

Utgiftsområde 13

Integration och jämställdhet

Utgiftsområde 13 – Integration och jämställdhet

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning	7
2.2	Utgiftsutveckling	7
2.3	Mål för utgiftsområdet	8
2.3.1	Integrationspolitik	8
2.3.2	Politik mot diskriminering	8
2.3.3	Jämställdhetspolitik	9
2.3.4	Utanförskap	9
2.4	Resultatredovisning	9
2.5	Politikens inriktning	9
3	Integration	11
3.1	Mål för området	11
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	12
3.3	Resultatredovisning	12
3.3.1	Utveckling av integrationen i Sverige	12
3.3.2	Resultat utifrån andra bedömningsgrunder	26
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	29
3.5	Politikens inriktning	29
3.6	Budgetförslag	32
3.6.1	1:1 Integrationsåtgärder	32
3.6.2	1:2 Kommunersättningar vid flyktmottagande	33
4	Diskriminering	35
4.1	Mål för området	35
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	35
4.3	Resultatredovisning	35
4.3.1	Arbetet för att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter	36
4.3.2	Den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott	39
4.3.3	Handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter	41
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	43
4.5	Politikens inriktning	44
4.6	Budgetförslag	45
4.6.1	2:1 Diskrimineringsombudsmannen	45
4.6.2	2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	46
5	Jämställdhet	49
5.1	Mål för området	49
5.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	49
5.3	Resultatredovisning	50
5.3.1	Jämn fördelning av makt och inflytande	50
5.3.2	Ekonomisk jämställdhet	51
5.3.3	Jämställd utbildning	52
5.3.4	Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet	56
5.3.5	Jämställd hälsa	57
5.3.6	Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska upphöra	60

5.3.7	EU och internationellt samarbete	73
5.3.8	Jämställdhetsintegrering – strategin för att uppnå målen.....	74
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	76
5.5	Politikens inriktning	77
5.6	Budgetförslag.....	79
5.6.1	3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	79
5.6.2	3:2 Jämställdhetsmyndigheten	81
5.6.3	3:3 Bidrag för kvinnors organisering	82
6	Utanförskap.....	85
6.1	Mål för området.....	85
6.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	85
6.3	Resultatredovisning	86
6.3.1	Utveckling av utanförskap i Sverige	86
6.3.2	Övergripande åtgärder för att motverka utanförskap.....	92
6.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	93
6.5	Politikens inriktning	93
6.6	Budgetförslag.....	95
6.6.1	4:1 Åtgärder mot utanförskap	95

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Integrationsåtgärder	101 825
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	4 389 646
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	170 437
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	110 919
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	682 039
3:2 Jämställdhetsmyndigheten	188 197
3:3 Bidrag för kvinnors organisering	48 163
4:1 Åtgärder mot utanförskap	175 000
Summa anslag inom utgiftsområdet	5 866 226

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden, Integration och jämställdhet

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	58 300	2027
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	285 000	2027
3:3 Bidrag för kvinnors organisering	48 163	2027
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	391 463	

2 Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar områdena Integration, Diskriminering, Jämställdhet och Utanförskap samt myndigheterna Diskrimineringsombudsmannen, Nämnden mot diskriminering och Jämställdhetsmyndigheten.

2.2 Utgiftsutveckling

Utgiftsområdets sammanlagda utgifter uppgick 2024 till 4,7 miljarder kronor. Prognosen för utfallet för 2025 är 6,1 miljarder kronor, vilket är 223 miljoner kronor mindre än de anvisade medlen. Den föreslagna anslagsnivån för utgiftsområdet för 2026 uppgår till 5,9 miljarder kronor, vilket är en minskning med totalt 420 miljoner kronor jämfört med 2025. Anslagsförändringarna redovisas detaljerat under respektive delområde.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Miljoner kronor

	Utfall 2024	Budget 2025 ¹	Prognos 2025	Förslag 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028
Integration	3 653	5 069	4 847	4 491	2 140	1 356
1:1 Integrationsåtgärder	103	104	103	102	97	90
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	3 551	4 965	4 743	4 390	2 043	1 266
Diskriminering	239	259	261	281	293	286
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	135	143	146	170	182	186
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	105	116	115	111	111	101
Jämställdhet	755	791	789	918	864	837
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	635	571	562	682	620	601
3:2 Jämställdhetsmyndigheten	73	166	172	188	196	188
3:3 Bidrag för kvinnors organisering	47	53	54	48	48	48
Utanförskap	90	168	167	175	22	18
4:1 Åtgärder mot utanförskap	90	168	167	175	22	18
Totalt för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet	4 738	6 286	6 063	5 866	3 319	2 498

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2026–2028 för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Miljoner kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	6 266	6 266	6 266
Pris- och löneomräkning ²	6	11	17
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-1 083	-1 215	-1 227
<i>varav BP26³</i>	<i>205</i>	<i>262</i>	<i>292</i>
Makroekonomisk utveckling	20	19	27
Volym	583	-1 837	-2 653
Överföring till/från andra utgiftsområden	-2	-2	-427
Övrigt	77	77	495
Ny utgiftsram	5 866	3 319	2 498

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2025. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2027–2028 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2026 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Miljoner kronor

	2026
Transfereringar ¹	4 908
Verksamhetsutgifter ²	957
Investeringar ³	2
Summa utgiftsram	5 866

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2024 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten får någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Riksdagen har för utgiftsområdet beslutat om mål inom följande delområden.

2.3.1 Integrationspolitik

Målet för området är att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen. Detta förutsätter att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration. Integrationspolitiken ska bidra till social och kulturell, ekonomisk, språklig och demokratisk integration samt att genom utbildning förbättra förutsättningarna för flickor och pojkar med utländsk bakgrund (prop. 2023/24:99, bet. 2023/24:FiU21, rskr. 2023/24:250).

2.3.2 Politik mot diskriminering

Målet för politiken mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering (prop. 2008/09:1 utg.omr. 13, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115).

2.3.3 Jämställdhetspolitik

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115).

2.3.4 Utanförskap

Målet för området är att antalet människor som lever i utanförskap ska minska, att parallella samhällsstrukturer ska bekämpas, att det egna ansvaret att bli en del av samhället ska uppmuntras samt att människors trygghet och livschanser ska öka (prop. 2023/24:1 utg.omr. 13, bet. 2023/24:AU1, rskr. 2023/24:102).

2.4 Resultatredovisning

Resultat för utgiftsområdet redovisas på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

2.5 Politikens inriktning

Politikens inriktning för utgiftsområdet redovisas på delområdesnivå (se respektive avsnitt).

3 Integration

3.1 Mål för området

Målet för området är att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen. Detta förutsätter att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration. Integrationspolitiken ska bidra till social och kulturell, ekonomisk, språklig och demokratisk integration samt att genom utbildning förbättra förutsättningarna för flickor och pojkar med utländsk bakgrund (prop. 2023/24:99, bet. 2023/24:FiU21, rskr. 2023/24:250).

I syfte att öka genomslaget för det nya integrationspolitiska målet har regeringen även formulerat fem delmål som kommunicerats i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 13). Det handlar om följande integrationspolitiska delmål:

- Ekonomisk integration: Andelen utrikes födda kvinnor och män som arbetar och försörjer sig själva ska öka.
- Språklig integration: Kunskaperna i svenska språket ska öka hos utrikes födda kvinnor och män samt flickor och pojkar med utländsk bakgrund.
- Utbildning: Andelen flickor och pojkar med utländsk bakgrund som uppnår gymnasiebehörighet, fullföljer en utbildning på gymnasial nivå och tar gymnasieexamen ska öka.
- Demokratisk integration: Kunskaperna om hur den svenska demokratin fungerar ska öka hos utrikes födda kvinnor och män, med ökat deltagande i demokratin som följd. Förtroendet för de demokratiska processerna och samhällets institutioner ska öka.
- Social och kulturell integration: Andelen utrikes födda kvinnor och män samt flickor och pojkar med utländsk bakgrund som upplever tillhörighet och delaktighet i samhället ska öka. Samhällets grundläggande normer och värderingar ska förankras hos och efterlevas av var och en som lever och bor i Sverige, med minskade risker för utanförskap och kriminalitet som följd. Förekomsten av företeelser som begränsar utrikes födda kvinnor och mäns samt flickor och pojkars möjligheter att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen ska minska.

Resultatredovisningen för området avser huvudsakligen budgetåret 2024, under vilket två mål gällde. Fram till beslutet om propositionen Vårändringsbudget för 2024 (prop. 2023/24:99, bet. 2023/24:FiU21, rskr. 2023/24:250) gällde det tidigare målet för området: Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Därefter började det nuvarande målet att gälla. Med det nya målet förtydligas de krav som ställs och förväntningar som finns på den enskilde vad gäller självförsörjning, språkkunskaper och kunskaper om grundläggande lagar, regler och värderingar i samhället. Resultatredovisningen görs enbart utifrån det nya målet för området, eftersom det ger en mer heltäckande bild av utvecklingen inom integrationspolitiken.

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Integrationen påverkas av en rad olika faktorer, och resultat är ofta svåra att avgränsa från effekterna av åtgärder inom andra politikområden och av konjunkturutvecklingen. Målet för integrationspolitiken är också bredare än de insatser som finansieras inom detta utgiftsområde. För att nå målet krävs även åtgärder inom andra utgiftsområden.

Den första delen av redovisningen beskriver den generella utvecklingen för utrikes födda, i synnerhet utomeuropeiskt födda, på olika områden. I de fall uppgifter redovisas för gruppen europeiskt födda avses födda i Europa exklusive Sverige. Resultatredovisningen i denna del utgår från delmålen på området. Följande är några av de mest centrala indikatorerna som redovisas: arbetskraftsdeltagande, självförsörjningsgrad, etableringsgrad för nyanlända, deltagande i utbildning i svenska för invandrare (sfi) och kunskapsresultat i grundskolan. Redovisningen görs så långt det är möjligt med registerdata.

För att kunna få en samlad bild av utvecklingen av integrationen för de aspekter som inte kan mätas med registerdata finns det också behov av att använda kompletterande datainsamlingsmetoder. Detta gäller i hög grad delmålen demokratisk samt social och kulturell integration. SCB har därför haft i uppdrag att identifiera lämpliga och tillförlitliga metoder för datainsamling, som på sikt kan bidra till att bredda kunskapen om integration, med fokus på delmålen som avser demokratisk samt social och kulturell integration (A2024/01441). SCB rapporterade uppdraget i juni 2025 (A2025/00652).

Utöver de centrala indikatorerna finns även kompletterande indikatorer. I vissa delar baseras redovisningen även på bedömningsgrunder i form av återrapporteringar och andra underlag från myndigheter.

Den andra delen av redovisningen, avsnitt 3.3.2, följer anslagsstrukturen inom utgiftsområdet. Bedömningsgrunder för resultatredovisningen i denna del baseras i huvudsak på återrapporteringar från myndigheter, bl.a. länsstyrelserna och Migrationsverket.

3.3 Resultatredovisning

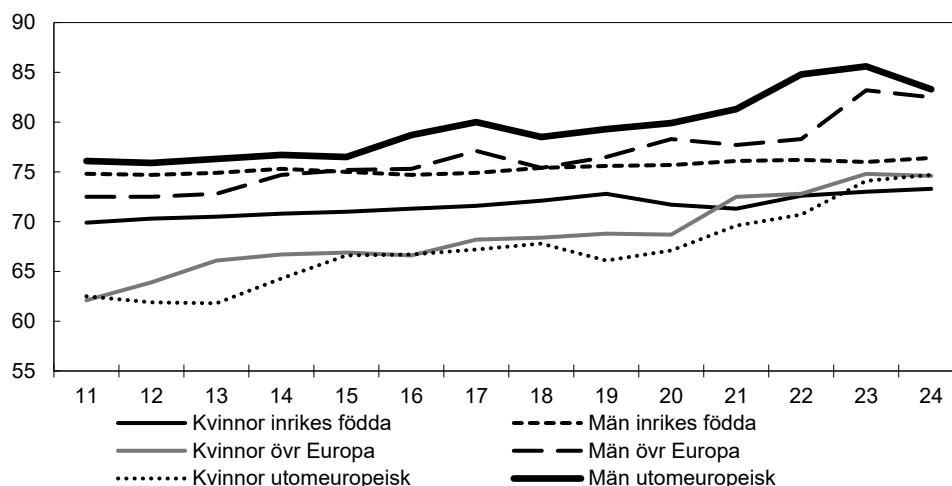
3.3.1 Utveckling av integrationen i Sverige

Ekonomisk integration

Arbetskraftsdeltagandet har fortsatt att öka under den senaste fjortonårsperioden, särskilt bland europeiskt födda och utomeuropeiskt födda (se diagram 3.1). Under 2024 uppgick arbetskraftsdeltagandet bland utomeuropeiskt födda till 75 procent för kvinnor och 83 procent för män, vilket för kvinnor utgör en ökning med närmare 1 procentenhet jämfört med föregående år. Bland inrikes födda har arbetskraftsdeltagandet varit relativt stabilt över tid, med 73 procent för kvinnor och 76 procent för män under 2024. Generellt sett har män ett högre arbetskraftsdeltagande än kvinnor.

Diagram 3.1 Arbetskraftsdeltagande bland inrikes födda, europeiskt födda och utomeuropeiskt födda i åldern 15–74 år

Procent av befolkningen

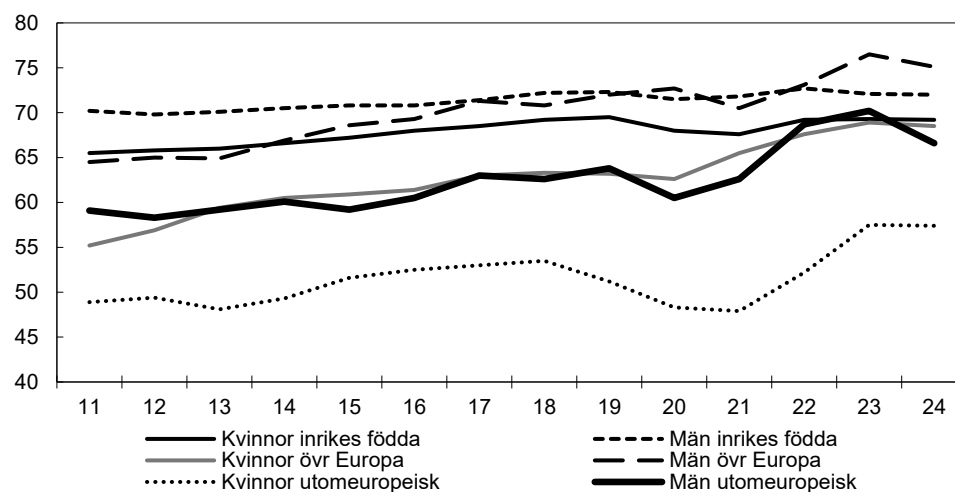
Källa: Egna bearbetningar av data från Statistiska centralbyrån, AKU. Årsmedeltal 2011–2024.

I jämförelse med övriga EU-länder hade Sverige det näst högsta arbetskraftsdeltagandet och den fjärde högsta sysselsättningsgraden (20–64 år) 2024. Generellt gäller att med längre vistelsetid minskar skillnaderna i arbetsmarknadsetablering mellan inrikes och utrikes födda. Andra faktorer som påverkar utrikes födda kvinnors och mäns etablering på arbetsmarknaden är bl.a. konjunkturläge, tidigare arbetslivserfarenhet, utbildningsnivå, språkkunskaper, hälsa, nätverk, tillgång till etableringsinsatser och diskriminering på arbetsmarknaden. Utrikes födda kvinnor har en svagare anknytning till arbetsmarknaden än både inrikes födda kvinnor och män samt utrikes födda män.

Under de senaste fjorton åren har sysselsättningsgraden ökat märkbart för både kvinnor och män födda i och utanför Europa, medan utvecklingen har varit svagare bland inrikes födda (se diagram 3.2). Sysselsättningsgraden för utomeuropeiskt födda kvinnor och män har ökat väsentligt sedan nedgången som orsakades av pandemin. År 2024 var sysselsättningsgraden 62 procent för utomeuropeiskt födda och 71 procent för inrikes födda, att jämföra med 64 respektive 71 procent under föregående år. Även om sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda har minskat är det fortsatt bland de högsta i EU, vilket främst förklaras av att Sverige har en tydligt högre sysselsättningsgrad bland inrikes födda kvinnor än de flesta länder i EU. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan könen var störst bland utomeuropeiskt födda, där skillnaden uppgick till 9 procentenheter. Skillnaden har dock minskat med 4 procentenheter jämfört med föregående år.

Diagram 3.2 Sysselsättningsgraden bland inrikes födda, europeiskt födda och utomeuropeiskt födda i åldern 15–74 år

Procent av befolkningen

Anm.: Sysselsättningsgraden: andelen personer som är sysselsatta i befolkningen, dvs utför minst en timmes arbete under en referensvecka.

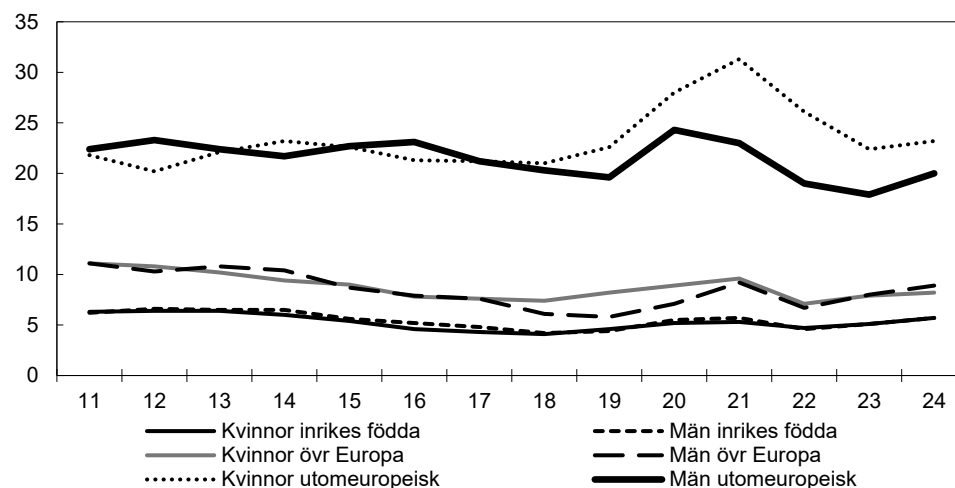
Källa: Egna bearbetningar av data från Statistiska centralbyrån, AKU. Årsmedeltal 2011–2024.

År 2024 har arbetslösheten ökat något i samtliga grupper jämfört med föregående år (se diagram 3.3). År 2024 var andelen arbetslösa 22 procent bland utomeuropeiskt födda, 9 procent bland europeiskt födda och 6 procent bland inrikes födda. Skillnaden mellan kvinnor och män är större bland utomeuropeiskt födda än bland europeiskt och inrikes födda. Jämfört med föregående år har arbetslösheten bland utomeuropeiskt födda ökat med ca 2 procentenheter medan arbetslösheten bland europeiskt födda och inrikes födda har ökat med 1 procentenhet. Utomeuropeiskt födda kvinnor hade den högsta arbetslösheten med närmare 23 procent, en ökning med närmare 1 procentenhet jämfört med föregående år.

Antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen som har varit utan arbete mer än 12 månader (långtidsarbetslösa) är högre bland utomeuropeiskt födda än bland inrikes födda. Under 2024 uppgick antalet långtidsarbetslösa till närmare 72 000 utomeuropeiskt födda, jämfört med drygt 51 000 inrikes födda. Antalet långtidsarbetslösa har minskat bland utomeuropeiskt födda medan den ökat bland inrikes födda jämfört med föregående år.

Diagram 3.3 Arbetslösheten bland inrikes födda, europeiskt födda och utomeuropeiskt födda i åldern 15–74 år

Procent av arbetskraften

Källa: Egna bearbetningar av data från Statistiska centralbyrån, AKU. Årsmedeltal 2011–2024.

Andelen självförsörjande har ökat

Ett komplement till sysselsättningsmättet i Arbetskraftsundersökningarna (AKU) är ett självförsörjningsmätt som beaktar inkomstnivå. Självförsörjningsgraden mäter hur stor andel av individer i förvärvsaktiv ålder (20–64 år) som under ett år arbetar, alternativt erhåller annan egen inkomst, i sådan omfattning att de antas vara självförsörjande. Mättet på självförsörjning har dock inte en direkt koppling till individers levnadsstandard eftersom en individ kan försörjas av andra personer i samma hushåll.

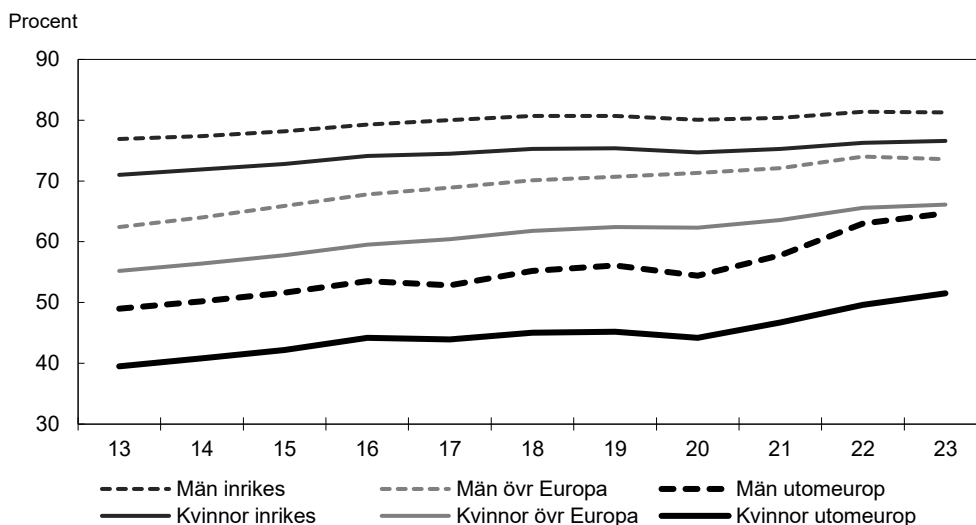
Självförsörjningsgraden uppgick 2023 till 79 procent för inrikes födda, 70 procent för födda i övriga Europa och 58 procent för utomeuropeiskt födda. Detta innebär en ökning med närmare 2 procentenheter för utomeuropeiskt födda jämfört med 2022, men oförändrat för födda i Sverige eller övriga Europa.

Andelen självförsörjande har ökat sett över de senaste tio åren, med en kortvarig nedgång i samband med covid-19-pandemin (se diagram 3.4). Sedan 2013 har andelen självförsörjande ökat med 5 procentenheter för inrikes födda, 11 procentenheter för födda i övriga Europa och 14 procentenheter för utomeuropeiskt födda. Flera faktorer ligger bakom ökningen, främst en ökande sysselsättningsgrad mellan 2013 och 2023 för såväl inrikes som utrikes födda, liksom en ökad andel heltidsarbetande kvinnor. Båda dessa faktorer har bidragit till att fler individer har kommit över inkomstgränsen för att klassificeras som självförsörjande. Ökningen för utomeuropeiskt födda kan också förklaras av att arbetsmarknadsinträdet har gynnats av att den genomsnittliga vistelsetiden har stigit i takt med att färre har invandrat under senare år.

Individer vars självförsörjningsgrundande inkomst understiger tre inkomstbasbelopp under ett år klassificeras som ej självförsörjande. Heltidsstuderande utgör dock en egen kategori. Andelen heltidsstuderande uppgick 2023 till ca 5,5 procent bland såväl inrikes som utomeuropeiskt födda. I båda fallen innebär det en marginell minskning jämfört med 2022.

År 2023 var 20 procent av befolkningen i åldern 20–64 år, eller ca 1 150 000 individer, ej självförsörjande. Av gruppen utrikes födda var andelen 33 procent, eller drygt 480 000 personer, ej självförsörjande. För utomeuropeiskt födda minskade andelen ej självförsörjande med 1,4 procentenheter jämfört med föregående år medan det var oförändrat för övriga grupper.

Diagram 3.4 Andel självförsörjande bland inrikes födda, europeiskt födda och utomeuropeiskt födda

Anm.: Avser individer 20–64 år som är bosatta i Sverige hela året. Som självförsörjningsgrundande inkomst räknas bruttolön, inkomst av aktiv näringsverksamhet, inkomst av kapital, vissa arbetsrelaterade transfereringar samt inkomstrelaterad pension. Inkomstgränsen för självförsörjning är tre inkomstbasbelopp, vilket 2023 motsvarade en årsinkomst på 222 900 kronor. Som självförsörjande räknas även den som har en subventionerad anställning.

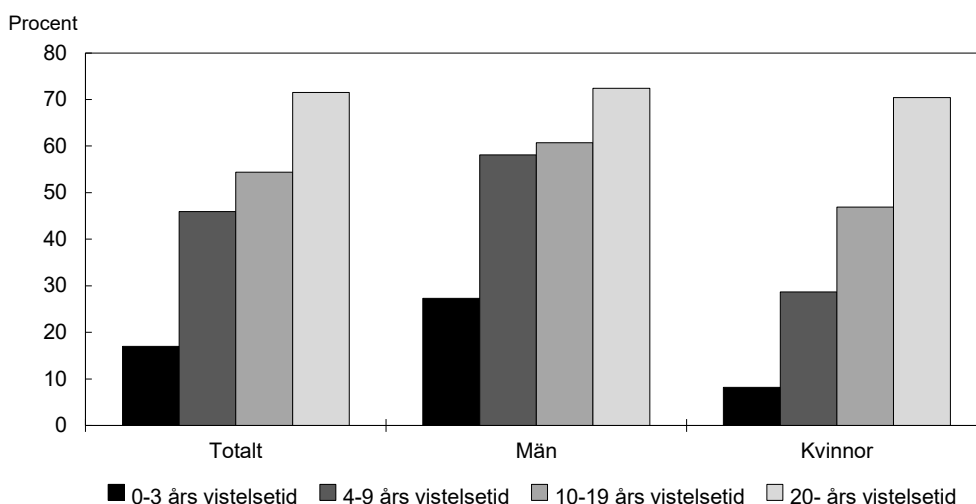
Källa: Statistiska centralbyrån.

Självförsörjningsgraden stiger med vistelsetiden

Självförsörjningsgraden för personer som har invandrat till Sverige som flyktingar, andra skyddsbehövande eller anhöriga till dessa ökar generellt med vistelsetiden. Den genomsnittliga självförsörjningsgraden för dem som 2023 hade vistats i Sverige 0–3 år uppgick till 17 procent. Motsvarande andel för dem som hade vistats 4–9 år i Sverige var 46 procent. I den senare gruppen ökade självförsörjningsgraden med 2,4 procentenheter jämfört med 2022, medan den däremot minskade med 1,7 procentenheter för de med 0–3 års vistelsetid.

Självförsörjningsgraden bland kvinnor som har invandrat som flyktingar, andra skyddsbehövande eller som anhöriga till dem stiger under de första tio åren i Sverige i betydligt långsammare takt än i motsvarande grupp män (se diagram 3.5). Medan 58 procent av männen som vistats 4–9 år i Sverige är självförsörjande, är motsvarande andel bland kvinnor 29 procent. En starkt bidragande orsak till skillnaderna är att män i denna grupp förvärvsarbetar mer än kvinnor och att kvinnor studerar i betydligt högre utsträckning än män. Efter 20 års vistelsetid upphör i princip skillnaderna och självförsörjningsgraden uppgår då till drygt 70 procent för såväl kvinnor som män.

Diagram 3.5 Andel flyktingar och deras anhöriga som är självförsörjande 2023 fördelat på vistelsetid

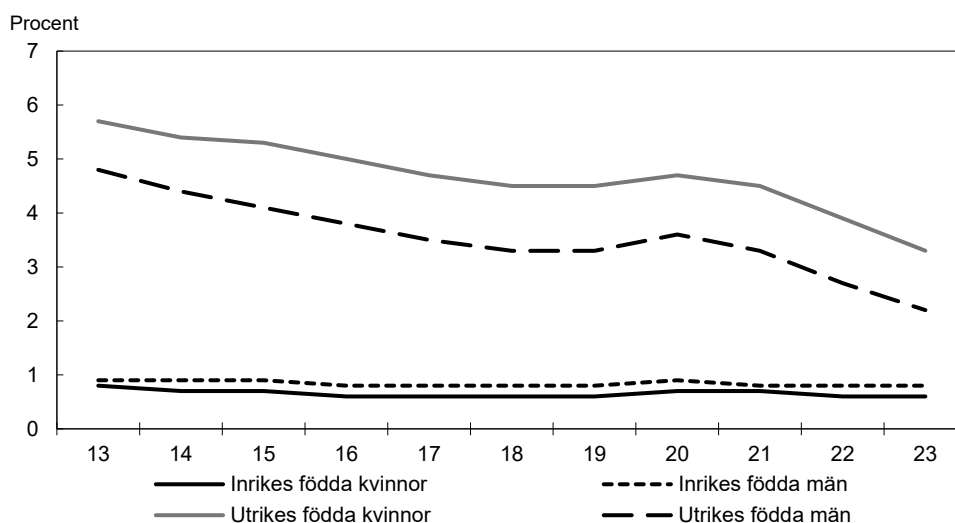

Anm.: Avser flyktingar, skyddsbehövande och deras anhöriga i åldern 20–64 år som är bosatta i Sverige hela året. Som självförsörjningsgrundande inkomst räknas bruttolön, inkomst av aktiv näringsverksamhet, inkomst av kapital, vissa arbetsrelaterade transfereringar samt inkomstrelaterad pension. Inkomstgränsen för självförsörjning är tre inkomstbasbelopp, vilket 2023 motsvarade en årsinkomst på 222 900 kronor.

Källa: SCB.

Mottagare av ekonomiskt bistånd

Andelen som är mottagare av ekonomiskt bistånd i åldrarna 20–64 år är högre bland utrikes födda än bland inrikes födda. Under år 2023 var andelen långvariga biståndsmottagare bland utrikes födda kvinnor 3 procent och bland utrikes födda män drygt 2 procent. För såväl inrikes födda kvinnor som män var andelen mindre än 1 procent. Samtidigt minskar andelen utrikes födda som erhåller långvarigt ekonomiskt bistånd och gapet mellan inrikes och utrikes födda har minskat över tid. Av diagram 3.6 framgår att utrikes födda kvinnor i högre utsträckning än utrikes födda män erhåller långvarigt ekonomiskt bistånd och att utrikes födda kvinnor är den grupp där störst andel erhåller långvarigt ekonomiskt bistånd (se vidare utg.omr. 9).

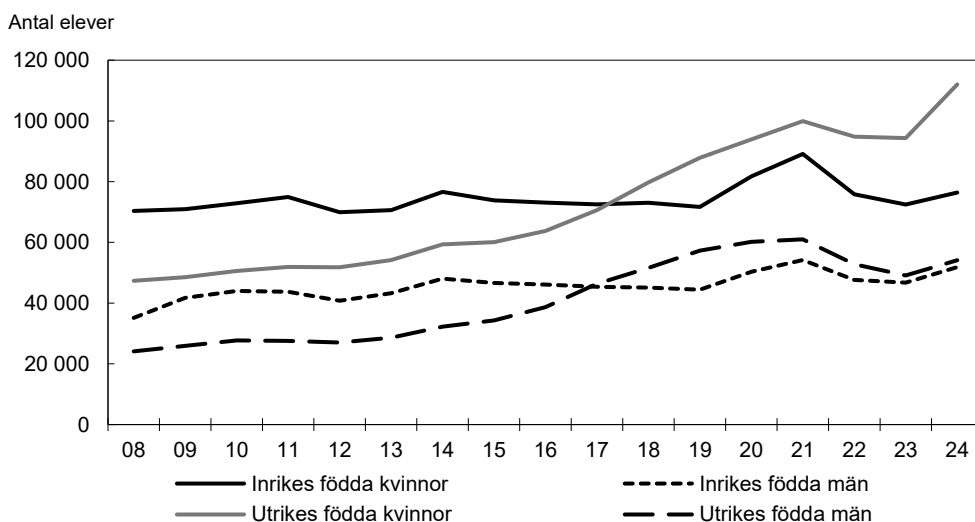
Diagram 3.6 Mottagande av ekonomiskt bistånd i minst 10 månader, fördelat på bakgrund och kön

Källa: SCB, särskild beställning från databasen STATIV.

Kommunal vuxenutbildning är en viktig väg till arbete

Diagram 3.7 visar att antalet utrikes födda elever inom komvux på grundläggande och gymnasial nivå har ökat kraftigt sedan 2008. År 2024 utgjorde utrikes födda drygt hälften av eleverna inom komvux på grundläggande och gymnasial nivå, såväl totalt (56 procent) som bland kvinnor respektive män (59 respektive 51 procent). Utrikes födda kvinnor var fortsatt den största gruppen inom komvux medan inrikes födda män var den minsta.

Andelen utrikes födda inom komvux på grundläggande respektive gymnasial nivå har ökat markant sedan 2008, men var 2024 i stort sett oförändrad jämfört med föregående år (94 respektive 46 procent).

Diagram 3.7 Antal elever i kommunal vuxenutbildning, inrikes och utrikes födda

Källa: Skolverket.

Bland de utrikes födda som avslutat studier inom komvux under 2020 var totalt 46 procent etablerade på arbetsmarknaden två år senare (se tabell 3.1). Det är en ökning med 4 procentenheter jämfört med året innan. Motsvarande etableringsgrad för inrikes födda var 47 procent. Utrikes födda kvinnor är i något lägre grad etablerade efter utbildningen jämfört med utrikes födda män.

Tabell 3.1 Etableringsstatus bland utrikes födda två år efter avslutad kommunal vuxenutbildning under 2020

	Totalt	Kvinnor	Män
Etablerad ställning på arbetsmarknaden	46	42	50
Osäker ställning på arbetsmarknaden	14	13	17
Svag ställning på arbetsmarknaden	14	15	12
Studier på högskola	9	11	7
Övriga studier	4	4	4
Varken arbete eller studier	13	15	10

Källa: Skolverket.

Regional yrkesvuxenutbildning och yrkeshögskola ökar möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden

Ungefär hälften av de som går en utbildning inom ramen för regionalt yrkesvux är utrikes födda. Bland elever som avslutade regionalt yrkesvux 2020 respektive 2021 hade 81 procent av både utrikes och inrikes födda elever någon grad av anknytning till arbetsmarknaden året efter att de avslutat sina studier. Andelen med etablerad ställning på arbetsmarknaden året efter studierna var dock högre bland inrikes födda än bland utrikes födda elever, 51 respektive 46 procent.

Bland annat i syfte att stärka integrationen finns en särskild satsning på kombinationsutbildningar inom regionalt yrkesvux, där yrkesutbildning kombineras med sfi eller svenska som andraspråk. Under 2021 deltog 11 100 elever i en statsbidragsfinansierad kombinationsutbildning inom regionalt yrkesvux, vilket är en ökning med 77 procent jämfört med 2020. Etableringen ett år efter avslutade studier var 7 procentenheter högre för elever som avslutade kombinationsutbildningar under 2021 jämfört med de som avslutade 2020. Andelen som efter avslutad utbildning 2021 hade någon grad av anknytning till arbetsmarknaden året efter är högre för elever som avslutat en kombinationsutbildning än för elever som enbart läst sfi (77 respektive 60 procent). Det finns dock inga större skillnader vad gäller andelen med etablerad ställning på arbetsmarknaden.

Andelen utrikes födda bland de som påbörjat studier inom yrkeshögskolan har ökat mellan 2014 och 2024, från 17 till 27 procent. Av de som examinerades 2022 hade inrikes födda arbete året efter examen i högre utsträckning än utrikes födda, 87 respektive 73 procent. Det var inte någon större skillnad i andel kvinnor respektive män bland utrikes födda eller inrikes födda (se vidare utg.omr. 16, avsnitt 4).

Språklig integration

Inom sfi var det 115 000 elever som studerade under 2024, vilket är 7 procent färre än 2023. Av deltagarna var 64 procent kvinnor och 36 procent män. Andelen kvinnor i sfi har varierat under de senaste tio åren från att ha varit som lägst under 2016 och 2017 med 51 procent, för att därefter fortsatt öka. De tre vanligaste födelseländerna under 2024 var desamma som året innan, och i samma ordning: Syrien, Afghanistan och Indien. Antalet elever har minskat sedan 2018 parallellt med ett minskat antal nyanlända. Av kursdeltagarna läste 18 procent inom studieväg 1, 39 procent inom studieväg 2 och 43 procent inom studieväg 3. Andelen kursdeltagare inom studieväg 1 och 2 minskade jämfört med 2023, medan andelen i studieväg 3 ökade. Under 2024 var kvinnorna i majoritet på samtliga kurser. Vilken studieväg som är aktuell styrs huvudsakligen av elevens utbildningsbakgrund. Likt tidigare år var det 2024 vanligare bland kvinnor än män att avsluta kursen med godkänt betyg, 56 respektive 43 procent.

Inom sfi finns sedan länge problem med låg genomströmning och studieavbrott. Andelen avbrott minskade totalt sett i de flesta studievägar och kurser mellan 2023 och 2024. Av de kursdeltagare som avslutade eller avbröt en kurs i sfi under 2024 var

det 52 procent som avslutade kursen med godkänt betyg, 4 procent som avslutade kursen utan godkänt betyg och 44 procent som avbröt kursen. Andelen som avbröt studierna var högre bland män än bland kvinnor, 53 respektive 40 procent (Skolverket 2025, Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2024).

Kurser inom sfi som eleverna avslutade under 2024 pågick i genomsnitt i 36 veckor, vilket är oförändrat jämfört med 2023.

Genomströmning och progression i sfi kan även åskådliggöras genom att följa hur stor andel av sfi-elever som är kvar i sfi-studier under åren efter första kursstart. Av de som påbörjade sina sfi-studier år 2018 var 76 procent bland kvinnorna och 69 procent av männen kvar nästföljande år. Därefter har andelen avtagit ju längre tid som förflutit efter att eleverna påbörjat sina studier. Cirka 15 procent av kvinnorna och 10 procent av männen som påbörjade sfi år 2018 var fortfarande kvar i sfi fyra år senare. Andelen som är kvar i sfi minskar gradvis för varje efterföljande studiekohort.

Bland elever som avslutade sfi år 2020 hade den grupp som avslutat utan godkänd kurs i högre utsträckning än övriga en etablerad ställning på arbetsmarknaden efter två år, men även en högre andel som varken arbetade eller studerade. Bland elever som fått godkänt i sfi kurs D 2019 ägnade sig 41 procent åt vidare studier två år senare, och andelen i denna grupp som varken arbetade eller studerade var 9 procent.

PIAAC – internationell undersökning av vuxnas färdigheter

Sverige deltar i OECD:s internationella undersökning om vuxnas färdigheter, Programme for International Assessment of Adult Competencies (PIAAC). I denna undersökning mäts läsfärdigheter, räknefärdigheter och problemlösningsförmåga som krävs för att klara sig i samhället och arbetslivet. PIAAC genomfördes för första gången 2012. Den andra, och senaste resultatomgången publicerades 2024 och avser en undersökning som genomfördes 2023. Resultaten från PIAAC kan bl.a. knytas till individernas bakgrund, utbildning och erfarenhet på arbetsmarknaden. I båda undersökningarna har Sverige tillhört de länder som uppvisar de högsta nivåerna på färdigheter bland den vuxna befolkningen (se vidare utg.omr. 16, avsnitt 4).

Stora skillnader i färdigheter inom den svenska befolkningen

Resultaten från PIAAC visar att vuxna i Sverige presterade på samma nivå inom läs-förståelse både 2012 och 2023 (PIAAC Den internationella undersökningen av vuxnas färdigheter, SCB 2024:4). Både inrikes och utrikes födda i Sverige har signifikant högre genomsnittliga poäng, jämfört med genomsnittet för inrikes respektive utrikes födda bland deltagande OECD-länder. Samtidigt kvarstår i den senaste undersökningen de stora skillnader i färdigheter inom den svenska befolkningen som framkom i resultaten 2012.

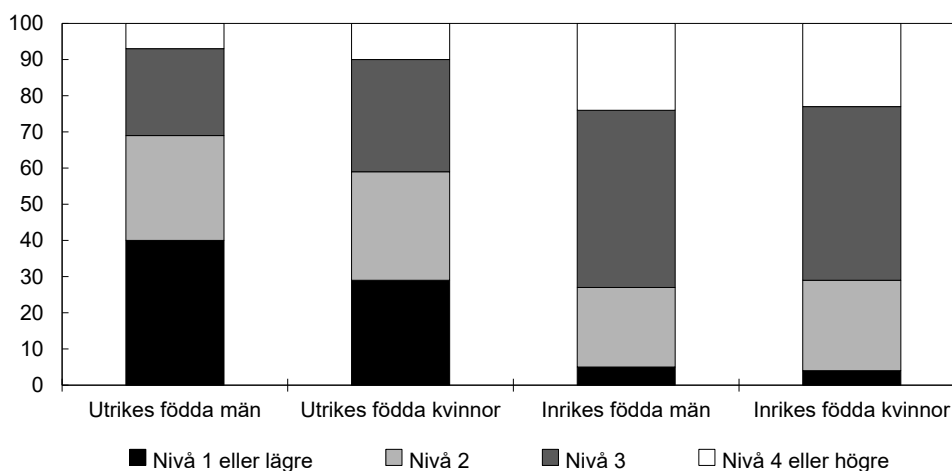
Skillnader i färdigheter mellan inrikes och utrikes födda är störst inom kunskapsområdet läsning. Drygt en tredjedel av den utrikes födda befolkningen saknar tillräckliga läsfärdigheter för att kunna ta till sig information och delta aktivt på arbetsmarknaden och i samhället. Motsvarande andel bland inrikes födda är fyra procent. Bland utrikes födda med en förgymnasial utbildning, eller gymnasieutbildning kortare än två år, är det nästan två av tre som saknar tillräckliga läsfärdigheter i svenska språket. Motsvarande andel bland inrikes födda är 11 procent.

Omkring 780 000 personer i den svenska befolkningen har otillräckliga färdigheter inom läsning. Bland dessa är 73 procent utrikes födda, vilket ska jämföras med andelen utrikes födda i den svenska befolkningen i åldern 16–65 år som uppgick till 25 procent 2023. Utrikes födda är överrepresenterade bland de som har bristande färdigheter och underrepresenterade bland de som har goda eller mycket goda färdigheter.

Utrikes födda kvinnor har högre läsfärdigheter än utrikes födda män (se diagram 3.8). Möjliga förklaringar till detta som ges i SCB:s rapport är att utrikes födda kvinnor generellt har en högre utbildningsnivå och ett högre deltagande i sfi. Färdigheter bland utrikes födda påverkas bl.a. av utbildningsbakgrund, vistelsetid i Sverige och grund för bosättning. Personer med högre utbildning är oftare sysselsatta, och personer som befunnit sig i landet längre tid är i högre grad sysselsatta.

Diagram 3.8 Andel av befolkningen inom olika kunskapsnivåer i läsning, inrikes och utrikes födda

Procent

Anm.: Kunskapsnivå 1 och lägre definieras som ej tillräckliga färdigheter för att delta aktivt på arbetsmarknaden och i samhället. Basnivån för tillräckliga färdigheter definieras således som kunskapsnivå 2 och uppåt. För att kunna hantera komplex information som texter så behöver vuxna ha goda eller mycket goda färdigheter i läsning, vilket räknas som kunskapsnivå 3 eller högre.

Källa: SCB, PIAAC.

Utbildning

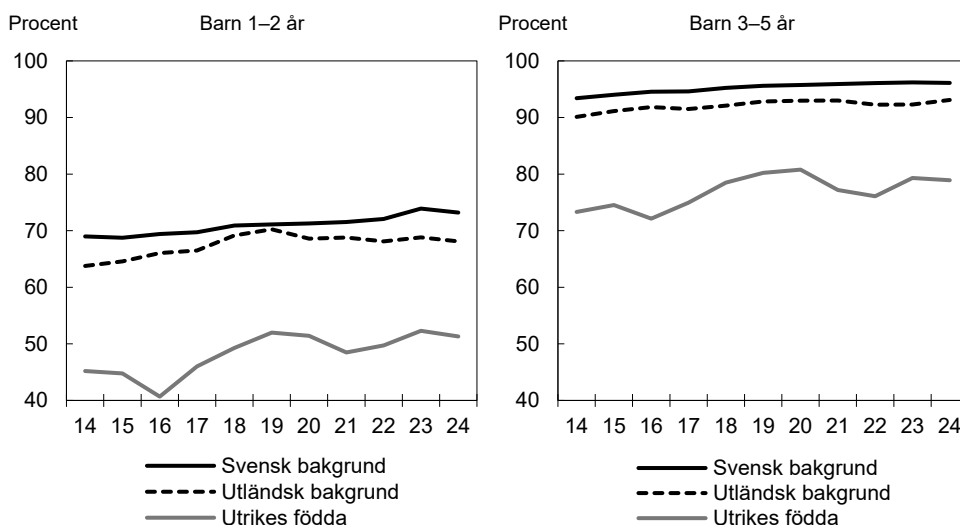
I en rapport från Skolverket (Migration och elevers kunskapsresultat i skolan, 2025) konstateras att kunskapsresultaten bland utrikes födda elever som grupp påverkas av att antalet utrikes födda elever har ökat och att fler elever kommer till Sverige i högre ålder och därmed börjar i svensk skola efter ordinarie skolstart. Ökad invandring från länder med sämre studieförutsättningar samt elevers familjebakgrund och modersmål har också betydelse för skolresultaten.

Förskola

Högt deltagande i förskolan men fortsatt lägre för utrikes födda barn

Som visas i diagram 3.9 är deltagandet i förskolan generellt sett högt, särskilt bland barn 3–5 år, men det finns betydande skillnader beroende på bakgrund. Bland barn födda i Sverige med minst en inrikes född förälder deltog 96 procent i åldern 3–5 år och 73 procent i åldern 1–2 år 2024. Bland inrikes födda barn med två utrikes födda föräldrar deltog 93 procent i åldern 3–5 år och 68 procent i åldern 1–2 år. Deltagandet är avsevärt lägre bland utrikes födda barn, oavsett föräldrarnas bakgrund, där 79 procent av barnen i åldern 3–5 år deltog och 51 procent av barnen i åldern 1–2 år 2024. Skillnaderna i deltagande utifrån bakgrund har varit stora under hela perioden 2014–2024, med små skillnader mellan könen.

Utöver att deltagande i förskolan är viktigt visar forskning också på betydelsen av kvalitet i den pedagogiska verksamheten och pedagogernas kunskap om barns samverkan över kultur- och språkgränser (se t.ex. Löthman, *The Swedish Preschool as an Integration Arena*, 2024).

Diagram 3.9 Deltagande i förskolan utifrån svensk och utländsk bakgrund samt utrikes födda, 2014–2024

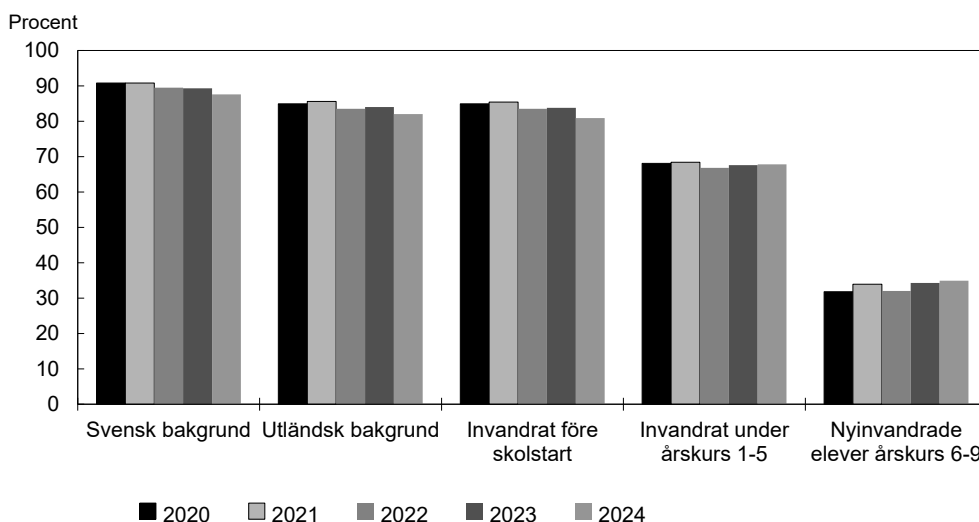
Anm.: Gruppen Svensk bakgrund avser barn som är födda i Sverige med minst en inrikes född förälder. Gruppen Utländsk bakgrund avser barn som är födda i Sverige och har två utrikes födda föräldrar. Gruppen Utrikes födda avser barn som är utrikes födda oavsett om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda.

Källa: SCB, särskild beställning.

Andel behöriga till gymnasieskolan efter grundskolan är fortsatt lägst för nyinvandrade elever

Sammantaget var 84 procent av alla elever som slutade årskurs 9 vårterminen 2024 behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan, och 16 procent av eleverna saknade behörighet, vilket motsvarar ca 20 000 elever. Vårterminen 2024 uppgick andelen behöriga till 82 procent bland elever med utländsk bakgrund och 81 procent bland utrikes födda elever som invandrat före skolstart, vilket kan jämföras med 88 procent för elever med svensk bakgrund. Bland elever som har invandrat i årskurs 1–5 var 68 procent behöriga, jämfört med 35 procent bland elever som invandrat i årskurs 6–9 (se diagram 3.10). Skillnaderna i behörighet mellan de olika grupperna visar att tiden i svensk skola har stor betydelse för behörighet till gymnasieskolan. Samtidigt hade drygt 4 av 10 elever (41 procent) av de elever som fått betyg F i svenska som andraspråk i årskurs 6 vårterminen 2021 även F som slutbetyg i svenska som andraspråk i årskurs 9 vårterminen 2024.

Även föräldrarnas utbildningsnivå har större betydelse för elever som har varit kortare tid i Sverige jämfört med andra elever. Flickor var i högre grad behöriga till gymnasieskolans nationella program 2024, oavsett bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå (Skolverket, Slutbetyg i grundskolan, våren 2024). (Se vidare utg.omr. 16.)

Diagram 3.10 Behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, utifrån bakgrund

Anm.: Gruppen Svensk bakgrund avser elever som är födda i Sverige med minst en inrikes född förälder. Gruppen Utländsk bakgrund avser elever som är födda i Sverige och har två utrikes födda föräldrar. Gruppen Invandrat före skolstart avser utrikes födda elever som har invandrat före ordinarie skolstartsalder oavsett var föräldrarna är födda. Gruppen Invandrat under årskurs 1–5 avser utrikes födda elever som har invandrat under årskurs 1–5, oavsett var föräldrarna är födda. Gruppen Nyinvandrade elever årskurs 6–9 avser utrikes födda elever som har utrikes födda föräldrar och har kommit till Sverige under de senaste fyra åren, dvs. under årskurs 6–9.

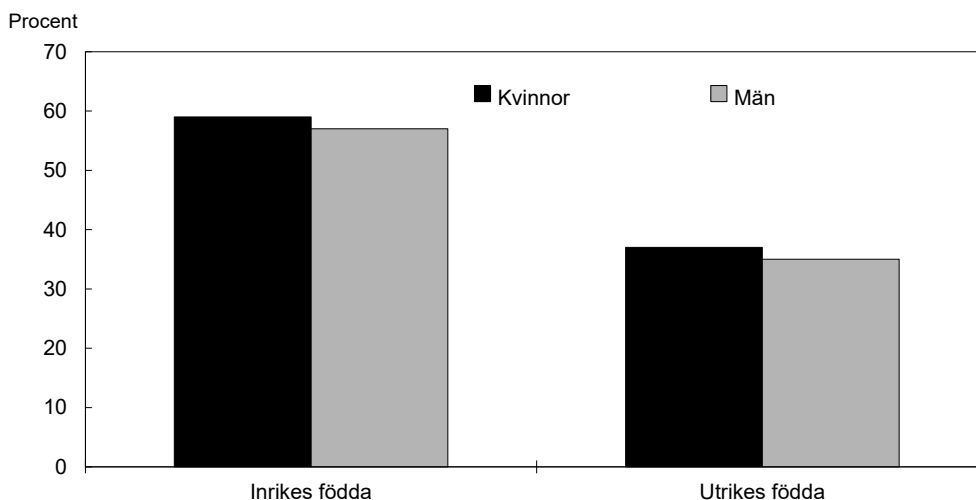
Källa: Skolverket.

Hösten 2020 började 114 000 ungdomar gymnasieskolan i år 1. Av elevkullen som då påbörjade ett nationellt program hade 75 procent tagit gymnasieexamen våren 2024 (dvs. fyra år senare). Den totala andelen som har tagit examen eller fått studiebevis utfärdat är lägre bland utrikes födda elever och elever med utländsk bakgrund än bland elever med svensk bakgrund. Studiebevis utfärdas för de elever som har slutfört ett nationellt program men inte uppfyller kraven för gymnasieexamen. Av nyinvandrade elever som påbörjade gymnasieskolan höstterminen 2020 var det 34 procent av kvinnorna och 28 procent av männen som 2024 hade en gymnasieexamen, vilket är en ökning med 5 procentenheter för kvinnor och 3 procentenheter för män jämfört med föregående år. Bland elever med utländsk bakgrund hade 62 procent av kvinnorna respektive 54 procent av männen uppnått gymnasieexamen 2024.

Demokratisk integration

Valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 2024

I SCB:s rapport Deltagandet i Europaparlamentsvalet 2024, framgår bl.a. att 2024 var valdeltagandet i Europaparlamentsvalet 59 procent bland inrikes födda kvinnor och 57 procent bland inrikes födda män (se diagram 3.11). Bland utrikes födda kvinnor var valdeltagandet 37 procent, och 35 procent bland utrikes födda män. Skillnaden mellan grupperna (22 procentenheter) är samma som i det senaste riksdagsvalet 2022.

Diagram 3.11 Valdeltagande i Europaparlamentsvalet 2024, inrikes och utrikes födda

Källa: SCB.

Personer som är födda utanför Europa röstade relativt sett i lägre grad (34 procent) jämfört med personer födda i Europa utom Sverige (39 procent). Även om det finns variationer i valdeltagande efter födelsevärldsdel röstar utrikes födda från samtliga världsdelar i lägre grad än inrikes födda. Samma mönster fanns även i 2019 års Europaparlamentsval.

Skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda kan inte i någon större utsträckning förklaras av skillnader i exempelvis ålder, utbildningsnivå eller inkomstnivå. För utrikes födda är valdeltagandet som högst bland personer som bott i Sverige i 25 år eller längre.

Förtroende för politiker

I delmålet demokratisk integration ingår bl.a. att förtroendet för de demokratiska processerna och samhällets institutioner ska öka. Detta förutsätter bl.a. att man har förtroende för politikerna. I en rapport från SCB där utrikes och inrikes föddas syn på samhället jämförs framgår att andelen som har mycket eller ganska stort förtroende för politiker i riksdagen inte skiljer sig mellan inrikes och utrikes födda (34 procent), eller mellan kvinnor och män (Utrikes och inrikes föddas syn på samhället. Resultat från SCB:s medborgarundersökning 2023. Integration: Rapport 19). Det är 39 procent som uppger att de har mycket eller ganska stort förtroende för kommunens politiker. Inte heller när det gäller denna fråga finns skillnader mellan utrikes och inrikes födda, varken totalt eller uppdelat efter kön.

Social och kulturell integration

Centrala aspekter för detta delmål är att samhällets grundläggande normer och värderingar ska förankras hos och efterlevas av var och en som lever och bor i Sverige, med minskade risker för utanförskap och kriminalitet som följd. Detta delmål är svårt att mäta med registerdata. Ett arbete pågår därför för att utveckla kompletterande datainsamlingsmetoder.

I följande avsnitt beskrivs olika aspekter kopplat till social och kulturell integration.

Tillit och trygghet

I SCB:s rapport Utrikes och inrikes föddas syn på samhället framgår att det 2023 var en högre andel utrikes födda än inrikes födda som tyckte att socialtjänstens stöd till utsatta personer fungerar mycket eller ganska bra och att tillgången till kommunal service utanför kommunens centralort fungerar bra. En högre andel utrikes födda än inrikes födda är även mycket eller ganska nöjda med polisens närvaro i kommunen. I frågor där utrikes födda har en mer positiv syn än inrikes födda är det vanligt att skillnaden är tydligast för utrikes födda som bott 0–9 år i Sverige.

Det är en lägre andel utrikes födda än inrikes födda som instämmer till stor del eller helt och hållet i att de kan vara den de är och leva det liv de vill i sin kommun, drygt 70 procent utrikes födda och knappt 90 procent inrikes födda. Personer födda utanför Europa är den grupp där lägst andel instämmer. Det finns inga signifikanta skillnader mellan kvinnor och män.

Utrikes födda känner sig mindre trygga i sitt bostadsområde än inrikes födda. Enligt SCB:s rapport är det 64 procent som uppger att de känner sig mycket eller ganska trygga i sitt område när det är mörkt. Bland inrikes födda män är andelen högst, 83 procent. Utrikes födda uppger även generellt sett i större utsträckning än inrikes födda att de är oroliga för att bli utsatta för olika typer av brott. Kvinnor är ofta mer oroliga att utsättas för brott än män, men bland utrikes födda finns det sällan en signifikant skillnad mellan könen. En delförklaring till skillnaden avseende otrygghet och oro för att utsättas för brott mellan inrikes och utrikes födda skulle kunna vara den starka boendesegregationen mellan utrikes och inrikes födda samt att andelen utrikes födda är högre i områden med stora socioekonomiska utmaningar som upplevs som mindre trygga.

En lägre andel utrikes födda än inrikes födda tycker att man till stor del eller helt och hållet kan lita på andra människor. Andelen bland utrikes födda är 49 procent och bland inrikes födda 65 procent. Det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem och innebär att människor begränsas i sina liv och utsätts för påtryckningar och våld som syftar till att upprätthålla familjens eller kollektivets kontroll över individen.

En viktig indikator för utvecklingen på området är utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck i befolkningen. Nationellt centrum för hedersrelaterat våld och förtryck har under 2024 påbörjat ett arbete med en nationell kartläggning av omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige. Den 1 januari 2026 överförs denna uppgift till Jämställdhetsmyndigheten (A2024/01395, A2024/01396).

Jämställdhetsmyndigheten har också haft i uppdrag att kartlägga och analysera förekomsten av barnäktenskap, tvångsäktenskap, månggifte och andra närliggande frågor i Sverige (A2023/01238). I myndighetens rapport framgår att samtliga företeelser förekommer i Sverige och tvångsäktenskap är mest frekvent förekommande (Ett liv präglad av våld, 2025:2).

En kartläggning av hedersrelaterat våld bland niondeklassare i Stockholm, Göteborg och Malmö stad visar också att 7–9 procent av ungdomarna lever med kollektivt legitimerat våld och att 10–20 procent begränsas av oskuldsnormer samt att både unga kvinnor och män är utsatta. Kartläggningen visar också att 14 procent av eleverna i årskurs nio i Sveriges storstäder lever med hedersnormer relaterade till kollektivt sanktionerat våld (Örebro universitet 2019). De kartläggningar som finns på området har

framför allt inriktats på barns och ungas utsatthet. Det finns få kartläggningar som visar hur utsattheten ser ut hos vuxna.

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck redovisas huvudsakligen i avsnitt 5 Jämställdhet.

Hälsa

Hälsan i Sverige är generellt god, men det finns skillnader i vissa hälsoutfall när statistiken redovisas uppdelat på personers födelseland. När statistiken delas upp på personers födelseland syns t.ex. skillnader vad gäller medellivslängd och fysisk aktivitet (se vidare utg. omr. 9, avsnitt 4).

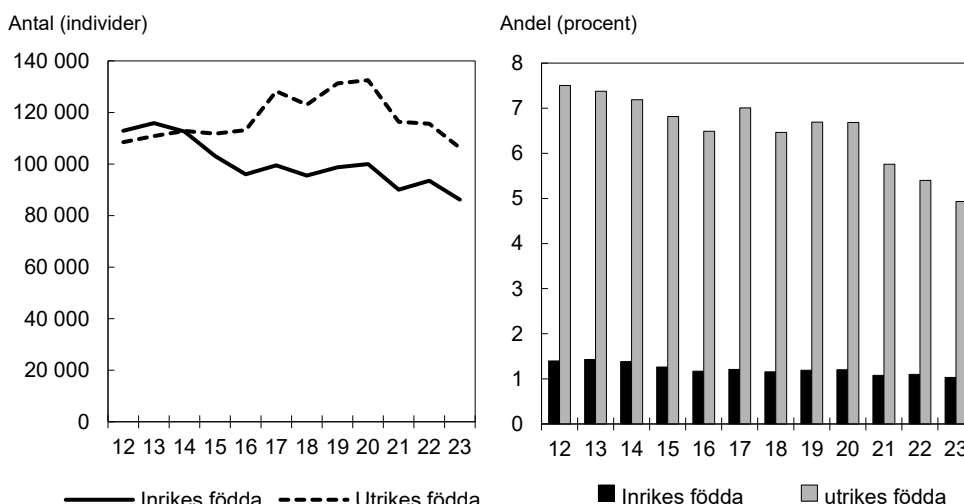
SCB mäter självskattad hälsa i undersökningar av levnadsförhållanden (ULF/SILC) för personer 16 år eller äldre. År 2024 uppgav en större andel utrikes födda än inrikes födda, 71 respektive 65 procent, att de har ett bra hälsotillstånd. Motsvarande andel bland utrikes och inrikes födda kvinnor är 70 respektive 63 procent. Däremot finns ingen statistiskt säkerställd skillnad i självskattad hälsa mellan utrikes och inrikes födda män.

Enligt det folkhälsopolitiska ramverkets målområde 1 om det tidiga livets villkor framgår att ge varje barn en bra start i livet är av stor betydelse för att minska ojämlikhet i hälsa över livsförloppet. Av Folkhälsomyndighetens rapport Hur mår små barn i Sverige? Hälsa och hälsans förutsättningar bland barn i åldern 0–5 år (2024) framgår att de flesta små barn i åldern 0–5 år mår bra och har goda förutsättningar för hälsa. Samtidigt får upp till vart fjärde barn inte barnhälsovård enligt de nationella barnhälsovårds- och vaccinationsprogrammen. Hälsan och förutsättningarna för hälsa är ojämlikt fördelade beroende på barns sociala, ekonomiska, demografiska och individuella bakgrund. Det finns bl.a. skillnader mellan barn som har inrikes respektive utrikes födda föräldrar. För nästan alla hälsorelaterade utfall som presenteras i rapporten finns det skillnader mellan dessa två grupper, och ofta stora sådana.

För att skapa ökade integrationsmöjligheter för de yngsta barnen och bättre förutsättningar för hälsa har regeringen beslutat att 145 miljoner kronor ska fördelas under 2025 enligt förordningen (2025:74) om statsbidrag till kommuner och regioner för utökade hembesöksprogram via barnhälsovården, i syfte att bidra till en god och jämlik hälsa hos barn och att främja barns utveckling i det svenska språket.

Boende

Sammantaget i hela befolkningen var omkring 48 000 hushåll 2023 både trångbodda och hade en ansträngd boendekonomi (se vidare utg.omr. 18). Kriteriet trångboddhet avser i detta sammanhang att det utöver vardagsrum och kök/kokvrå inte finns möjlighet till eget sovrum. Sammanboende vuxna förutses dock dela rum. Två barn under tolv år kan också dela rum utan att hushållet räknas som trångbott. För hushåll där det saknas uppgifter om antal rum används boendeytan per person. Om hushållet har mindre än 20 kvm boyta per person räknas det som trångbott. Mer än hälften, ca 27 000 hushåll, var utrikes födda, dvs. med minst en utrikes född person. Diagram 3.12 visar att under perioden 2012–2023 har andelen trångbodda individer med ansträngd boendekonomi varierat mellan åren och över tid minskat från knappt 8 procent till 5 procent bland utrikes födda, medan andelen trångbodda individer bland inrikes födda individer har varit drygt 1 procent under hela perioden.

Diagram 3.12 Trångbodda individer med ansträngd boendeekonomi, i befolkningen samt inrikes och utrikes födda

Källa: Boverket, särskild beställning.

3.3.2 Resultat utifrån andra bedömningsgrunder

Insatser för främjande av integration

Detta avsnitt avser verksamhet och insatser som finansieras via anslaget 1:1

Integrationsåtgärder.

Många aktörer vill erbjuda tidiga insatser för asylsökande m.fl.

Under 2024 fördelade länsstyrelserna 68 miljoner kronor i statsbidrag till ideella föreningar samt till kommuner eller kommunalförbund för insatser för asylsökande och personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet som inte är folkbokförda. Insatserna syftar till att motverka passivisering under asyltiden, att underlätta kontakter med den svenska arbetsmarknaden och att främja en framtida etablering för dem som beviljas uppehållstillstånd. Under 2024 inkom sammanlagt 220 ansökningar om totalt 180 miljoner kronor till länsstyrelserna, varav 135 ansökningar beviljades. Länsstyrelserna bedömer att det finns en god kapacitet i länen att tillgodose behovet av insatser och att behovet av tidiga insatser för asylsökande m.fl. är fortsatt stort.

Lokala insatser bidrar till integration

Knappt 37 miljoner kronor fördelades till kommuner i statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar under 2024. Medlen syftar till att underlätta etableringen i samhället, skapa nätverk, stödja språkinlärning eller ge socialt stöd till ensamkommande barn. Under 2024 inkom 84 ansökningar motsvarande 60 miljoner kronor, varav 66 ansökningar beviljades. Av de beviljade insatserna riktade sig 58 till föräldralediga och andra personer med små barn, varav drygt hälften primärt fokuserade på språkinlärning. Andelen insatser som genomförs i samverkan med civilsamhället har minskat något jämfört med 2023. Länsstyrelserna bedömer att insatserna bidrar till att öka kunskapen om det svenska samhället, rättigheter och arbetsmarknadens förväntningar och underlättar därigenom deltagarnas väg in i samhället och i arbetslivet.

Statlig ersättning vid mottagande av nyanlända i kommunerna

Staten har ett ekonomiskt ansvar för flyktingmottagandet och ersätter kommuner och regioner för kostnader relaterade till mottagandet av nyanlända inklusive ensamkommande barn och unga med uppehållstillstånd. Statlig ersättning vid flyktingmottagande finansieras via anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande.*

För ersättningar till personer som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), se utgiftsområde 8 Migration. Även personer från Ukraina med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet omfattas av LMA så länge de inte är folkbokförda. Den 15 juli 2025 beslutade Europeiska unionens råd att förlänga det tillfälliga skyddet för personer som flytt kriget i Ukraina till den 4 mars 2027.

Det sammantagna mottagandet av nyanlända i kommunerna ökade

Antalet nyanlända som har tagits emot i landets kommuner har minskat kraftigt sedan 2017 till följd av att färre personer beviljats uppehållstillstånd av skyddsskäl i Sverige eller som anhöriga till dessa. Under 2024 ökade antalet till följd av att många personer med tillfälligt skydd folkbokfördes och därmed togs emot som nyanlända i landets kommuner.

Tabell 3.2 Antalet nyanlända mottagna i en kommun

Antal mottagna enligt bestämmelser i förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (ersättningsförordningen), grupperade efter ankomstsätt till kommunen

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Från anläggningsboende	6 848	18 847	27 952	11 068	4 318	2 678	1 979	2 015	2 400	14 382
Från eget boende	26 036	33 231	19 133	7 859	6 947	3 136	2 193	2 189	2 543	15 833
Anhöriga till skyddsbehövande	15 837	13 775	16 942	16 562	7 814	3 634	2 337	1 738	1 444	984
Vidarebosatta (kvotflyktingar)	1 897	1 892	3 419	5 028	5 025	3 549	6 287	5 009	549	907
Övriga	579	1 016	1 305	3 699	1 811	1 109	752	770	780	760
Summa	51 197	68 761	68 751	44 216	25 915	14 106	13 548	11 721	7 716	32 866
Varav ensamkommande barn	3 794	6 971	8 625	6 635	4 772	1 578	606	739	264	217

Källa: Migrationsverket.

Under 2024 togs 32 866 nyanlända emot i landets kommuner. Året innan togs 7 716 nyanlända emot. Andelen kvinnor och flickor var 58 procent, vilket utgör en ökning jämfört med 52 procent 2023. Andelen barn var 30 procent, jämfört med 36 procent året innan.

Migrationsverket hade i uppdrag att ta ut och överföra 900 kvotflyktingar under året och 907 kvotflyktingar togs emot i kommunerna under 2024. Mottagandet av kvotflyktingar utgjorde därmed 3 procent av det totala mottagandet 2024, jämfört med 7 procent året innan.

Kvotflyktingar, personer som bor i Migrationsverkets asylboenden och personer med tillfälligt skydd som bor i boenden som en kommun anvisats att ordna enligt LMA kan omfattas av anvisning enligt lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (bosättningslagen) och tillhörande förordningar. Andelen nyanlända som togs emot efter anvisning ökade från 38 procent 2023 till 47 procent 2024. Övriga nyanlända, inklusive anhöriga, bosatte sig på egen hand i en kommun.

Under 2024 togs 217 ensamkommande barn och unga emot i kommunerna, jämfört med 264 barn och unga året innan. Andelen flickor var 43 procent och andelen pojkar 57 procent. Av de ensamkommande barnen togs 5 barn emot inom ramen för flyktingkvoten. Ensamkommande barn inom flyktingkvoten omfattas av anvisning enligt bosättningslagen, medan asylsökande ensamkommande barn tas emot i en kommun efter anvisning enligt LMA.

Alla landets kommuner tog emot nyanlända 2024. Det genomsnittliga mottagandet i riket var 3,1 nyanlända per 1 000 invånare, jämfört med 0,7 nyanlända 2023. Stockholms län och Kronobergs län hade det högsta respektive lägsta mottagandet (4,6 respektive 1,5 nyanlända per 1 000 invånare).

Många personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet anvisades enligt bosättningsregelverket

Regeringen beslutade i oktober 2023 att 2 800 nyanlända ska omfattas av anvisningar till kommuner under 2024 samt en fördelning på länsnivå (länstal). Till följd av att behovet av bosättning för personer med tillfällig skydd enligt massflyktsdirektivet ökade under året beslutade regeringen att höja antalet till 21 700 för 2024. Enligt Migrationsverkets årsredovisning beslutade myndigheten under 2024 om anvisningar i enlighet med bosättningsregelverket för ca 1 000 nyanlända i asylboende, 900 kvotflyktingar samt 15 400 personer med tillfälligt skydd.

Ledtiderna i Migrationsverkets arbete med anvisningar av personer i anläggningsboende (exkl. personer med tillfällig skydd) och kvotflyktingar minskade under 2024.

Genomsnittligt antal dagar från beviljat uppehållstillstånd till beslut om anvisning var 47 dagar 2024, jämfört med 76 dagar 2023. Tiden var något längre för män än för kvinnor, 53 respektive 43 dagar. Ledtiden minskade mest för kvotflyktingar, från 55 till 19 dagar. För personer som bor i asylboende minskade ledtiden från 79 till 74 dagar.

Av de nyanlända som under 2024 anvisats från asylboende (exkl. personer med tillfälligt skydd) togs 59 procent emot i en kommun inom tidsfristen på två månader, vilket är en minskning jämfört med året innan då 69 procent togs emot inom författningsstyrd tid. En orsak till minskningen är enligt Migrationsverket att myndigheten fokuserat på anvisningar av personer med tillfälligt skydd. Personer med tillfällig skydd tas emot i en kommun i samband med folkbokföring och kommunerna kan därmed inte påverka ledtiden för mottagandet.

Utgifter för ersättningar till kommuner och regioner för flyktingmottagande

Det har tidigare varit en utgiftsminskning för statliga ersättningar till kommuner och regioner för flyktingmottagande. 2024 ökade utgifterna, främst som en följd av att många personer med tillfälligt skydd folkbokförts och därmed tagits emot som nyanlända i landets kommuner. Utgifterna 2024 uppgick till 3 551 miljoner kronor, vilket var en ökning med 11 procent jämfört med 2023. Strax över 80 procent av utgifterna bestod av automatiskt utbetalade ersättningar till kommuner.

Ett minskat mottagande påverkar kommunernas beredskap och kapacitet

Länsstyrelserna har i uppdrag att verka för, stödja och följa upp kommunernas arbete med beredskap och kapacitet i mottagandet av nyanlända och ensamkommande barn. Länsstyrelserna bedömer att kommunerna har anpassat sin verksamhet till de senaste årens låga nivåer i mottagandet, vilket bidragit till att beredskapen och kapaciteten i mottagandet av nyanlända har begränsats. Under 2024 präglades arbetet med mottagande av nyanlända av att personer med tillfälligt skydd togs emot i kommunerna i samband med folkbokföring. Mottagandet av denna grupp har även möjliggjort att viss beredskap och kapacitet har kunnat upprätthållas i kommunerna. Det låga mottagandet av ensamkommande barn har bidragit till att det är svårt att upprätthålla samverkan på regional och lokal nivå i dessa frågor samt till utmaningar avseende placementsalternativ för ensamkommande barn, vilket påverkar möjligheten att anpassa mottagandet utifrån individens behov.

Enligt länsstyrelsernas redovisning i enlighet med uppdraget i regleringsbrevet för budgetåret 2024 fördelades sammanlagt 40 miljoner kronor till kommuner under 2024 enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utläningar. Medlen var fortsatt översökta och 65 ansökningar beviljades medel. Insatserna syftar till att skapa beredskap och kapacitet i mottagandet och att utveckla samverkan mellan kommunerna i syfte att underlätta nyanländas etablering. De senaste årens förskjutning av fokus från insatser för att hantera det initiala mottagandet till mer långsiktig integrationsstärkande insatser har fortsatt. Länsstyrelserna bedömer att statsbidra-

get är ett av länsstyrelsernas främsta verktyg för att bidra till verksamhetsutveckling i samverkan inom länen. Detta bedöms särskilt viktigt när mottagandet minskar och kommunerna får minskade resurser för mottagande av nyanlända.

Utredningar om bidragsreformer för att öka integrationen och minska utanförskapet

Regeringen arbetar för att öka varje persons drivkraft och förmåga att komma närmare arbete, egenförsörjning och bli en del av samhällets gemenskap. Detta gäller inte minst utrikes födda personer. Regeringen har därför beslutat om tre utredningar med den inriktningen. Två av utredningarna handlar om aktivitetskrav för att få försörjningsstöd för att motverka långvarigt bidragsberoende respektive om bidragstak för att bidragen inte ska vara högre än inkomsten vid arbete (se vidare utg.omr. 9). Den tredje utredningen handlar om en successiv kvalificering till den svenska välfärden (se vidare utg.omr. 9, 10 och 12).

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Integrationsproblemen i Sverige är fortsatt betydande. Utrikes födda är i lägre utsträckning självförsörjande och i högre utsträckning arbetslösa än inrikes födda. Det finns också fortsatt stora skillnader i kunskapsresultat beroende på bakgrund.

Regeringen bedömer fortsatt att det krävs en större tydlighet från det offentliga om de krav som ställs och förväntningar som finns på den enskilde vad gäller självförsörjning, språkkunskaper och kunskaper om grundläggande lagar, regler, normer och värderingar i samhället, samt efterlevande av sådana normer och värderingar. Därför fortsätter arbetet för en integrationspolitik med tydlig uppföljning av dessa aspekter.

Regeringen genomför flera åtgärder inom flera områden för att öka integrationen och ta itu med det stora utanförskapet. Den bidragsreform som regeringen avser att genomföra, som baseras på de tre utredningarna om aktivitetskrav för att få försörjningsstöd, bidragstak för att bidragen inte ska vara högre än inkomsten vid arbete samt nya regler för en successiv kvalificering till den svenska välfärden är viktiga komponenter för att uppnå detta.

3.5 Politikens inriktning

Under många år har Sverige haft en ohållbar invandring i relation till vad samhället klarat av. Integrationsproblemen påverkar hela samhället och har orsakat ett utbrett utanförskap, kriminalitet och problem för samhället. När migrationen minskar till mer hållbara nivåer kan mer fokus läggas på att klara integrationen och skapa ett samhälle där alla, vuxna och barn, och oavsett vilken bakgrund man har kan leva ett fritt och självständigt liv. Det ger förutsättningar för en samhällsgemenskap som ger alla goda förutsättningar, samtidigt som det också betonar att var och en har ett stort eget ansvar.

Regeringen lägger om inriktningen för integrationspolitiken. Utgångspunkten är att varje person som kommer till Sverige själv ansvarar för att bli en del av det svenska samhället genom egen ansträngning. I utbyte ska samhället också erbjuda möjligheter att integrera sig. Alla som kan ska stå till arbetsmarknadens förfogande och anstränga sig för att bli självförsörjande. Därutöver har samhället krav och förväntningar på att den enskilda individen lär sig svenska språket samt skaffar sig kunskaper om grundläggande lagar och regler och efterlever de värderingar som finns i det svenska samhället. När integrationen till det svenska samhället ökar bidrar det till ett rikare, mer tolerant och framgångsrikt samhälle.

Regeringen stärker även uppföljningen av integrationspolitiken. Med tydliga mål och delmål samt med ökad kunskap om skillnader i behov, värderingar och förutsättningar

i den utrikes födda befolkningen jämfört med personer födda i Sverige förbättras förutsättningarna att utforma mer träffsäkra åtgärder för ökad integration.

Sociala, kulturella och demokratiska värderingar är svåra att följa enbart med registerdata. I syfte att få bättre kunskap om utrikes föddas sociala normer och värderingar i Sverige har den ideella föreningen World Values Survey (WVS) fått medel för en forskningsbaserad värderingsundersökning (A2025/00629).

Därutöver har Statistiska centralbyrån (SCB) i september 2025 fått i uppdrag att genomföra en uppföljning av de integrationspolitiska delmålen om demokratisk samt social och kulturell integration (A2025/00883). SCB:s och WVS:s arbete kompletterar varandra och bidrar till en bred uppföljning av dessa aspekter.

Bekämpa parallella samhällsstrukturer

Problemen med bristande integration och växande utanförskap har medfört ökande problem med parallella samhällsstrukturer i Sverige. Omvänt har förekomsten av parallella samhällsstrukturer negativ inverkan på integrationen och bidrar till utanförskapet i samhället. Problemen är av sådan omfattning och komplexitet att det krävs mer kunskap för att kunna bekämpa parallella samhällsstrukturer på ett effektivt, långsiktigt och kraftfullt sätt. En särskild utredare har därför bl.a. fått i uppdrag att sammanställa kunskap om parallella samhällsstrukturer samt analysera konsekvenser av detta för integrationen och utanförskapet i det svenska samhället (dir. 2025:68).

Svenska språket är en nyckel till integration

Kunskaper i svenska språket är en avgörande faktor för att människor ska kunna försörja sig själva och vara delaktiga i samhället.

För att öka drivkrafterna att lära sig svenska ska rätten till offentligt finansierad tolk begränsas, med utgångspunkten att den enskilde i första hand ska betala för tolktjänster. Genom detta tydliggörs samhällets förväntningar på den enskilde att lära sig svenska. Regeringen har därför i februari 2025 beslutat om en utredning med uppdrag att göra en översyn av vissa tolkfrågor (dir. 2025:16). Det huvudsakliga syftet med utredningen är att det integrationspolitiska målet, av vilket det framgår att kunskaper i svenska språket är prioriterade för möjligheterna till integration i samhället, ska återspeglas i användandet av tolk. Översynen omfattar även frågan om förbud för myndigheter att använda barn som tolk och om även andra närstående ska kunna avvisas som tolk vid myndighetskontakter. Utredningen ska även analysera när det inte är rättsligt möjligt och ändamålsenligt att avgiftsbelägga offentligt finansierad tolk. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2026.

SCB har i februari 2025 fått två uppdrag som kommer bidra till bättre kunskap om vilka insatser som ger effekt för hörförståelse, muntlig förmåga samt läsförståelse i svenska språket (A2025/00128 och A2025/00129). Uppdragen kommer ge mer kunskap om vad regeringen kan göra för att fler som kommer hit ska lära sig svenska och därmed bli en del av den svenska gemenskapen.

Det görs också satsningar på andra utgiftsområden med fokus på stärkta språkkunskaper. Till exempel föreslås folkhögskolor tilldelas riktade medel för att genomföra språkstärkande insatser på folkhögskola för bl.a. yrkesutbildade personer som är arbetslösa eller har en svag ställning på arbetsmarknaden (se vidare utg.omr. 17, avsnitt 16.5.2)

Bättre kunskap om det svenska samhället, normer och värderingar

Samhällsorientering har en viktig roll i arbetet med att förbättra integrationen. Genom samhällsorientering kan man öka kunskaperna om grundläggande värderingar såsom

rättsstatens principer, möjligheter till demokratisk delaktighet, jämställdhet samt allas rätt till yttrande- och religionsfrihet. En översyn av samhällsorienteringen genomförs i syfte att stärka dess funktion som introduktion till det svenska samhället. En särskild utredare överlämnade slutbetänkandet En reformerad samhällsorientering för bättre integration (SOU 2025:55) i maj 2025. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen tillsatte i december 2023 en kommitté med uppdrag att ta fram en svensk kulturkanon med syftet att göra svensk kultur tillgänglig för fler. En särskild utredare överlämnade slutbetänkandet En kulturkanon för Sverige (SOU 2025:92) i september 2025. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet (se vidare utg.omr. 17, avsnitt 3.7).

Kvalificering till socialförsäkringsförmåner

Kraven som ställs för att kvalificera sig till den svenska välfärden behöver höjas för personer som bosätter sig i Sverige. Det är viktigt att de som får tillgång till förmåner också bidrar till samhället genom att arbeta. Regeringen avser därför att föreslå en modell för kvalificering till vissa av de bosättningsbaserade förmånerna i socialförsäkringen (se vidare utg.omr. 9, 10, 12 samt avsnitt 3.6).

En ny etableringsboendelag för nyanlända

Sedan den nuvarande bosättningslagen trädde i kraft 2016 har förutsättningarna för mottagande av nyanlända förändrats. Antalet nyanlända som tas emot i kommunerna har minskat, men kommunernas förutsättningar att ta emot nyanlända varierar. Många kommuner står inför stora utmaningar med utanförskap efter ett tidigare högt mottagande eller har brist på boenden. Det nuvarande systemet för bosättning av nyanlända ger kommunerna små möjligheter att påverka omfattningen på mottagandet efter anvisning, oavsett om kommunerna vill ta emot fler eller färre nyanlända än de tilldelas. Systemet främjar inte heller ett likvärdigt mottagande, då kommunerna gör olika tolkningar när det gäller skyldigheten att ta emot nyanlända för bosättning.

Det är viktigt att nyanlända tas emot på ett ordnat sätt i kommunerna så att integrationen främjas och att ytterligare utanförskap inte uppkommer. Samhället ska både ställa krav på de nyanlända och ge möjligheter till integration. Förslagen i betänkandet Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35) bereds nu i Regeringskansliet och regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition under 2026. Förslaget innebär bl.a. ett nationellt system med tidsbegränsat etableringsboende som villkoras med att nyanlända bidrar till sin etablering. I det nya systemet ökar flexibiliteten och kommunerna får större inflytande över mottagandet. Dessutom ska bostadssituationen och förekomsten av utanförskapsområden beaktas vid fördelningen av nyanlända mellan kommuner (se vidare avsnitt 3.6).

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:1 Integrationsåtgärder

Tabell 3.3 Anslagsutveckling 1:1 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

2024	Utfall	102 647	Anslagssparande	2 578
2025	Anslag	103 925 ¹	Utgiftsprognos	103 201
2026	Förslag	101 825		
2027	Beräknat	96 925		
2028	Beräknat	89 925		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder i syfte att främja integration samt för statsbidrag som har detta syfte. Vidare får anslaget även användas för utgifter för tidigare beviljade lån till nyanlända invandrare för inköp av hemutrustning. Anslaget får även användas för uppföljning och utvärdering av integrationen.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.4 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 1:1 Integrationsåtgärder

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	98 925	98 925	98 925
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	2 900	-2 000	-2 000
<i>varav BP26</i>	<i>2 900</i>		
– Översyn av provformat för auktoriserade tolkar	700		
– Bättre uppföljning av integrationen	2 200		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			-7 000
Förslag/beräknat anslag	101 825	96 925	89 925

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att genomföra en bättre uppföljning av integrationen ökas anslaget med 2,2 miljoner kronor för 2026.

För att genomföra en översyn av provformatet för auktoriserade tolkar ökas anslaget med 0,7 miljoner kronor för 2026.

Regeringen föreslår att 101 825 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 96 925 000 kronor respektive 89 925 000 kronor.

3.6.2 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tusental kronor

2024	Utfall	3 550 752	Anslagssparande	165 684
2025	Anslag	4 964 625 ¹	Utgiftsprognos	4 743 451
2026	Förslag	4 389 646		
2027	Beräknat	2 043 185		
2028	Beräknat	1 266 205		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner och regioner för utgifter i samband med mottagandet av nyanlända invandrare. Anslaget får även användas för utgifter för uttagning av personer som ska vidarebosättas, för resor för dessa personer vid vidarebosättning, samt för statsbidrag till internationella organisationer för arbete med vidarebosättning till Sverige.

Kompletterande information

Ersättning betalas ut med stöd av förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande och förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.6 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	4 964 625	4 964 625	4 964 625
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-1 178 000	-1 103 500	-1 072 300
<i>varav BP26</i>		43 500	74 700
– Kvalificering till välfärden		29 000	60 000
– Etableringsboendelagen		14 500	14 700
Makroekonomisk utveckling	19 536	18 649	26 560
Volym	583 485	-1 836 589	-2 652 680
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 389 646	2 043 185	1 266 205

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Antalet kommunmottagna beräknas bli lägre än vad som antogs i prognosen som låg till grund för statens budget för 2025. Utgifterna på anslag 1:2 *Kommunersättningar vid flyktingmottagande* beräknas under 2025 bli 221 miljoner kronor lägre än vad som anvisats för 2025.

För att ersätta kommunerna för nya obligatoriska uppgifter kopplat till införandet av förslagen i betänkandet Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35) beräknas anslaget öka med 14,5 miljoner kronor för 2027 och med 14,7 miljoner kronor fr.o.m. 2028.

För att kompensera kommunerna i samband med införandet av reformen om kvalificering till välfärden beräknas anslaget öka med 29 miljoner kronor för 2027 och med 60 miljoner kronor för 2028.

Regeringen föreslår att 4 389 646 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktmottagande* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 2 043 185 000 kronor respektive 1 266 205 000 kronor.

4 Diskriminering

4.1 Mål för området

Målet för politiken mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering (prop. 2008/09:1 utg.omr. 13, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115). Det övergripande målet för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott är ett strategiskt, effektivt och samlat arbete mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott i Sverige. Det övergripande målet för strategin för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck (hbtqi-strategin) är lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet för ett samhälle fritt från diskriminering är ett långsiktigt och komplext förändringsarbete där utvecklingen av resultatet och effekter är svåra att mäta och i hög grad påverkas av insatser och reformer inom andra politikområden. Den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott samt hbtqi-strategin och handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter ingår i arbetet för ett samhälle fritt från diskriminering.

I december 2024 beslutade regeringen om en handlingsplan mot rasism och hatbrott. I januari 2025 beslutades en ny handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Resultatredovisningen i denna proposition avser huvudsakligen budgetåret 2024. Därför sker redovisning och bedömning av resultat främst utifrån den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott och den tidigare handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter.

Grunden för resultatredovisningen vad gäller arbetet mot diskriminering utgörs av indikatorn Antal inkomna anmälningar om diskriminering. De centrala bedömningsgrunderna för redovisning av utvecklingen och bedömningen av resultat är Diskrimineringsombudsmannens (DO) årsredovisning för verksamhetsåret 2024, DO:s rapport om Förekomst av diskriminering 2024 (2024:2), Forum för levande historias samlade redovisning av uppdraget att samordna och följa upp den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott 2024 och Folkhälsomyndighetens samlade redovisning av uppdraget att stödja, samordna och följa upp de hbtqi-strategiska myndigheternas arbete för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Även andra rapporter och redovisningar från berörda myndigheter och antidiskrimineringsbyråerna är viktiga underlag för resultatredovisningen.

4.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen är indelad i tre delområden:

1. arbetet mot diskriminering utifrån diskrimineringslagen (2008:567), lagen om Diskrimineringsombudsmannen (2008:568) och annat regelverk inom området
2. den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott
3. handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter.

4.3.1 Arbetet för att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter

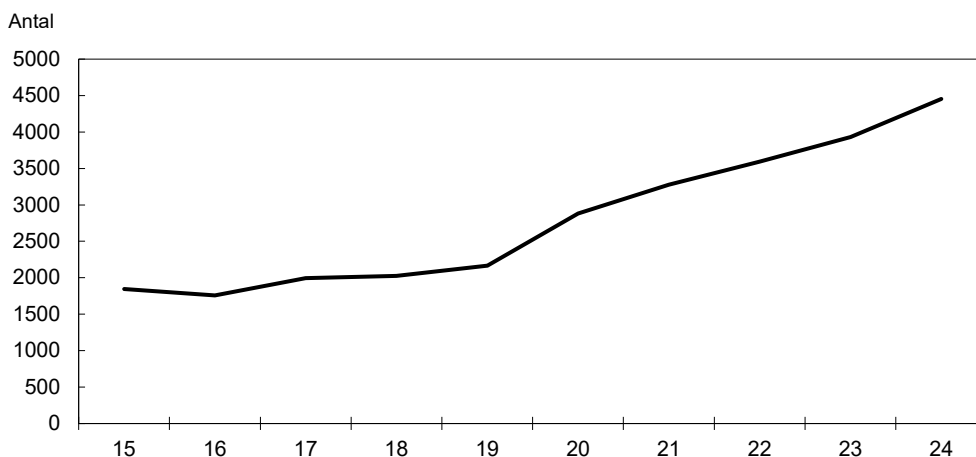
Från anslaget 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen* avsattes ca 138 miljoner kronor till DO under 2024. Motsvarande belopp för 2023 var cirka 134 miljoner kronor. Från anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* avsattes sammantaget 29 miljoner kronor för de fristående antidiskrimineringsbyråernas verksamhet.

Antalet anmälningar om diskriminering fortsätter att öka

Under 2024 inkom totalt 5 182 anmälningar till DO. Av de som lämnade in anmälningar var 1 737 personer kvinnor, 1 548 män och 45 personer anger annan könsidentitet eller ej definierad. För 1 874 anmälningar saknas uppgift om kön. Antalet anmälningar ökade med 12,5 procent jämfört med 2023 då antalet uppgick till 4 607.

Av de totalt 5 182 anmälningar som inkom 2024 var 4 452 kopplade till en eller flera av lagens diskrimineringsgrunder. Motsvarande siffra för 2023 var 3 930. Det motsvarar en ökning med 13,3 procent jämfört med 2023. Sett till hela perioden 2015–2024 har antalet anmälningar om diskriminering ökat från 1 843 till 4 452 vilket motsvarar en ökning med 141,6 procent (se diagram 4.1). Ökningen sammanfaller enligt DO med att möjligheten att lämna in sin anmälan på webben infördes och att inriktningen för verksamheten ändrats. Andra orsaker till ökningen kan vara resultat av särskilda kommunikations- och informationsinsatser inom ramen för DO:s främjande arbete där möjligheten att anmäla till DO synliggjorts.

Diagram 4.1 Antal anmälningar om diskriminering inkomna till DO

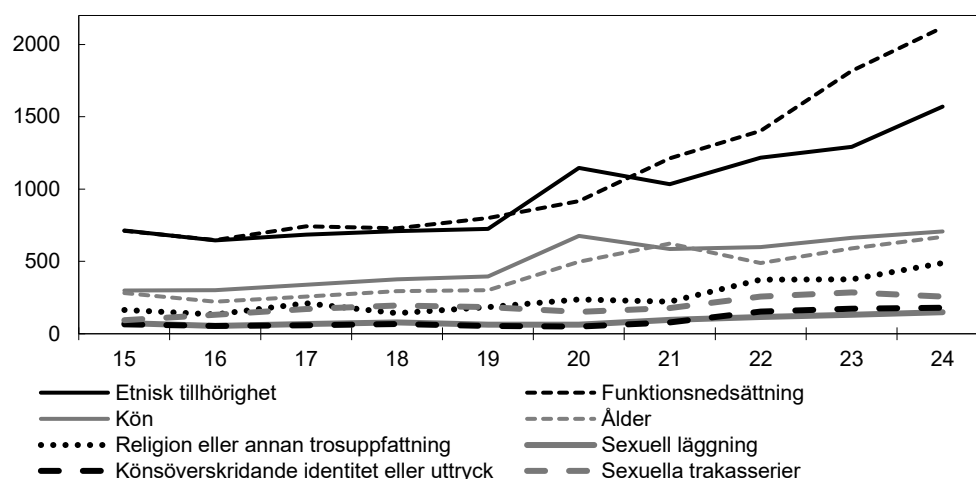
Anm.: Fördelning på kön ges inte för antalet anmälningar som handlar om diskriminering.

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, rapport 2025:1.

De flesta anmälningarna rör diskriminering som har samband med funktionsnedsättning följt av etnisk tillhörighet (se diagram 4.2). Anmälningar som rör diskriminering som har samband med antingen funktionsnedsättning eller ålder ökade mest både i antal och relativt sett från 2023 till 2024. Den procentuella ökningen uppgår till 16,4 respektive 21,4 procent.

Diagram 4.2 Anmälningar per diskrimineringsgrund samt sexuella trakasserier

Antal

Anm.: Sexuella trakasserier redovisas enskilt då det inte kräver samband med någon diskrimineringsgrund. En anmälan om diskriminering kan ha samband med flera diskrimineringsgrunder.

Källa: Diskrimineringsombudsmannen, rapport 2025:1.

Arbetslivet är fortsatt det samhällsområde där DO tar emot flest anmälningar om diskriminering. Därefter följer samhällsområdena utbildning och verksamheter som tillhandahåller varor och tjänster. Sammantaget är anmälningar om diskriminering som har samband med funktionsnedsättning eller etnisk tillhörighet vanligast inom alla de samhällsområden som diskrimineringslagen omfattar. När det gäller de anmälningar som rör utbildning, varor och tjänster, hälso- och sjukvård samt socialtjänst handlar de flesta anmälningarna om diskriminering som har samband med funktionsnedsättning. I anmälningar som rör samhällsområdena arbetsliv och bemötande inom offentlig verksamhet är etnisk tillhörighet den vanligaste diskrimineringsgrunden.

Kunskap om förekomst av diskriminering

Genom att kombinera data från olika undersökningar såsom SOM-undersökningen, Arbetsmiljöundersökningen och Trakasseribarometern ger DO:s årliga rapport Förekomst av diskriminering 2024 sammanlagt en bild av förekomsten av diskriminering. Rapporten bygger bland annat på analyser av anmälningar till DO, dialoger med företrädare för organisationer i civila samhället och DO:s arbete med tillsyn och juridiska processer samt forskning och andra aktörers undersökningar.

DO:s slutsats är att ett stort antal människor utsätts för diskriminering och att diskriminering förekommer i hela samhället men är särskilt utbredd i arbetslivet. Kvinnor och personer under 30 år uppger i högre grad än andra att de har utsatts för diskriminering. Kvinnor under 30 år uppger i allra högst grad att de utsatts för diskriminering.

Av rapporten framgår att i 8 procent av de anmälningar som kom in till DO 2024 beskriver anmälare diskriminering i situationer som inte omfattas av de utpekade samhällsområdena. I SOM-undersökningen 2023 svarade 1,7 procent att de blivit diskriminerade i kontakt med polis eller tull. Polismyndighetens och Tullverkets verksamhet omfattas inte fullt ut av diskrimineringslagens förbud. Myndigheternas bemötande omfattas i vissa situationer, men inte deras beslut.

I rapporten lyfts att Arbetsmiljöundersökningen och Trakasseribarometern tyder på att många människor upplever sig utsatta för sexuella trakasserier på arbetsplatsen från en person som inte arbetar på samma arbetsplats, en så kallad tredje part. Det kan till exempel vara en kund eller en patient.

I DO:s rapport finns även tematiska fördjupningar om diskriminering: rasism och diskriminering av afrosvenska elever i skolan, diskriminering som har samband med funktionsnedsättning i skolan och åldersdiskriminering. Utifrån de tre tematiska fördjupningarna drar DO slutsatser om att skolor brister i sin skyldighet att säkerställa en utbildning fri från diskriminering. Afrosvenska elever utsätts för trakasserier i skolan, elever med funktionsnedsättning diskrimineras på många olika sätt i skolan och såväl yngre som äldre utsätts för åldersdiskriminering.

Individärenden fortsatt i fokus i Diskrimineringsombudsmannens tillsynsarbete och främjande arbete

Under 2024 fortsatte DO utveckla arbetet med individärenden. Målet är att fler ska få upprättelse och att det ska bli tydligt för aktörer med skyldighet att agera mot diskriminering vilket ansvar de har enligt lagstiftningen. En anmälan till DO kan leda till en utredning som avslutas med ett beslut där DO konstaterar om diskriminering förekommit eller inte. En utredning kan också leda till att DO begär diskrimineringsersättning, dvs. inleder en process. Under 2024 inledde DO 303 tillsynsutredningar och 32 processärenden.

I 75 av de 437 tillsynsärenden som avslutades under 2024 gjorde DO bedömningen att det förekommit en överträdelse av diskrimineringslagen. Det är en ökning med 9 procent jämfört med 2023. Av 75 tillsynsärenden ledde 32 tillsynsärenden till att DO trädde in som part och begärde diskrimineringsersättning och 43 till ett tillsynsbeslut. Det innebär att 17 procent av tillsynsutredningarna ledde till att DO bedömde att diskriminering förekommit. Motsvarande siffra för 2023 är knappt 14 procent. 29 av processerna avslutades genom en frivillig uppgörelse, dvs. medgivna krav eller förlikningar med DO. År 2024 betalades 1,8 miljoner kronor ut i diskrimineringsersättning.

I tabell 4.1 redovisas årligt utfall för DO:s processverksamhet. Notera att ett ärende kan ha inletts tidigare än utfallsåret.

Tabell 4.1 Processer med begäran om diskrimineringsersättning

Antal

	2022	2023	2024
Ingående balans	3	1	15
Inledda processer	7	37	32
Avslutade processer	9	23	31
– varav medgivna krav och förlikningar	8	23	29
– varav beviljad ersättning efter dom	0	0	2
– varav förlorade rättegångar	1	0	0
Utgående balans	1	15	16

Anm.: Redovisningen görs fr.o.m. 2022. DO:s ändrade inriktning gör att det inte finns jämförbar statistik för tidigare år.

Källa: Diskrimineringsombudsmannens årsredovisning 2024.

Under 2024 avslutade DO en tillsyn av tio statliga myndigheters arbete med lönekartläggningar. Tillsynen inleddes 2022 och visade att endast en myndighet levde upp till lagens krav. I uppföljningen hade myndigheterna till stor del åtgärdat de påtalade bristerna som till exempel avsaknad av korrekta indelningar i lika och likvärdiga arbeten och avsaknad av analyser om löneskillnaderna haft samband med kön.

Inom ramen för DO:s främjande verksamhet fortsatte myndigheten dialogen med både myndigheter och civilsamhällesorganisationer, i syfte att bl.a. öka kunskapen om skyddet mot diskriminering och därmed stärka olika aktörers arbete för att motverka diskriminering. Dialogen bedöms också vara en central källa till kunskap om upplevelser av diskriminering. Antidiskrimineringsbyråerna ses som särskilt viktiga aktörer

eftersom byråerna fungerar som lokala stödstrukturer som arbetar med att motverka och förebygga diskriminering (Diskrimineringsombudsmannens årsredovisning 2024, A2025/00196).

Antidiskrimineringsbyråernas arbete bidrar till att förebygga och motverka diskriminering

Under 2023 fördelades 28 miljoner kronor i form av ett statsbidrag för arbete med att förebygga och motverka diskriminering på lokal och regional nivå. Ungefär 80 procent av bidraget gavs till finansiering av antidiskrimineringsbyråernas personalkostnader för byråernas resurskrävande juridiska arbete. Antidiskrimineringsbyråernas arbete omfattar bl.a. kostnadsfri rådgivning och informationsinsatser om rättigheter och skyldigheter kopplade till diskrimineringslagen.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) granskar användningen av statsbidraget. I myndighetens rapport Antidiskrimineringsverksamheter 2025 framgår att antidiskrimineringsverksamheternas ärenden ökat med tolv procent sedan 2021, att utbildningarna uppskattats och att flera samhällssektorer och målgrupper har nåtts av insatserna.

4.3.2 Den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott

Under 2024 avsattes sammantaget drygt 48 miljoner kronor för åtgärder inom ramen för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.

Insatser ger ökat genomslag och kunskap bland statliga myndigheter

Av Forum för levande historias samlade redovisning av arbetet 2024 framgår att de berörda myndigheternas arbete under året har fått genomslag och bl.a. resulterat i ökad kunskap om diskriminering, rasism och hatbrott, förbättrade stödmaterial och pedagogiska verktyg samt stärkt samverkan mellan myndigheter, organisationer och kommuner. Samtliga berörda myndigheter har identifierat en tydlig inriktning för sitt arbete. Forum för levande historia lyfter samtidigt behovet av en ökad samverkan mellan den statliga, regionala och kommunala nivån där länsstyrelserna kan spela en betydelsefull roll, både när det gäller stöd till och samverkan med kommuner och regioner. Länsstyrelserna har inom ramen för sitt uppdrag att stödja kommuner och regioner i deras arbete med mänskliga rättigheter (Fi2023/00435 m.fl.) redogjort för kommuners och regioners behov och utmaningar gällande arbetet mot olika former av rasism (utg.omr.1, avsnitt 10.8.3).

Utbildningar ger konkreta verktyg för att identifiera och motverka rasism i olika verksamheter

Forum för levande historia har under året genomfört flera kunskapshöjande insatser om olika former av rasism. Forum för levande historias utvärdering av genomförda utbildningsinsatser har bidragit till att öka kunskapen om rasism hos skolpersonal och andra yrkesverksamma. Myndigheten bedömer vidare att både utbildningsinsatser och nya stödmaterial har gett de nämnda målgrupperna konkreta verktyg för att både identifiera och motverka rasism.

Av Forum för levande historias redovisning framgår vidare att kunskapshöjande insatser mot antisemitism har bidragit till att lärare och annan skolpersonal har fått ökad förståelse för antisemitismens historia och samtida uttryck. Fler elever har fått undervisning om antisemitism genom uppdaterade undervisningsmaterial och utbildningar.

Forum för levande historias fortbildningsinsatser om olika former av rasism och intolerans i historien och i dag, riktade till olika yrkesgrupper inom offentlig sektor, har under året exempelvis riktats mot socialarbetare, kommunanställda och yrkesgrupper som når barn och unga utanför skolan. Innehållet i dessa fortbildningsinsatser har fokuserats på metodologiska aspekter av arbetet mot rasism. Forum för levande historias bedömning är att detta har bidragit till att kursdeltagarna har fått bättre förmåga att integrera arbetet mot rasism, andra former av fientlighet och hatbrott i sitt arbete.

Kunskap om verktyg görs tillgänglig för aktörer på arbetsmarknaden

Myndigheten för arbetsmiljökunskap har i samarbete med experter från Lunds universitet gjort en kartläggning av samband mellan vissa gruppers utsatthet och arbetsrelaterad stress. Inom ramen för uppdraget har myndigheten utvecklat praktiska verktyg som ska bidra till ökad medvetenhet om kopplingen mellan utsatthet och arbetsrelaterad stress.

Studier ger fördjupad kunskap om hatbrott

Brottsförebyggande rådet (Brå) har på uppdrag av regeringen (Ju2024/00825) gjort en studie av antisemitiska hatbrott samt otrygghet och rädsla för sådana brott, som de framträder i judiska församlingar och organisationer. I studien ingår även en belysning av utsattheten och otrygghetens konsekvenser, samt om representanter från de judiska församlingarna och organisationerna har upplevt förändringar i utsatthet, otrygghet och konsekvenser efter Hamas och andra militanta gruppers terrorattacker mot Israel i oktober 2023. Av studien framgår bl.a. att representanter för judiska församlingar och organisationer upplever att uttryck för hat och annan antisemitism har eskalerat efter den 7 oktober 2023 och att uttrycken för antisemitism kommer från flera olika håll, från personer med varierande bakgrund och från olika miljöer. Offentliga, synligt judiska personer samt barn och unga upplevs vara särskilt utsatta. Samtidigt upplever de intervjuade judiska församlingarna och organisationerna att våldsbejakande jihadistiska miljöer utgör ett stort hot mot deras verksamheter och medlemmar. Av studien framgår att det bl.a. upplevs finnas en bristande kunskap om samtida antisemitism hos såväl t.ex. skolan som polisen.

Brå har ett instruktionsbundet uppdrag att ta fram kunskap om hatbrott. I rapporten Polisanmälda hatbrott 2022 (rapport 2023:16) redovisas statistik över polisanmälda brott från 2022. Brå definierar hatbrott som brott motiverade av gärningspersonens fördomar eller föreställningar om ras, hudfärg, nationalitet, etnisk bakgrund, trosbekännelse, sexuell läggning samt könsöverskridande identitet eller uttryck. Av hatbrottsmotiven var det på en övergripande nivå vanligast med främlingsfientliga och rasistiska hatbrott, följt av hatbrott mot religiösa grupper. Främlingsfientliga och rasistiska hatbrott omfattar hatbrott med afrofobiska motiv, hatbrott med antiziganistiska motiv, hatbrott mot samer och övriga främlingsfientliga och rasistiska hatbrottsmotiv, vilket inkluderar dels anmälda brott med generella och ospecificerade främlingsfientliga och rasistiska hatbrottsmotiv, dels hatbrott riktade mot specifika etniciteter och nationaliteter som var för få för att särredovisas. I den sistnämnda kategorin ingår hatbrott mot svenskar, dvs. polisanmälda hatbrott vars motiv kopplas till att den utsatta är eller uppfattas vara av svensk härkomst. Av den tekniska rapporten (rapport 2023:17) framgår att hatbrott med främlingsfientliga och rasistiska motiv kan begås mot både minoritetsgrupper och majoritetsgruppen (dvs. där gärningspersonen uppfattar att den utsatta är av svensk härkomst).

Civilsamhällets insatser mot olika former av rasism och intolerans

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelade under 2024 ca 14 miljoner kronor till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Myndigheten tog emot 112 ansökningar varav 15 ansökningar beviljades.

Åtgärdsprogrammen har bidragit till att konkretisera arbetet mot olika former av rasism

Flera åtgärder har under året genomförts för att synliggöra och motverka olika former av rasism inom ramen för de åtgärdsprogram mot afrofobi, antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer 2022–2024 som syftat till att komplettera den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Av Forum för levande historias samlade redovisning framgår att åtgärdsprogrammen inte har fungerat styrande i förhållande till myndigheternas arbete men bidragit till att tydliggöra och konkretisera hur planen ska genomföras i förhållande till respektive form av rasism. Forum för levande historia ser även att åtgärdsprogrammen har haft betydelse för aktörer som indirekt berörs av planens insatser, inte minst myndigheter som arbetar med närliggande områden så som nationella minoriteter eller mänskliga rättigheter och varit ett verktyg för representanter för civilsamhället som fått en samlad bild av de insatser som genomförs, bl.a. utifrån respektive form av rasism.

4.3.3 Handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter

Under 2024 avsattes 33,8 miljoner kronor till insatser inom ramen för handlingsplanen för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. 11,3 miljoner kronor av dessa avsåg statsbidrag till hbtqi-organisationer.

De hbtqi-strategiska myndigheternas arbete har stärkts men det är fortsatt stora skillnader mellan myndigheterna

Av Folkhälsomyndighetens samlade redovisning av de hbtqi-strategiska myndigheternas arbete framgår att arbetet har stärkts under perioden 2021–2024 hos flertalet myndigheter.

Vissa av myndigheterna har tagit tydliga steg framåt jämfört med tidigare år, vad gäller det strategiska arbetet. Samtidigt har det gap som identifierades i 2024 års delredovisning mellan de myndigheter som har en hög aktivitetsnivå och de myndigheter som rapporterar en lägre grad av aktiviteter ökat. De myndigheter som redovisar en hög grad av aktiviteter har i högre utsträckning än övriga haft särskilda regeringsuppdrag inom området. De har också avsatt mer tid för arbetet och uppger att de har konkretiserat sitt uppdrag som hbtqi-strategisk myndighet i form av olika typer av styrdokument. De myndigheter som redovisar en lägre grad av aktiviteter har mer sällan konkretiserat sitt strategiska uppdrag och har i högre utsträckning fokuserat arbetet på interna processer.

Dialogen med det civila samhället har under perioden bidragit positivt till myndigheternas arbete. Det har även det myndighetsnätverk för hbtqi-frågor som Folkhälsomyndigheten sammankallar för dialog och erfarenhetsutbyte mellan de hbtqi-strategiska myndigheterna.

Under 2024 har regeringsuppdrag som myndigheterna fått bidragit till kunskapsutveckling och stärkt arbetet inom särskilda fokusområden i handlingsplanen. Det område som varit särskilt framträdande är äldre hbtqi-personer där både Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten har bidragit med ny kunskap. Samtidigt visar Folkhälsomyndighetens sammanställning att den största utmaningen i arbetet är kunskaps-

brist. Flera myndigheter lyfter fram ett behov av återkommande kompetenshöjande insatser som en prioriterad åtgärd.

Under året har Folkhälsomyndigheten fördjupat samordningen mellan de strategiska myndigheterna. Myndigheten har också utvecklat stödet till myndigheterna genom att erbjuda en kontinuerlig omvärldsbevakning inom området och tematiska träffar med exempelvis fokus på utmaningar och möjligheter i att integrera hbtqi-frågor i verksamheten för de strategiska myndigheterna.

Vad gäller uppföljning visar Folkhälsomyndighetens redovisning att majoriteten av myndigheterna följer upp sitt hbtqi-strategiska arbete men att uppföljningsbara mål är ett utvecklingsområde för myndigheternas strategiska hbtqi-arbete. Det finns även utvecklingspotential i arbetet med förväntade effekter och resultat.

Ojämlika förutsättningar för hbtqi-personers hälsa och livsvillkor

För att få en samlad bild av kunskapsläget om hälsa, livsvillkor och levnadsvanor bland hbtqi-personer har Folkhälsomyndigheten genomfört en analys av befolkningsundersökningen Hälsa på lika villkor (HLV), en kartläggning över kunskapsunderlag som Folkhälsomyndigheten producerat under perioden 2014 till juni 2024 samt en kartläggning av andra hbtqi-strategiska myndigheters kunskapsunderlag mellan 2014 och februari 2024.

Hbtqi-personer utgör en heterogen grupp och den kunskap som finns om hbtqi-personers hälsa, livsvillkor och levnadsvanor är inte generaliserbar för gruppen som helhet. Det har inte varit möjligt att ge en gemensam och heltäckande bild av kunskapsläget för denna grupp. Folkhälsomyndighetens samlade kunskapsunderlag indikerar dock att hbtqi-personer har sämre hälsa, livsvillkor och levnadsvanor än heterosexuella och cispersoner. Det samlade resultatet från samtliga kunskapsunderlag visar att bisexuella generellt upplever sin hälsa som sämre än vad heterosexuella och homosexuella gör och att homo- och bisexuella samt transpersoner har sämre psykiskt välbefinnande än heterosexuella. Långt ifrån alla hbtqi-personer kan leva så öppet som de önskar och endast en minoritet av unga transpersoner kan leva öppet med sin transidentitet.

Vidare pekar det samlade resultatet på att det är vanligare att homo- och bisexuella har varit utsatta för hot, våld, sexuella övergrepp eller diskriminering jämfört med heterosexuella. Det är vanligt att transpersoner upplever en hög grad av utsatthet för diskriminering i offentliga miljöer.

Enligt Folkhälsomyndigheten finns det flera bakomliggande orsaker till ojämlika förutsättningar för hälsa för hbtqi-personer. Kunskapsunderlagen visar att diskriminering, rädsla för diskriminering samt utsatthet för hot och våld är några orsaker.

Folkhälsomyndigheten framhåller bl.a. att spridningen av kunskap inom detta område behöver vara målgruppsanpassad till professioner i människovårdande yrken och andra grupper som möter hbtqi-personer i alla åldrar, samt ske i samarbete mellan de hbtqi-strategiska myndigheterna.

Jämställdhetsmyndigheten har tillsammans med Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet kartlagt hbtqi-personers utsatthet och risk för utsatthet för våld i nära relationer (utg.omr. 13, avsnitt 5.3.6).

Insatser för hbtqi-personers situation i kommuner och regioner

Socialstyrelsen fördelade under 2024 ca 5,3 miljoner kronor enligt förordningen (2014:1542) om statsbidrag till kommuner och regioner för att främja hbtqi-personers situation. Myndigheten tog emot 132 ansökningar varav 36 ansökningar beviljades.

Civilsamhällets insatser för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelade under 2024 ca 11,3 miljoner kronor enligt förordningen (2008:349) om statsbidrag till organisationer för homosexuella, bisexuella, transsexuella eller personer med könsöverskridande identitet eller uttryck. Myndigheten tog emot 11 ansökningar varav 8 ansökningar beviljades.

Myndigheten har vidare fördelat ca 2,1 miljoner kronor enligt förordningen (2021:227) om statsbidrag för insatser som främjar mötesplatser för unga hbtqi-personer. Myndigheten har även haft i uppdrag att stärka förutsättningarna att skapa och bibehålla fysiska och digitala mötesplatser för unga hbtqi-personer. Enligt redovisningen av uppdraget har fler unga hbtqi-personer runt om i landet idag tillgång till en trygg plats där de kan träffa och utbyta erfarenheter med andra unga, möta trygga inkluderande vuxna och stärkas i sin identitet (A2023/00889).

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens samlade bedömning är att målet om ett samhälle fritt från diskriminering inte är uppnått. Anmälningar om diskriminering fortsätter att öka vilket skulle kunna bero på den nya möjligheten att lämna sin anmälan på webben. Regeringens bedömning är att DO:s tillsyn och främjande arbete och antidiskrimineringsbyråernas förebyggande arbete och stöd och hjälp till individer på lokal nivå bidrar till ökad kunskap om förekomsten av diskriminering och bestämmelserna i diskrimineringslagen samtidigt som rättsläget klargörs.

Regeringen bedömer att kunskapshöjande insatser inom ramen för den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott har fått genomslag bland statliga myndigheter. Samtidigt har genomförda insatser för att ge anställda och arbetsgivare inom olika verksamheter bättre kunskap och verktyg för att kunna förebygga och motverka rasism inte varit tillräckliga. Det är vidare viktigt att uppföljningen av arbetet mot rasism och hatbrott, oavsett vem sådana uttryck eller brott riktas mot, och dess resultat förbättras, bl.a. vad gäller inriktningen om att framtagna kunskap ska användas av berörda aktörer.

Vad gäller arbetet för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter bedömer regeringen att den ökade graden av samordning och stöd som Folkhälsomyndigheten bidragit med i arbetet har varit positiv för myndigheternas arbete inom ramen för strategin och handlingsplanen. Insatserna bedöms ha bidragit bl.a. till ökad kunskap och synlighet om hbtqi-personers situation samtidigt som utmaningar kvarstår. Det finns bl.a. behov av mer uppföljningsbara mål, interna styrdokument och ett starkare fokus på resultat och effekter av de hbtqi-strategiska myndigheternas arbete. Sammantaget bedömer regeringen att det kvarstår utmaningar för att nå målet om lika rättigheter och möjligheter.

4.5 Politikens inriktning

I en tid då mänskliga rättigheter ifrågasätts och utmanas i flera delar av världen är det särskilt viktigt att värna människors lika rättigheter och möjligheter. Regeringen anser därför att arbetet med att bekämpa diskriminering måste fortsätta. Samhällen som präglas av likabehandling är också konkurrens- och motståndskraftiga samhällen. Detta kräver ett aktivt arbete från en bredd av aktörer. Det arbete som Diskrimineringsombudsmannen och civilsamhällesorganisationer gör är fortsatt viktigt för att skapa förutsättningar för allas lika rättigheter och möjligheter. Regeringen kommer fortsätta arbetet med att stärka skyddet mot diskriminering.

Arbetet med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/970 av den 10 maj 2023 om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete (lönetransparensdirektivet) pågår. Regeringen anser att lönediskriminering och osakliga löneskillnader ska motverkas. Samtidigt är det viktigt att begränsa arbetsgivarnas regelbörda och att arbetsgivare ges stöd i arbetet med att efterleva de nya kraven. Regeringen avser att återkomma med en proposition med förslag för att genomföra lönetransparensdirektivet i svensk rätt. Regeringen avser att förstärka Diskrimineringsombudsmannens förvaltningsanslag med 25 miljoner kronor 2026 och 34 miljoner kronor fr.o.m. 2027 och framåt för de nya uppgifter som genomförandet av lönetransparensdirektivet medför.

Rasism är skadligt för individen som utsätts men också för vårt demokratiska samhälle som helhet. Rasism ska aldrig tillåtas inskränka människors rättigheter och möjligheter i livet. Regeringens arbete mot rasism fortsätter med samlad kraft utifrån den nya handlingsplanen mot rasism och hatbrott som beslutades den 12 december 2024 (A2024/01394). Handlingsplanen lägger grunden för ett träffsäkert, utvärderingsbart och långsiktigt arbete på området. Det övergripande målet är ett samhälle fritt från rasism. Arbetet utgår från konkreta delmål kopplade till fyra fokusområden mot vilket arbetet ska följas upp: Skola, Rättsväsende, Arbetsliv samt Velfärd och offentliga verksamheter. Handlingsplanen ska bidra till arbetet på lokal och regional nivå, t.ex. genom att möjliggöra att kunskap och verktyg som tas fram når ut och kan användas inom kommunala och regionala verksamheter. Ett 20-tal myndigheter involveras i genomförandet av handlingsplanen och sju av dem pekas ut som särskilt viktiga. Handlingsplanen syftar till att förebygga och motverka all rasism i samhället men också till att synliggöra och med olika åtgärder motverka följande specifika former av rasism: antimuslimsk rasism, antisemitism, antisvart rasism, antiziganism och rasism mot samer. Forum för levande historia ansvarar för samordning och uppföljning av handlingsplanen. Regeringen avser att stärka finansieringen av arbetet inom ramen för handlingsplanen mot rasism och hatbrott.

Arbetet mot antisemitism är prioriterat av regeringen. Att kunna leva ett öppet och tryggt judiskt liv i Sverige ska vara en självklarhet. Antisemitismen har tilltagit de senaste åren, särskilt i digitala miljöer, men även mer öppet i det offentliga rummet. Många svenska judar beskriver idag en kraftigt ökad antisemitism efter Hamas terrorattack den 7 oktober 2023. Antisemitism utgör ett allvarligt hinder för att fullt ut kunna leva ett judiskt liv i Sverige. Den 15 maj 2025 beslutades en nationell strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism (Ku2025/00578) som skapar en struktur för det arbetet under perioden 2025–2034. Målsättningen är att lägga grunden för ett mer målinriktat, samordnat och långsiktigt arbete och att skapa bättre förutsättningar för judiskt liv i Sverige. Ett av strategins tre fokusområden är Trygghet och öppenhet – arbetet mot antisemitism och målsättningen för detta är att judar i Sverige ska kunna leva öppet, tryggt och säkert. Regeringen avser att tillsätta en nationell samordnare för strategin. Mer om strategin i utgiftsområde 1 Rikets styrelse, avsnitt 11.

Sverige ska vara ett land där alla kan leva sitt liv i frihet och trygghet oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Fortfarande vågar många hbtqi-personer inte leva öppet och många utsätts för diskriminering, hatbrott och hedersförtryck.

Regeringen beslutade därför om en ny handlingsplan för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter den 23 januari 2025 (A2025/00042). Den nya handlingsplanen syftar till att ytterligare förstärka arbetet för hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter genom att komplettera och kraftsamla arbetet. Handlingsplanen innehåller åtgärder t.o.m. 2027. Den omfattar följande fokusområden: Våld, diskriminering och andra kränkningar, Hälsa, vård och sociala tjänster, Arbetslivet, Unga hbtqi-personer, Äldre hbtqi-personer, Privat- och familjeliv, Civila samhället och Kulturområdet.

Tretton myndigheter är särskilt utsedda att vara strategiska myndigheter för arbetet med att främja hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter. Folkhälsomyndigheten har utöver sitt uppdrag som hbtqi-strategisk myndighet i uppdrag att samordna, stödja och följa upp de hbtqi-strategiska myndigheternas arbete.

4.6 Budgetförslag

4.6.1 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tusental kronor

2024	Utfall	134 919	Anslagssparande	1 931
2025	Anslag	142 746 ¹	Utgiftsprognos	145 924
2026	Förslag	170 437		
2027	Beräknat	182 093 ²		
2028	Beräknat	185 580 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 179 300 tkr i 2026 års prisnivå.

³ Motsvarar 179 299 tkr i 2026 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Diskrimineringsombudsmannens förvaltningsutgifter.

Anslaget får även användas för förvaltningsutgifter för Nämnden mot diskriminering.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.3 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 2:1 Diskrimineringsombudsmannen

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	142 746	142 746	142 746
Pris- och löneomräkning ²	2 691	4 958	7 787
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	25 000	34 389	35 047
<i>varav BP26³</i>	<i>25 000</i>	<i>34 000</i>	<i>34 000</i>
– Genomförande av lönetransparensdirektivet	25 000	34 000	34 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	170 437	182 093	185 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2025. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2027–2028 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget ökas med 25 miljoner kronor för 2026 med anledning av lönetransparensdirektivet. Fr.o.m. 2027 beräknas anslaget öka med 34 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 170 437 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Diskrimineringsombudsmannen* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 182 093 000 kronor respektive 185 580 000 kronor.

4.6.2 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tusental kronor

2024	Utfall	104 533	Anslagssparande	6 386
2025	Anslag	115 919 ¹	Utgiftsprognos	115 111
2026	Förslag	110 919		
2027	Beräknat	110 919		
2028	Beräknat	100 919		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för insatser mot diskriminering, rasism, främlingsfientlighet, homofobi och liknande former av intolerans samt för att främja lika rättigheter och möjligheter för hbtqi-personer. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag som syftar till att säkerställa hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter samt till verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering och verksamheter som arbetar för att motverka rasism och liknande former av intolerans. Anslaget får användas för administrativa kostnader som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området. Anslaget får även användas för kostnader för att förbereda en teknisk lösning för sådan informationsinlämning som behövs för genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/970 av den 10 maj 2023 om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.5 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	105 919	105 919	105 919
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	5 000	5 000	-5 000
<i>varav BP26</i>		10 000	10 000
– <i>Förstärkning av handlingsplan mot rasism och hatbrott</i>		10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	110 919	110 919	100 919

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För 2027–2029 beräknas anslaget öka med 10 miljoner kronor för arbetet inom ramen för handlingsplanen mot rasism och hatbrott.

Regeringen föreslår att 110 919 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 110 919 000 kronor respektive 100 919 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag

Regeringen bemyndigas att under 2026 för anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 58 300 000 kronor 2027.

Skälen för regeringens förslag

Inom anslaget beviljas bl.a. statsbidrag till verksamheter som förebygger och motverkar diskriminering och till föreningar för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersexpersoner (hbtqi- personer). För organisationerna är det av stor betydelse att få en ökad förutsägbarhet när det gäller vilka bidrag de kan räkna med nästkommande år. Det gör det möjligt att planera verksamheten mer effektivt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2026 för anslaget 2:2 *Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 58 300 000 kronor 2027.

Tabell 4.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2024	Prognos 2025	Förslag 2026	Beräknat 2027
Ekonomiska åtaganden vid årets början	39 298	39 298	39 300	
Nya ekonomiska åtaganden	39 298	39 300	58 300	
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-39 298	-39 298	-39 300	-58 300
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	39 298	39 300	58 300	
Beslutat/föreslaget bemyndigande	39 300	39 300	58 300	

5 Jämställdhet

5.1 Mål för området

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:AU1, rskr. 2008/09:115).

Det finns sex jämställdhetspolitiska delmål:

- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet i samhällets alla sektorer.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämställd utbildning. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.
- Jämställd hälsa. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Jämställdhetspolitiken är bred och ska integreras i regeringens samlade arbete. Jämställdhetsintegrering är regeringens huvudsakliga strategi, i kombination med särskilda åtgärder, för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen. Grunden för resultatredovisningen utgörs av flera olika indikatorer för respektive delmål, vilka sammanfattas i tabell 5.1. En del av indikatorerna redovisas i andra utgiftsområden.

Tabell 5.1 Mål, delmål och resultatindikatorer

Mål	Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv		
Delmål	1. Jämn fördelning av makt och inflytande	2. Ekonomisk jämställdhet	3. Jämställd utbildning
Indikatorer	- Sammansättning i politiska församlingar	- Kvinnors och mäns lön och disponibla inkomst	- Genomsnittligt meritvärde
	- Representation i styrelse och ledning i offentlig och privat sektor	- Deltagande och sammansättning på arbetsmarknaden	- Könsskillnader i studieval - Utbildningsnivå
Delmål	4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet	5. Jämställd hälsa	6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra
Indikatorer	- Ersättning för vård av barn och föräldraledighet - Tidsanvändning obetalt hem- och omsorgsarbete - Orsak till deltidarbete	- Självupplevd hälsa - Besvär av ångslan, oro och ångest - Sjukpenningtal - Personer med LSS efter insatstyp - Dödsorsaker	- Självupplevd utsatthet för misshandel och sexualbrott - Dödligt våld i parrelation - Anmällda och lagförda brott, valda brottstyper - Våldsförebyggande arbete

5.3 Resultatredovisning

Under 2019–2024 har ca 90 procent av medlen på anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder fördelats till insatser för att nå resultat inom delmålet Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Övriga medel på anslaget har finansierat insatser för att nå övriga fem delmål, bl.a. genom förstärkt arbete med jämställdhetsintegrering.

5.3.1 Jämn fördelning av makt och inflytande

Könsfördelningen vid politiskt beslutsfattande

Resultatet vad gäller könsfördelning i riksdag, kommun och region uppdateras efter valen 2026 och 2029 (Europaparlamentsvalet). Se budgetpropositionen för 2023 (utg.omr. 13 avsnitt 5.3.1) för resultat efter de senaste valen. Statistik som avser Regeringskansliet och andra statliga myndigheter finns inom respektive utgiftsområde (se t.ex. utgiftsområde 1 Rikets styrelse avsnitt 8.1 och utgiftsområde 2 avsnitt 4).

Något jämnare könsfördelning på ledande nivå

Jämfört med föregående år har endast marginella förändringar skett avseende könsfördelningen på ledande positioner (se tabell 5.2). Mest jämn är könsfördelningen i statliga verksamheter. I kommuner och regioner finns en övervikt av kvinnor som chefer och i den privata sektorn finns en övervikt av män som chefer. Andelen kvinnor som är chefer i regioner har varit 74 procent sedan 2019. Andelen män som är styrelseordföranden i börsbolag har legat på i genomsnitt 91 procent sedan 2019. Andelen kvinnor på vd-poster i börsbolag har ökat något, från 9 procent 2019 till 11 procent 2025.

Tabell 5.2 Andel kvinnor/män i olika typer av ledande positioner

Procent

	2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
Chef i regioner	74	26	74	26	74	26	74	26	74	26	74	26	-	-
Chef i kommuner	71	29	71	29	72	28	72	28	72	28	73	27	-	-
Ordförande i styrelse & insynsråd för statlig myndighet	52	48	-	-	52	48	-	-	49	51	-	-	-	-
Ledamot i styrelse & insynsråd för statlig myndighet	51	49	-	-	51	49	-	-	51	49	-	-	-	-
Chef i staten	50	50	50	50	51	49	51	49	52	48	48	52		
Vd, statligt företag	42	58	49	51	49	51	50	50	50	50	49	51	-	-
Styrelseledamot, statligt företag	47	53	48	52	47	53	48	52	50	50	49	51	50	50
Styrelseordförande, statligt företag	54	46	51	49	51	49	49	51	45	55	45	55	46	54
Styrelseledamot, börsbolag	34	66	34	66	34	66	35	65	36	64	36	64	37	63
Chef i privat sektor	33	67	33	67	34	66	34	66	35	65	35	65		
Vd, börsbolag	9	91	10	90	13	87	12	88	12	88	12	88	11	89
Styrelseordförande, börsbolag	10	90	9	91	9	91	8	92	9	91	9	91	9	91

Anm.: De olika kategorierna är inte varandra uteslutande. Ett och samma ledningsuppdrag kan ingå i fler än en av kategorierna. Till statliga företag räknas hel- och delägda företag. Uppgifterna för 2025 gäller per 1 maj. Könsfördelningen i statliga myndigheters styrelser och insynsråd följs upp vartannat år.

Källa: Regeringskansliet, Statistiska Centralbyrån, Andra AP-fondens kvinnoindex.

Åtgärder för att nå en jämnare könsfördelning av makt och inflytande

För att främja kvinnors och flickors deltagande i den demokratiska processen och i samhällslivet, samt för att kvinnor och flickor ska kunna bevaka sina rättigheter och driva krav, fördelade Jämställdhetsmyndigheten drygt 46 miljoner kronor under 2024 i enlighet med förordningen (2023:168) om statsbidrag för kvinnors och flickors organisering. Totalt beviljades 68 organisationsbidrag och 17 verksamhetsbidrag till kvinnors och flickors organisering i områden med socioekonomiska utmaningar under 2024.

Långsiktiga målsättningar och etablerade åtgärder inom området fortsätter att ge resultat, i form av en positiv inverkan på kvinnors och flickors organisering, deltagande i samhällslivet och förmåga att bevaka sina rättigheter. Organisations- och etableringsbidragen har bidragit till att kvinnoorganisationerna har arbetat för jämställdhet och kunnat agera självständigt och långsiktigt. Verksamhetsbidragen till kvinnor och flickor i områden med socioekonomiska utmaningar har bidragit till att förbättra de deltagande kvinnornas och flickornas situation genom utbildning, samarbete och nätverkande (Jämställdhetsmyndigheten 2025:15).

Insatser mot hot och hat mot förtroendevalda har gett kunskap om skillnader i utsatthet mellan förtroendevalda kvinnor och män, se vidare utgiftsområde 1 Rikets styrelse, avsnitt 10.

5.3.2 Ekonomisk jämställdhet

Kvinnors och mäns anknytningsgrad till arbetsmarknaden och löneskillnader mellan könen redovisas i bilaga 3 Ekonomisk jämställdhet.

Andelen kvinnor som arbetar heltid fortsätter att öka

Sysselsättningsgraden, dvs. andelen personer i befolkningen som utför minst en timmes arbete under en referensvecka, för kvinnor i åldern 20–64 år var oförändrad mellan 2023 och 2024 och uppgick till 80 procent. För män minskade sysselsättningsgraden med 1 procentenhet till 84 procent. Av de sysselsatta kvinnorna ökade andelen med en tillsvidareanställning till 84 procent medan andelen med en tidsbegränsad anställning sjönk till 11 procent. För män var motsvarande andelar 80 respektive 9 procent. Därtill arbetade drygt 5 procent av kvinnorna som egenföretagare medan motsvarande andel för män var knappt 12 procent. Andelen heltidsarbetande kvinnor i åldern 20–64 år ökade något till 80 procent, medan andelen heltidsarbetande män minskade marginellt till 90 procent. Under det senaste decenniet har andelen deltidsanställda sjunkit med nästan 12 procentenheter bland kvinnor och med knappt 1 procentenhet bland män, se även utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, avsnitt 3.3.2.

Sysselsättningsgraden för utrikes födda kvinnor i åldern 20–64 år uppgick 2024 till 69,5 procent, vilket var oförändrat jämfört med föregående år. För utrikes födda män minskade sysselsättningsgraden med 2,4 procentenheter till 77,8 procent. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan utrikes födda kvinnor och män bidrar till att arbetsinkomstgapet är relativt stort mellan kvinnor och män som har varit i Sverige en kortare tid, för att därefter minska med vistelsetiden i Sverige.

Utvecklingen av löne- och inkomstskillnader mellan kvinnor och män

Den genomsnittliga löneskillnaden mellan kvinnor och män var 10,2 procent 2024, vilket är en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med föregående år. I ett längre tidsperspektiv har löneskillnaderna minskat med 6,1 procentenheter mellan 2005 och 2024, men under de senaste åren har minskningen avstannat. De årsvisa förändringar som har uppmätts under perioden 2019–2024 har dock varit marginella och är inte statistiskt säkerställda, se även utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, avsnitt

4.3.3. I både privat och offentlig sektor ökade löneskillnaden marginellt jämfört med 2023. Inom de olika delarna av sektorerna skiljde sig utvecklingen åt. För privat sektor som helhet ökade löneskillnaden med 0,2 procentenheter, beroende på att tjänstemännen fått ökad vikt i beräkningen av genomsnittslönerna. Eftersom löneskillnaden är större bland tjänstemän än bland arbetare gör tjänstemännens ökade vikt att löneskillnaden i hela sektorn ökar. Inom offentlig sektor minskade löneskillnaden något inom samtliga delsektorer jämfört med 2023. För offentlig sektor som helhet ökade dock löneskillnaden marginellt med 0,1 procentenheter. Detta beror på sammansättnings-effekter där kommunernas bidrag till sektorns lönesumma minskade.

Den standardvägda löneskillnaden mellan kvinnor och män med hänsyn till skillnader vad gäller ålder, utbildning, sektor, yrke och arbetstid, uppgick 2024 till 4,6 procent. Den enskilt viktigaste variabeln som förklarar löneskillnaden mellan kvinnor och män är yrke. Yrkessegregeringen kan mätas i form av Statistiska centralbyråns segregeringsindex, som har ett värde mellan 0 (fullständigt jämn könsfördelning) och 100 (alla anställda kvinnor och män arbetar i helt olika yrken). Mellan 2005 och 2024 har indexet minskat från 57,9 till 49,6, vilket betyder att arbetsmarknaden under dessa år gradvis har blivit mindre könssegregerad.

Jämför man kvinnors och mäns genomsnittliga arbetsinkomster var skillnaden 18,7 procent 2023. Samma år var löneskillnaden mellan kvinnor och män 10,0 procent. Den huvudsakliga orsaken till skillnaden är att inkomsten beror på hur mycket man arbetar medan den överenskomna lönen inte påverkas av detta. Eftersom kvinnor arbetade färre timmar än män blir skillnaden större i arbetsinkomst än i lön. Att kvinnors arbetade timmar är lägre än mäns förklaras framför allt av mer deltidsarbete och större frånvaro (Medlingsinstitutet, Löneskillnaden mellan kvinnor och män 2024).

Ojämställt företagande och ägande

Under 2024 gav regeringen i uppdrag till Tillväxtverket att tillsammans med Jämställdhetsmyndigheten och andra aktörer förbättra förutsättningarna för kvinnors entreprenörskap, ägande och företagande. För fler resultat från åtgärder för att främja kvinnors företagande, se även utgiftsområde 24 Näringsliv, avsnitt 3.6.

5.3.3 Jämställd utbildning

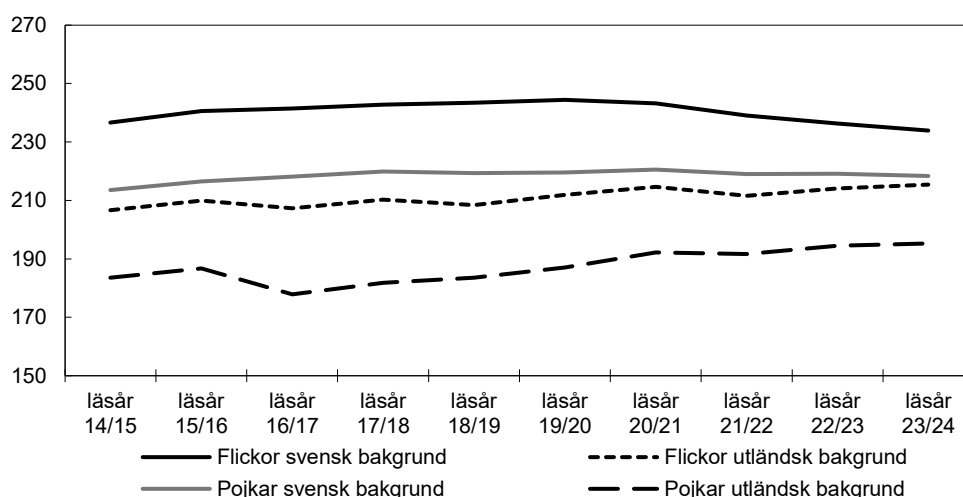
Målet om jämställd utbildning omfattar hela det formella utbildningssystemet från förskola till universitet och högskola, inklusive kommunal vuxenutbildning och yrkes-högskola. Även bildning och utbildning utanför det formella utbildningssystemet omfattas, t.ex. i folkhögskola och studieförbund.

Skillnaderna i meritvärde i årskurs 9 är stora men minskande

Bland flickor och pojkar med svensk bakgrund minskade det genomsnittliga meritvärdet läsåret 2023/2024, samtidigt som det genomsnittliga meritvärdet bland flickor och pojkar med utländsk bakgrund ökade. Särskilt stor var ökningen bland flickor med utländsk bakgrund. Sammantaget minskade skillnaderna mellan flickors och pojkars meritvärden för fjärde året i rad. Det är positivt att de sammantagna skillnaderna mellan flickors och pojkars studieresultat fortsätter att minska. Skillnaderna behöver minska fortsatt genom att pojkars resultat ökar. Bland flickor och pojkar med svensk bakgrund har skillnaderna i meritvärde minskat under de senaste åren, men för flickor och pojkar med utländsk bakgrund ökade skillnaderna något mellan läsåren 2022/2023 och 2023/2024. Det finns fortsatt stora skillnader mellan flickor och pojkar i uppnått meritvärde och mellan elever med svensk respektive utländsk bakgrund (se diagram 5.1).

Diagram 5.1 Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9

Meritvärde (bruten axel)

Anm.: Genomsnittligt meritvärde beräknas på 16 ämnen. Med svensk bakgrund avses inrikes födda elever med minst en inrikes född förälder. Med utländsk bakgrund avses utrikes födda elever och elever födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

Källa: Statens skolverk.

Fortsatt stora könsskillnader i studievalen till gymnasieskolan

Det är fortsatt stora skillnader mellan flickors och pojkars val av gymnasieutbildning (se tabell 5.3). Fyra av arton program hade en relativt jämn könsfördelning (inom intervallet 40–60 procent) läsåret 2024/25. Det gällde naturvetenskapsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet och ekonomiprogrammet.

Generellt är könsskillnaderna i studieval likartade oavsett om eleverna är inrikes eller utrikes födda. I vissa fall syns dock skillnader mellan grupperna. Bland inrikes födda med två utrikes födda föräldrar och utrikes födda är könsfördelningen jämn inom barn- och fritidsprogrammet. Bland inrikes födda med minst en inrikes född förälder är könsfördelningen jämn inom försäljnings- och serviceprogrammet.

Tabell 5.3 Gymnasieelever per program läsåret 2024/25

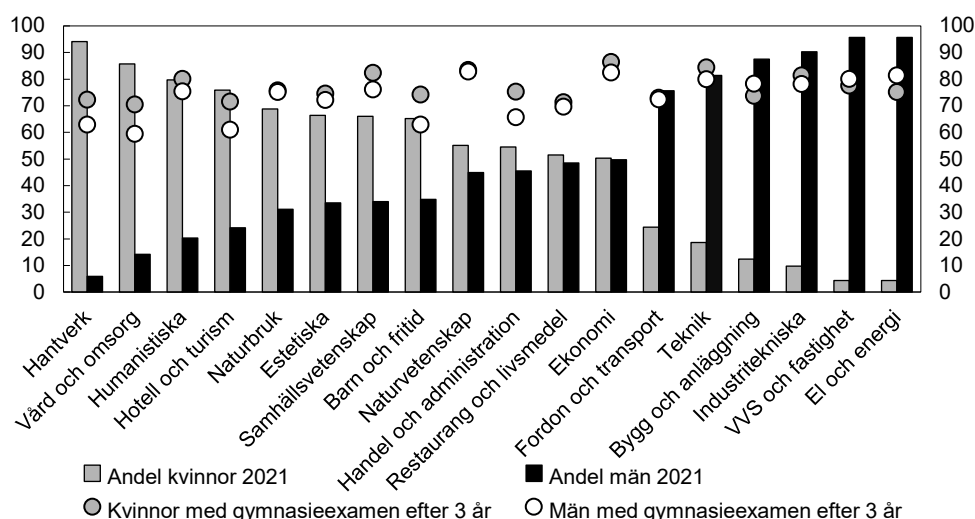
Procent

	Inrikes född med minst en inrikes född förälder		Inrikes född med två utrikes födda föräldrar		Utrikes född		Könsfördelning
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor/män
Hantverk	5	0	2	0	2	0	95/5
Vård och omsorg	4	0	5	1	11	2	86/14
Hotell och turism	2	0	1	0	1	0	83/17
Humanistiska	1	0	1	0	1	0	82/18
Naturbruk	6	3	1	0	1	1	69/31
Barn och fritid	5	2	3	3	4	3	66/34
Estetiska	9	4	4	2	6	3	66/34
Samhällsvetenskap	26	13	33	17	23	12	66/34
Naturvetenskap	11	10	22	17	26	16	55/45
Restaurang och livsmedel	2	2	1	1	1	1	51/49
Försäljning och service	3	3	3	5	3	5	47/53
Ekonomi	18	20	22	24	16	17	47/53
Fordon och transport	2	7	0	3	0	5	22/78
Teknik	3	13	3	13	5	17	18/82
Bygg och anläggning	1	8	0	3	0	4	11/89
Industritekniska	0	3	0	1	0	2	11/89
El och energi	0	10	0	8	0	9	4/96
VVS och fastighet	0	2	0	2	0	1	4/96
Andel totalt	100	100	100	100	100	100	49/51
Antal elever	120 326	126 228	18 517	19 103	22 091	22 755	

Anm.: Avser 15 oktober eller närliggande vardag. Handels- och administrationsprogrammet blev försäljnings- och serviceprogrammet till läsåret 2022/23. Uppgift om eleven är inrikes eller utrikes född samt om eleven har inrikes eller utrikes födda föräldrar saknas för knappt 300 elever.

Källa: Statens skolverk.

Inom de program där männen är i minoritet (andelen män är lägre än 40 procent) är medianvärdet för andelen män som tar gymnasieexamen efter tre år ca 68 procent. Inom program där män utgör 40 procent eller mer av studenterna är medianvärdet för andelen män som tar gymnasieexamen efter tre år ca 79 procent. Män som går på en utbildning där de tillhör det underrepresenterade könet tenderar alltså att inte ta examen i lika hög grad som män som går på en utbildning där könsfördelningen är mer jämn eller där de är i majoritet (se diagram 5.2). Det är dock svårt att dra några säkra slutsatser om exakt vilken betydelse det har att män är i minoritet på de nämnda programmen. För kvinnor syns inget tydligt mönster av det här slaget, utan de tar gymnasieexamen i ungefär samma utsträckning oavsett programmets könsfördelning.

Diagram 5.2 Studenter 2021 med gymnasieexamen efter 3 år

Källa: Statens skolverk.

Mot bakgrund av bestående könsmonster i utbildningsval har Skolinspektionen under 2024 genomfört en granskning av grundskolors arbete som de presenterat i rapporten Lärarens arbete med att tidigt motverka könsbundna val (Rapport 2024:3). Skolinspektionen konstaterar bl.a. att de granskade skolorna behöver göra mer för att motverka könsbundna val och att det ofta saknas ett medvetet arbete med att bryta begränsande könsmonster (Jämställdhetsmyndigheten, 2025:15).

En större andel kvinnor än män har en eftergymnasial utbildning

Utbildningsnivån har under en längre tid ökat bland både kvinnor och män, men mer för kvinnorna än för männen. År 2024 hade 55 procent av kvinnorna och 41 procent av männen i åldersgruppen 25–64 år en eftergymnasial utbildning. Av kvinnorna hade 39 procent en minst treårig eftergymnasial utbildning och motsvarande andel av männen var 25 procent.

Bland inrikes födda kvinnor hade 57 procent en eftergymnasial utbildning. Motsvarande siffra för utrikes födda kvinnor var 49 procent. Bland inrikes födda män uppgick andelen med eftergymnasial utbildning till 41 procent. Motsvarande siffra för utrikes födda män var 40 procent (Statistiska centralbyrån).

Fler kvinnor än män studerar vid högskolan

Höstterminen 2024 utgjorde kvinnor 61 procent och män 39 procent av de studerande vid högskola och universitet. Könsfördelningen i gruppen utländska studenter som ansöker självständigt till en svensk högskola (s.k. freemovers) var 55 procent kvinnor och 45 procent män. Av utfärdade examina läsåret 2023/24 på grundnivå och avancerad nivå var 65 procent till kvinnor och 35 procent till män (Universitetskanslers-ämbetet och Statistiska centralbyrån). Se vidare utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, avsnitt 5 Universitet och högskolor.

När det gäller folkhögskolornas och studieförbundens verksamhet deltar fler kvinnor än män, och skillnaden mellan andelen kvinnor och män som deltar i de olika verksamheterna ökar. Se vidare utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, avsnitt 16 Folkbildning.

5.3.4 Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet är ojämställt

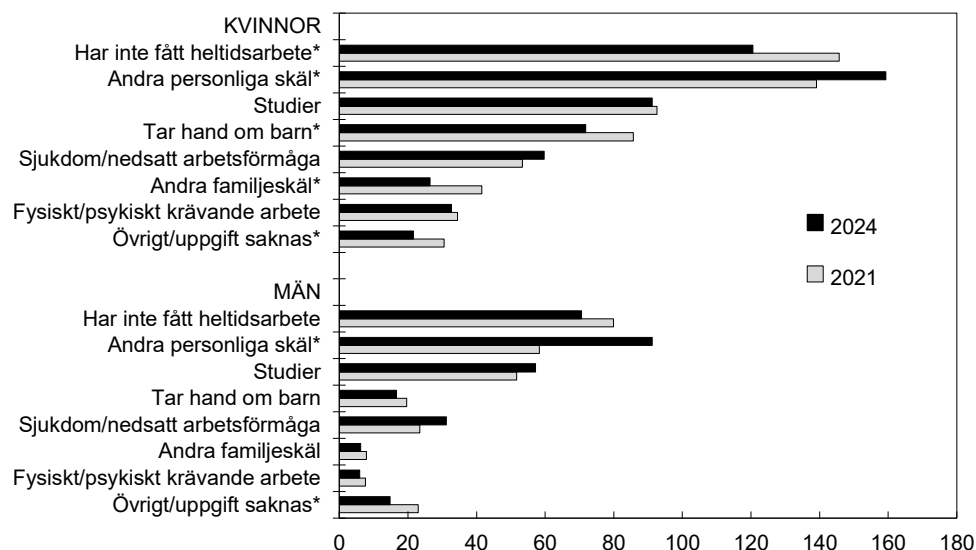
Jämställdhetsmyndighetens uppföljning visar att utvecklingen mot delmålet har stagnerat och i viss mån gått bakåt. Kvinnor ägnar i genomsnitt mer tid åt obetalt hem- och omsorgsarbete än män, medan män i genomsnitt ägnar mer tid åt betalt arbete. Fler kvinnor än män ger obetald anhörigomsorg och bland dem som ger mycket omsorg är andelen kvinnor än högre. Myndigheten konstaterar vidare att ett stort omsorgsansvar ofta leder till negativa konsekvenser för hälsan, arbetslivet och ekonomin. (Jämställdhetsmyndigheten 2025:15)

Skillnader mellan kvinnors och mäns deltidsarbete utifrån olika omsorgsansvar

Kvinnors större ansvar för löpande hem- och hushållsarbete och deras större omsorgsansvar leder till mer deltidsarbete bland kvinnor än bland män. Under 2024 arbetade 25 procent av de sysselsatta kvinnorna (20–64 år) deltid, medan motsvarande siffra för män var 12 procent. Skillnaden mellan kvinnor och män har minskat till följd av att kvinnor har minskat sitt deltidsarbete. Mer än dubbelt så stor andel kvinnor än män arbetade lång deltid, dvs. 20–34 timmar i veckan (SCB jämställdhetsstatistik kvartal 1 2025). Den enskilt vanligaste orsaken till att kvinnor och män arbetade deltid 2024 var ”andra personliga skäl”, vilket i de flesta fall innebär att de inte vill öka sin arbetstid (se diagram 5.3). Om respondenten frågar den som intervjuar vad personliga skäl kan vara kommer den som intervjuar att exemplifiera med ”t.ex. *vill* arbeta deltid, deltidspensionär”. Orsaken ”andra personliga skäl” har ökat stadigt bland män under de senaste åren. De största relativa skillnaderna mellan kvinnor och män kan hittas i orsakerna ”fysiskt/psykiskt krävande arbete”, ”tar hand om barn” och ”andra familjeskäl” där ca fem gånger fler kvinnor än män anger dessa skäl.

Diagram 5.3 Orsak till deltidsarbete

Antal i 1 000-tal

Anm.: Avser åldersgruppen 20–65 år. Statistiken baseras på en urvalsundersökning av deltidsarbetande som är fördelade på såväl kön som skäl. Osäkerhetstalen är därför relativt vida och förändringarna ska därför tolkas med försiktighet. I de fall skälen är markerade med * är dock ökningen/minskningen mellan åren statistiskt säkerställda.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Enligt SCB påverkas kvinnors och mäns arbetstid av hushållssituation och ålder på eventuella barn. De flesta män med hemmavarande barn arbetar heltid oavsett hur gamla barnen är eller hur många barn de har. Mer än var fjärde kvinna arbetar deltid om de har ett barn i åldern 1–2 år. Färre än en av tio män med ett barn i samma ålder arbetar deltid. Befintliga data medger inte nedbrytning på variabler, exempelvis utrikes/inrikes födda (SCB jämställdhetsstatistik kvartal 1 2025).

Sammanboende kvinnor med barn har högst frånvaro från betalt arbete. Vid jämförelser av den överenskomna arbetstiden och den faktiskt arbetade tiden framträder tydliga könsskillnader. Sammanboende kvinnor med barn under sju år var den grupp som hade den lägsta faktiskt arbetade tiden, medan sammanboende män utan barn under sju år var de som hade den högsta faktiskt arbetade tiden.

Uttaget av föräldrapenning är fortsatt ojämnt fördelat

Kvinnor har sedan föräldrapenningen infördes 1974 tagit ut majoriteten av föräldrapenningdagarna. Under 2024 minskade mäns uttag av föräldrapenningdagarna något jämfört med föregående år till 30,6 procent av det totala uttaget, medan kvinnor stod för 69,4 procent av uttaget av föräldrapenningdagarna (Försäkringskassans årsredovisning 2024). Kvinnor tar ut betydligt längre obetald föräldraledighet än män och kvinnors obetalda föräldraledighet överstiger mäns sammanlagda betalda och obetalda ledighet (Jämställdhetsmyndigheten 2025:15). För barn födda 2022 använde män i genomsnitt 27 procent av samtliga dagar som använts fram till barnet var två år, och kvinnor 73 procent. Det är inte någon skillnad jämfört med barn födda 2021, men sett under en längre tidsperiod har mäns andel av använd föräldrapenning under de tidigare åren ökat. Se vidare utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Försäkringskassan har under 2024 fortsatt arbetet med det i regleringsbrevet fastställda målet att stärka förutsättningarna för en jämställd användning av föräldrapenningen och den tillfälliga föräldrapenningen. Under året har myndigheten genomfört flera insatser för ett mer jämställt uttag, bland annat genom att försöka nå grupper som tar ut få föräldrapenningdagar, såsom egenföretagare och utrikes födda föräldrar (Försäkringskassans årsredovisning 2024).

Männens andel av tillfällig föräldrapenning för vård av sjukt barn minskar något ytterligare

Uttaget av tillfällig föräldrapenning för vård av sjukt barn (VAB) är mer jämnt fördelat mellan kvinnor och män än föräldrapenningsuttaget, men kvinnor tar ut en större andel av dagarna. Under 2024 har männens andel av uttaget av tillfällig föräldrapenning för vård av barn minskat något till 38,0 procent från 38,6 procent under föregående år (Försäkringskassans årsredovisning 2024). Detta är tredje året i rad som männens andel av uttaget av VAB minskar (Jämställdhetsmyndigheten 2025:15).

5.3.5 Jämställd hälsa

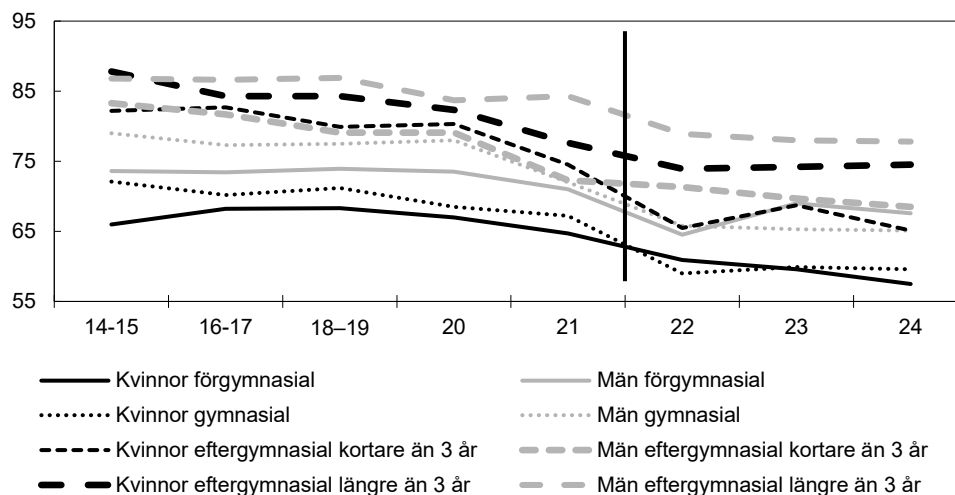
Skillnaderna mellan kvinnors och mäns hälsa kvarstår. Regeringens arbete med satsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa har bidragit till positiva resultat. Det finns dock fortfarande utmaningar när det gäller jämlik vård. Det finns även skillnader i hälsa mellan kvinnor och män och mellan olika grupper av befolkningen. Till exempel har bland annat utrikesfödda kvinnor och flickor samt unga kvinnor med låg socioekonomisk bakgrund sämre tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (utg.omr. 9 avsnitt 3 och 4).

Kvinnors självupplevda hälsa är sämre än mäns

Merparten av kvinnor och män upplever att de har en bra hälsa, men kvinnors och mäns fysiska och psykiska hälsa skiljer sig åt. Hälsan skiljer sig åt utifrån bl.a. utbildningsnivå och socioekonomisk position (utg.omr. 9 avsnitt 4 och 5). Män upplever genomgående en bättre hälsa än kvinnor med samma utbildningsnivå. Lägst andel som upplever sin hälsa som bra återfanns 2024 bland kvinnor med högst förgymnasial respektive högst gymnasial utbildning (se diagram 5.4).

Diagram 5.4 Andel som uppger att de har en bra hälsa

Procent (bruten axel)

Anm.: För 2014–2019 visas ett genomsnitt för två år. Y-axeln startar vid värde 55. År 2022 byttes insamlingsmetod för undersökningen, vilket ger ett tidsseriebrott. Jämförelser bör inte göras mellan 2022–2024 och tidigare år.

Källa: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF), Statistiska centralbyrån.

Män upplever en bättre hälsa än kvinnor. Det gäller såväl bland utrikes födda som bland inrikes födda. Bland personer som har en funktionsnedsättning skiljer sig svaren åt beroende på typ av funktionsnedsättning. Oavsett typ är skillnaderna mellan kvinnor och män inom delgrupperna inte statistiskt säkerställda (ULF 2024).

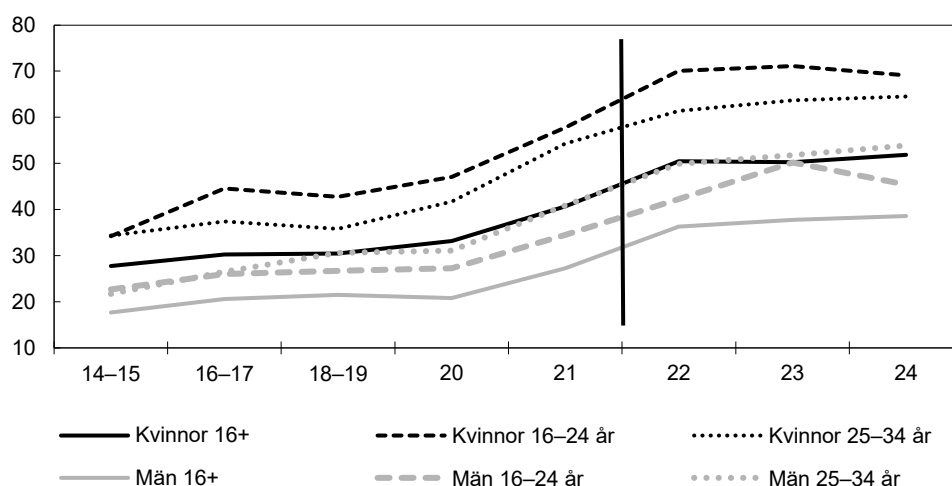
Besvär av ångslan, oro och ångest: Psykisk ohälsa tar sig olika uttryck hos kvinnor och män

Andelen kvinnor som uppger att de har besvär av ångslan, oro eller ångest är större än andelen män. Unga kvinnor är mer utsatta än äldre (se diagram 5.5).

En så hög andel som 69 procent av de unga kvinnorna i åldern 16–24 år uppgav 2024 att de hade besvär av ångslan, oro eller ångest. Skillnaden mellan kvinnor och män kvarstår vid nedbrytning på delgrupper och återfinns både bland utrikes och inrikes födda och bland såväl personer med funktionsnedsättning som personer utan någon funktionsnedsättning. Suicidtankar och vård för avsiktligt självdestruktiv handling, dvs. självskada eller suicidförsök, är också vanligare bland kvinnor. Män är dock överrepresenterade när det gäller antal suicid.

Diagram 5.5 Andel som uppger sig ha besvär med ängslan, oro och ångest

Procent (bruten axel)

Anm.: Med 16+ avses alla svarande 16 år och uppåt. För 2014–2019 visas ett genomsnitt för två år. Y-axeln startar vid 10. År 2022 byttes insamlingsmetoden för undersökningen, vilket ger ett tidsseriebrott mellan 2021 och 2022. Jämförelser bör inte göras mellan 2022 och tidigare år.

Källa: Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF), Statistiska centralbyrån.

Stora och ökade skillnader mellan kvinnors och mäns sjukpenningtal

Kvinnors sjukpenningtal är nästan det dubbla jämfört med mäns och skillnaden har ökat under 2024. Ökningen i sjukpenningtalet har för både kvinnor och män skett i alla åldersgrupper, utom de allra yngsta, 15–19 år (utg.omr. 10, avsnitt 3).

Skillnader mellan kvinnor och män med LSS efter insatstyp

Fler män än kvinnor har insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Under 2024 hade 25 796 män och 18 501 kvinnor daglig verksamhet (vilket var den vanligaste insatsen) och 3 647 män och 2 727 kvinnor var beviljade ledsagarservice. Skillnader mellan kvinnor och män med LSS är relativt konstant jämfört med tidigare år. En av förklaringarna till könsskillnaderna är skillnader i förekomst av diagnoser (utg.omr. 9 avsnitt 6).

Dödsorsaker och skillnader i livslängd

Medellivslängden fortsätter att öka. Kvinnor lever längre än män, men skillnaden mellan könen har minskat, då männens medellivslängd har ökat mer än kvinnornas. Även om utvecklingen i befolkningen i stort är positiv finns fortsatt stora, och i vissa fall ökande, skillnader i hälsa och ohälsa mellan olika grupper i befolkningen. Skillnaderna i medellivslängd beroende på utbildningsnivå har ökat, där de med högst utbildning har en större ökning än personer med endast gymnasieutbildning och förgymnasial utbildning. I vissa grupper kan även en sjunkande medellivslängd noteras. Detta är särskilt tydligt bland inrikes födda kvinnor utan gymnasieutbildning (utg.omr. 9 avsnitt 4).

De vanligaste dödsorsakerna 2023 var de som rör cirkulationsorganens sjukdomar, följt av tumörer, för både kvinnor och män. Dödligheten är högre i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar för både kvinnor och män, men mer uttalad bland män (Statistik om dödsorsaker 2023, Socialstyrelsen). Dödstalen till följd av suicid är betydligt högre för män än för kvinnor.

Även när det gäller dödsolyckor i arbetslivet är män överrepresenterade, se vidare utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, avsnitt 4 Arbetsliv.

5.3.6 Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska upphöra

Det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet – att mäns våld mot kvinnor ska upphöra – är brett. I delmålet ingår att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet (se vidare skr. 2016/17:10 s. 84).

Det är svårt att mäta förekomsten av våld i samhället. Utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive könsstympning, är särskilt svår att mäta. Detsamma gäller för utsatthet i prostitution och människohandel. Detta beror bland annat på att det handlar om brott mot särskilt utsatta grupper som ofta är svåra att nå med konventionella statistiska undersökningar och metoder (SOU 2025:28). Uppföljning av god kvalitet är en förutsättning för att bedöma om genomförda insatser får avsett resultat och politikområdets utveckling.

Inledningsvis i detta avsnitt redovisas ett urval av de data som finns inom området. Därefter följer en redogörelse av resultat och insatser utifrån målsättningarna i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2016/17:10). Regeringens arbete följer de prioriteringar som pekas ut i åtgärdsprogrammet för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, samt prostitution och människohandel 2024–2026 (A2024/00869). Åtgärdsprogrammet består av konkreta insatser för att genomföra den nationella strategin och utgår från strategins målsättningar och Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen).

Styrning, statistik och undersökningar

Stärkt styrning och uppföljning inom delmålet

Utredningen om en stärkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck (A 2023:04) har överlämnat delbetänkandet Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21) och slutbetänkandet Frihet från våld, förtryck och utnyttjande (SOU 2025:28). Betänkandena bereds inom Regeringskansliet.

En central åtgärd för att effektivisera styrningen och organiseringen av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är att vissa av de uppgifter som för närvarande utförs av Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck ska överföras från Länsstyrelsen i Östergötlands län (A2024/01395) och inordnas vid Jämställdhetsmyndigheten (A2024/01396). Överföringen är ett led i regeringens arbete med att samla styrningen på området för att effektivisera arbetet. Uppgifterna ska vara överförda från Länsstyrelsen i Östergötlands län och inordnade vid Jämställdhetsmyndigheten den 1 januari 2026.

Kvinnor oftare utsatta för sexualbrott

Det är 3,8 procent av befolkningen som uppgav att de hade utsatts för sexualbrott under 2023. Det är en tydlig minskning från 2022 (4,7 procent) och en fortsättning på den nedåtgående trend som har syns sedan 2018. Den här utvecklingen över tid syns för både kvinnor och män, men på märkbart skilda nivåer. Att utsättas för sexualbrott är betydligt vanligare bland kvinnor än män; 6,3 procent av kvinnor och 1,0 procent av män uppgav att de hade blivit utsatta för sexualbrott 2023. Liksom föregående år visar resultaten för 2023 att utsattheten var särskilt stor bland flickor och kvinnor i åldersgrupperna 16–19 år och 20–24 år, där 16,8 respektive 25,8 procent uppgav att de hade varit utsatta. Bland pojkar och män i samma åldersgrupper uppgav 1,9 respektive 3,0 procent att de hade varit utsatta. Även bland pojkar och män är det vanligare att

Yngre uppger att de har varit utsatta, än äldre (Nationella trygghetsundersökningen, NTU, Brå 2024:8). Enligt uppföljningsintervjuerna till NTU uppges gärningspersonen ha varit en man i 99 procent av de sexualbrott som kvinnor utsattes för under 2023, och en kvinna i 1 procent av fallen. Resultaten över omständigheterna kring sexualbrott redovisas enbart för kvinnor, eftersom antalet händelser bland män är för få för att redovisas (NTU Kortanalys 2025:2). Det bör noteras att sexualbrott i NTU innefattar ett brett spektrum av brott – alltifrån lindrigare brott såsom kränkande sexuella kommentarer, till mycket allvarliga brott såsom våldtäkt.

Brås förnyade uppföljning av 2018 års förändringar i svensk våldtäktslagstiftning, den s.k. samtyckeslagen, visar att lagen har inneburit ett ökat antal åtal och ett ökat antal fällande domar. Uppföljningen visar också att nya typer av fall leder till fällande domar. Personuppläkningen för våldtäkt har ökat från 7 procent 2017 till 11 procent 2023. Brås bedömning är att lagändringarna har lett till ett starkare rättsskydd för dem som har utsatts för en sexuell handling utan sin fria vilja. Brå lyfter även att det fortsatt finns tillämpningsproblem när det gäller oaktsam våldtäkt, vilket är ett nytt brott som infördes i samband med reformen. Brå menar också att det bl.a. behövs fler studier om hur parterna påverkas av rättsprocessen, fler vägledande domar från Högsta domstolen i rena ofrivillighetsfall, samt att rättsväsendet behöver ökade kunskaper om vad oaktsam våldtäkt innebär och att det är angeläget med fortsatta samhällsinsatser för att nå ut med både lagens budskap och lagens gränser (Brå 2025:3). Se vidare utgiftsområde 4 Rättsväsendet, avsnitt 3 Rättsväsendet.

Kriminalvården tog 2024 fram en forskningsrapport om stöd och behandling för sexualbrottsdömda män. En av rapportens slutsatser är att behandlingsprogrammet Sexualbrottsprogram med individuellt fokus (Seif) tycks vara en lovande metod för att hjälpa sexualbrottsdömda personer att upphöra med brott (Kriminalvården 2024, Stöd och behandling för sexualbrottsdömda män). Mellan 2020 och 2024 har andelen klienter i Kriminalvården som genomfört det återfallsförebyggande programmet Seif ökat från 8 till 21 procent.

En undersökning från hösten 2022 visar att 4 procent av pojkarna och 20 procent av flickorna i åldern 13–16 år hade varit med om att någon okänd hade bett dem skicka bilder där de var lättklädda eller nakna. Bland de svarande i åldern 17–18 år var det 4 procent av pojkarna och 18 procent av flickorna. Unga med en psykisk funktionsnedsättning var mer utsatta än unga utan psykisk funktionsnedsättning (Statens medieråd, Ungar & medier 2023).

Kvinnor utsätts oftare för misshandel av någon de känner

Enligt Nationella trygghetsundersökningen (NTU) uppgav 2,7 procent av befolkningen att de hade utsatts för misshandel under 2023. Det var vanligare bland män än bland kvinnor att uppge att man hade utsatts för misshandel (3,2 procent av männen och 2,2 procent av kvinnorna 2023). Omkring 0,5 procent av befolkningen uppgav att de utsattes för allvarlig misshandel under 2023 och andelen har varit densamma sedan 2020. Skillnaderna mellan könen har dock minskat över tid. År 2023 var andelen utsatta för allvarlig misshandel 0,6 procent bland män och 0,4 procent bland kvinnor (Nationella trygghetsundersökningen, Brå 2024:8). Gärningspersonen uppges ha varit en man i majoriteten av de misshandelshändelser som såväl män (91 procent) som kvinnor (88 procent) utsattes för 2023. Gärningspersonen var en kvinna i 9 procent av händelserna som män utsattes för, och 12 procent av händelserna som kvinnor utsattes för (NTU Kortanalys 2025:2).

Brås undersökningar 2018–2023 visar att kvinnor oftast utsätts för misshandel av en vän eller bekant, alternativt av en partner eller före detta partner, medan män oftast utsätts för misshandel av en okänd person (Nationella trygghetsundersökningen upp-

följningsintervjuer 2024, Brå 2025:2). År 2025 publicerade Brå en statistisk analys av sociodemografiska faktorer som ökar risken för att utsättas för våld av en nuvarande eller tidigare partner. Analysen visade att flickor och kvinnor i åldern 16–29 år löper mer än tre gånger så stor risk att utsättas för partnervåld som kvinnor 45 år eller äldre. Bland unga män är risken för att utsättas också högre än för män i den äldsta åldersgruppen, men risken är inte lika förhöjd som för unga kvinnor (Risk för våld i partnerrelation, Brå 2025:1).

Under 2024 presenterade Sametinget en kartläggning av våld mot samiska kvinnor i Sverige. Kartläggningen visar att samiska kvinnor är mer utsatta för våld i nära relationer än samiska män samt att samiska kvinnor uppger en högre våldsutsatthet än kvinnor i Sverige, vad gäller de flesta typer av våld men att kunskapen om våld mot samiska kvinnor fortfarande är begränsad (J Brandén et al, 2024, Umeå universitet). Sametinget har även arbetat med samverkan kring jämställdhetsfrågor, både inom det samiska samhället och med majoritetssamhället. Sametinget har också utvecklat en handbok om metoder för jämställdhetsarbete och anordnat konferensen Framtidens Sápmi utan våld.

Något fler fall av dödligt våld i parrelation

Kvinnor utsätts oftare för dödligt våld i parrelationer än män. Gärningspersonen är oftast en man. Antalet konstaterade fall av dödligt våld där offret och förövaren var eller hade varit i en parrelation uppgick till 13 fall 2024, vilket var tre fall fler än 2023. Av de 13 fallen var offret en kvinna eller flicka i 11 fall, vilket är ett fall fler än 2023, och i två fall var offret en man eller pojke, vilket är två fall fler än 2023 då inget fall av dödligt våld mot en man i en parrelation konstaterades. Under åren 2017–2023 har antalet kvinnor och flickor som fallit offer för dödligt våld i en parrelation varierat mellan 10 och 22 dödsfall, med ett årsgenomsnitt på 14 dödade kvinnor och flickor. Antalet män som fallit offer för dödligt våld i en parrelation har varierat mellan 0 och 4 dödsfall, med ett årsgenomsnitt på 2 dödsfall. Det sammanlagda antalet dödsoffer i en parrelation hade således ett årsgenomsnitt på 16 dödsfall för perioden 2017–2023, vilket är i nivå med de fördjupade studier om dödligt våld i Sverige som Brå återkommande genomfört. Enligt senaste rapporten (Brå 2024:6) låg antalet fall av dödligt våld i nära relation under en lång period (hela 1990-talet och större delen av 2000-talet) på i genomsnitt 20 fall per år, för att sedan minska till i genomsnitt 16 fall per år efter 2010 (Konstaterade fall av dödligt våld 2024, Brå).

Hedersrelaterat våld och förtryck

Utrikesdepartementet (UD) sammanställer årligen statistik över ärenden som rör familjerelaterat tvång. Dessa ärenden handlar om personer som avsiktligt har förts ut ur landet eller kvarhållits utomlands av sina närstående och som lever i en hederspräglad eller patriarkal kontext. Totalt 74 sådana ärenden inkom under 2024, jämfört med 66 ärenden 2023. Ärendena 2024 omfattade 134 individer, varav 32 kvinnor, 63 flickor, 13 män och 26 pojkar. De vanligaste länderna som ärendena rörde var Somalia, Irak, Kenya och Syrien. I 22 av ärendena har det funnits uppgifter om en konkret risk för barn- eller tvångsäktenskap. I 18 av ärendena har det funnits uppgifter om att det rört sig om en s.k. uppfostringsresa. I 47 av ärendena har UD fått bekräftat att socialtjänsten haft kännedom om individen eller individerna sedan tidigare. I 17 av ärendena har UD fått bekräftat att polis eller åklagare varit inkopplade. UD har kunnat bekräfta att 72 individer har kommit hem till Sverige igen, av vilka 24 var myndiga och 48 var barn (Utrikesdepartementet, Ärenden gällande familjerelaterat tvång 2024).

Enligt redovisning från Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH) vid Länsstyrelsen i Östergötlands län inkom 159 samtal till stödtelefonen för yrkesverksamma i frågor om hedersrelaterat våld och förtryck under 2024, vilket är en

minskning sedan 2023 (395 samtal) och det lägsta antalet sedan 2015 (298 samtal). En av förklaringarna till minskningen kan vara att fler regionala resurscentrum har inrättats som erbjuder stödlinjer för yrkesverksamma. En annan förklaring kan vara att det blivit tydligare för yrkesverksamma att det stöd som ges via stödtelefonen är på generell nivå och inte i individärenden. Se vidare under rubriken Förbättrad upptäckt och bättre skydd och stöd.

Under 2024 var det 2 072 kvinnor eller flickor som vårdades med någon av de tre diagnoskoderna som indikerar att hon utsatts för könsstympning, jämfört med 2 182 föregående år. Detta är en ökning jämfört med 2015 då diagnoskoden kvinnlig könsstympning i den egna sjukhistorien togs i bruk, då 1 344 kvinnor eller flickor vårdades med någon av de tre diagnoskoderna (Socialstyrelsen, preliminära siffror för 2024). Sedan 2018 har det varit strax över 2 000 kvinnor och flickor per år. Antalet registrerade vårdkontakter med anledning av könsstympning är dock inte ett mått på antalet utsatta personer. Länsstyrelsen i Östergötlands län har kartlagt omfattningen av könsstympning baserad på register från SCB, Migrationsverket, Brå, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten (A2025/00237).

Jämställdhetsmyndighetens kartläggning visar att flickor och kvinnor är den mest utsatta gruppen för barn- och tvångsäktenskap. Kartläggningen bygger på underlag från myndigheter, intervjuer med yrkesverksamma och civilsamhälle samt en analys av domar. Resultaten ska inte ses som representativa (A2025/00278). De barn som hade utsatts för barnäktenskap under den granskade perioden var i nästan samtliga fall födda utanför EU. I en majoritet av äktenskapen var ålderskillnaden mellan makarna under tio år, i ungefär en fjärdedel låg ålderskillnaden på 15–20 år och i fyra fall var den mer än 20 år. Cirka 80 procent var fortfarande registrerade som gifta vid tidpunkten för granskningen. Tvångsäktenskap och barnäktenskap sker oftast i sammanhang där våld och kontroll redan är vanligt förekommande och våldsutsattheten fortsätter ofta inom äktenskapet. Giftermål inom den egna släkten och svårigheter att få religiös skilsmässa försvårar också för flickor och kvinnor att lämna äktenskapen. I de 144 domar som Jämställdhetsmyndigheten har analyserat framkommer uppgifter om 45 flickor/kvinnor, 8 pojkar/män och en person där könstillhörighet inte framgår, som har utsatts eller riskerar att utsättas för tvångsäktenskap. Giftermålet har skett, eller varit planerat att genomföras, i bl.a. Afghanistan, Dagestan (Ryssland), Danmark, Egypten, Gambia, Irak, Kosovo, Libanon, Pakistan, Syrien, Somalia, Tyskland, Turkiet eller Sverige.

Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (NCH) vid Länsstyrelsen i Östergötlands län har under 2024 arbetat med förberedelser inför en nationell kartläggning av omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige (A2025/00237, A2025/00848). Från och med den 1 januari 2026 överförs uppgiften att regelbundet undersöka omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige från Länsstyrelsen i Östergötlands län till Jämställdhetsmyndigheten.

Prostitution och människohandel

Regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel är anställda hos socialtjänsten och bistår myndigheter med stöd vid människohandelsärenden. De fungerar som en regional aktör med spetskompetens gällande prostitution och människohandel. År 2024 ökade för tredje året i rad antalet offer för människohandel som regionkoordinatorerna identifierat. Regionkoordinatorerna identifierade 430 personer som utsatta för människohandel eller människoexploatering, jämfört med 414 personer 2023. Av dessa exploaterades 233 personer som arbetskraft (69 kvinnor, 132 män, 8 kvinnor okänd ålder, 15 män okänd ålder, 4 flickor, 4 pojkar, 1 okänd ålder och kön) och 166 personer för sexuella ändamål (147 kvinnor, 2 män, 9 kvinnor okänd ålder, 7 flickor, 1 pojke). Totalt identifierades 22 barn vilket kan jämföras med 35 barn 2023.

Arbetet för att identifiera barn beskrivs som resurskrävande och kräver ofta att regionkoordinatorerna arbetar aktivt för att själva identifiera barn. (Regionkoordinatorernas statistik om människohandel och människoexploatering 2024).

Under 2024, liksom under 2023, identifierades flest offer som utsatta för arbetskraftsexploatering, den vanligaste identifierade exploateringsformen följt av sexuell exploatering. Under 2024 har det skett en ökning av antalet kvinnor från Syd- och Centralamerika som har exploaterats samtidigt som personer från Ukraina fortsatt är en stor grupp bland de identifierade. Sedan 2022 kan socialnämnder, utöver polisens förundersökningsledare, ansöka om tidsbegränsat uppehållstillstånd till ett offer för människohandel för att personen ska få betänketid för att återhämta sig och kunna ta ställning till sin medverkan i rättsprocessen. Sedan denna förändring har antalet ansökningar från socialnämnder ökat och en majoritet av dessa kommer från regionkoordinatorerna (Arbete mot prostitution och människohandel i Sverige 2024, Jämställdhetsmyndigheten 2025:11).

Tabell 5.4 anger antal anmälda och lagförda brott som rör köp av sexuell tjänst, koppleri, människohandel och människoexploatering. För flera av brottstyperna syns ingen tydlig trend, utan antalet har fluktuerat över tid. Den officiella kriminalstatistiken över anmälda brott belyser bara det som kommer till rättsväsendets kännedom, vilket inte nödvändigtvis är den totala omfattningen av brottsligheten. Statistiken över anmälda brott omfattar även händelser som sedan visar sig inte utgöra brott. Anmälda brott som rör utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling har ökat från 104 brott 2023 till 130 brott 2024.

Tabell 5.4 Anmälda och lagförda brott som rör köp av sexuell tjänst, koppleri, människohandel och människoexploatering

Antal						
Typ av anmälda och lagförda brott	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Anmälda brott, köp av sexuell tjänst	764	1055	1886	1263	1513	1805
Lagförda brott, köp av sexuell tjänst (kvinnor/män)	0/346	0/528	0/831	0/726	0/622	0/683
Anmälda brott, koppleri, inkl. grovt	133	191	178	184	204	204
Lagförda brott, koppleri, inkl. grovt (kvinnor/män)	7/18	5/30	12/31	8/32	4/14	6/10
Anmälda brott, människohandel för sexuella ändamål	106	110	66	87	110	93
Anmälda brott, människohandel för tvångsarbete	49	24	24	37	48	34
Anmälda brott, människohandel övriga kategorier	121	62	50	72	70	58
Lagförda brott, människohandel för samtliga ändamål (kvinnor/män)	0/3	5/5	2/0	0/1	2/0	0/0
Anmälda brott, människoexploatering, inkl. grovt	48	79	78	87	127	164
Lagförda brott, människoexploatering, inkl. grovt (kvinnor/män)	0/0	0/0	3/2	0/0	1/2	9/9

Anm.: Könsuppdelad statistik över anmälda brott saknas. Kön som anges för lagförda brott avser den lagförda personen. Statistik över anmälda brott omfattar alla händelser som anmälts och som registreras hos Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Tullverket och Ekobrottsmyndigheten. De anmälda brotten inkluderar även händelser som efter utredning visar sig vara annat än brott. Statistik över lagförda brott innefattar samtliga brott för vilka en enskild person befunnits skyldig genom ett lagföringsbeslut (fällande dom i tingsrätt, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse). Det är av flera skäl inte lämpligt att jämföra anmälda brott med lagförda brott. Ett brott som begås av flera personer kan exempelvis redovisas som flera lagförda brott. Vidare kan ett brott som lagförts ett visst år ha anmälts året innan eller tidigare år. Anmälda brott, människohandel övriga kategorier omfattar brottskoderna övriga ändamål, organhandel, tiggeri och krigstjänst sammantaget.

Källa: Officiell kriminalstatistik, Brottsförebyggande rådet.

Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

Sedan 2023 har Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla en nationell samordning och kunskapsutveckling för återfallsförebyggande arbete med våldsutövare. Socialstyrelsen har även i uppdrag att driva Välj att sluta, en nationell telefonlinje för icke frihetsbe-

rövade personer som har utövat eller riskerar att utöva våld mot närstående samt för yrkesverksamma som arbetar med dessa personer. Stödtelefonen tog 2024 emot 844 samtal, jämfört med 858 samtal 2023. Av samtalen kom 557 från våldsutövare. Bland dem som uppgav att de hade utövat våld var 83 procent män och 17 procent kvinnor. Av de samtal som inkom till stödlinjen under 2024 hänvisades merparten vidare till verksamheter som verkar för att förebygga återfall i våld mot närstående (Socialstyrelsen 2025). Tendenser som Socialstyrelsen kan se i samtalen är att våldet har pågått i mer än tre år, att majoriteten av samtalen är från storstadskommuner och att psykiskt och fysiskt våld har ökat mellan 2021 och 2024 (A2025/00401). Jämställdhetsmyndigheten har under året fördelat statsbidrag enligt förordningen (2022:722) om statsbidrag för visst våldsförebyggande arbete.

Socialnämnden har sedan år 2021 haft ett ansvar att verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Detta framgår numera av 13 kap. 8 § socialtjänstlagen (2025:400). En av indikatorerna som regeringen använder i det våldsförebyggande arbetet och som mäter kommunernas arbete med att ge stöd till våldsutövare, indikerar att ändringen i socialtjänstlagen har resulterat i en ökad medvetenhet om det kommunala ansvaret att verka för förändringsarbete med våldsutövare. Andelen kommuner som erbjuder stödsamtal med biståndsbeslut, dvs. beslut om att en person har rätt till olika former av stöd eller hjälp enligt socialtjänstlagen, har ökat från 74 procent 2021 till 84 procent 2024 för både kvinnor och män. Även andelen kommuner som erbjuder stödsamtal utan biståndsbeslut, dvs. där socialtjänsten erbjuder insatser utan att en individ behöver ansöka om och få ett biståndsbeslut, har ökat över tid. År 2024 erbjöd ungefär 65 procent av kommunerna stödsamtal till våldsutövare utan biståndsbeslut till både män och kvinnor (Socialstyrelsen 2024, Öppna jämförelser av våld i nära relationer). Länsstyrelserna har fram till 2028 i uppdrag att stödja yrkesverksamma i arbetet med våldsutövare (Fi2023/02050). Under 2024 har länsstyrelserna genomfört ett stort antal aktiviteter såsom utbildningar, informationsinsatser, erfarenhetsutbyten, beviljande av projektmedel och förankring hos ledning och chefer, primärt i socialtjänsten. Länsstyrelserna bedömer att arbetet är prioriterat vid länsstyrelserna och att insatserna är efterfrågade bland yrkesverksamma, trots ett omvittnat ansträngt ekonomiskt läge i kommuner och regioner (A2025/00812).

Andelen klienter i fängelser som har genomgått ett program mot återfall i relationsvåld, däribland behandlingsprogrammet Predov (Preventing Domestic Violence), har mellan 2020–2024 legat på omkring 9 procent. I liknande verksamheter inom frivården ses en ökning från 11 procent 2020 till 16 procent 2024. Kriminalvården har i uppdrag att stödja ett antal kommuner i genomförandet av behandlingsprogrammet Predov. Socialstyrelsen ska bistå Kriminalvården i Kriminalvårdens stöd till kommuner samt genomföra en vetenskaplig uppföljning av behandlingseffekterna av Predov (A2023/01448). Utmaningar i genomförandet av uppdraget är bl.a. svårigheter att rekrytera deltagare till Predov och att socialtjänstens personal är ovan vid att arbeta med målgruppen (A2025/00400).

Jämställdhetsmyndigheten publicerade 2024 en enkätundersökning om kommunernas arbete med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som besvarades av 219 kommuner. Undersökningen visar att det genomförs universella våldsförebyggande insatser i 88 procent av kommunerna, vanligast inom socialtjänsten. Få kommuner inkluderar frågor om sexuell exploatering av barn och prostitution och människohandel i sitt förebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor. Det framkommer också att allt fler kommuner arbetar med köpare av sexuella tjänster och att verksamheter har etablerats i flera nya kommuner, men att arbetet försvåras av att det saknas en nationell stödfunktion dit målgruppen kan hänvisas (Jämställdhetsmyndigheten 2025:11).

Jämställdhetsmyndighetens nationella samordning mot prostitution och människohandel har genom kampanjen Låt inte tystnaden tala, utvecklat ett kunskaps- och stödmaterial för att förebygga sexuell exploatering av barn och prostitution. Materialet har skickats ut till landets skolor och kan användas av lärare för reflektion och samtal i klassrummet (Jämställdhetsmyndigheten 2025:11).

Förbättrad upptäckt och bättre skydd och stöd

Arbetet med ökad upptäckt behöver stärkas

Under perioden för den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026, har flera satsningar gjorts för att möjliggöra ett långsiktigt och verkningsfullt arbete för förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta. Sedan genomförandet av strategin påbörjades har fler aktörer utvecklat sitt arbete med ökad upptäckt av våld, och samhällsansvaret för skydd och stöd har på så sätt förtydligats. Fler anställda vid myndigheter, kommuner och regioner ställde under 2024 frågor om våld till sina målgrupper, bl.a. till följd av att fler aktörer arbetar med verktyg för att upptäcka och bedöma risken för våldsutsatthet. Länsstyrelserna rapporterar en utbredd användning av bedömningsverktyg som Freda, Sara, Patriark, Risksam och Sexit i länen (A2025/00093). Det finns dock fortsatt brister kopplat till upptäckt, stöd och skydd inom kommuner, regioner och myndigheter samt stora skillnader över landet enligt länsstyrelserna (A2025/00093) och Jämställdhetsmyndigheten (A2024/00628). Metoder och arbetssätt behöver fortsatt utvecklas för att fler personer som möter samhällets olika institutioner ska få frågor om våld och stöd när det behövs.

Det saknas löpande statistik om i vilken omfattning kommunerna arbetar med rutinemässiga frågor om våldsutsatthet. Genom Socialstyrelsens öppna jämförelser går det dock att följa i vilken omfattning socialtjänstens verksamhetsområden har beslutade rutiner för hur handläggare ska gå till väga vid indikation på att en vuxen har utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående. År 2024 hade 74 procent av kommunerna en aktuell rutin vid indikation på att en vuxen utsätts för våld av närstående. Inom äldreomsorgen och socialpsykiatrin hade 63 respektive 66 procent av kommunerna aktuella rutiner. Då indikatorn har ändrats och fr.o.m. 2024 omfattar rutiner som har inrättats eller följts upp de senaste 24 månaderna i stället för, som tidigare, de senaste 12 månaderna, är resultaten inte jämförbara med tidigare år. Trots att arbetet har förbättrats finns det uppgifter som pekar på att bl.a. hälso- och sjukvårdens arbete med upptäckt av våld behöver stärkas. Även om det för vårdgivare har införts ett nytt krav i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSFL-FS 2022:39), att säkerställa att verksamheterna har rutiner för att fråga om våld, visar en granskning av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att många regioner saknar aktuella rutiner för att upptäcka våldsutsatta vuxna och barn som har bevittnat våld (A2024/00668).

Som ett led i att bl.a. utveckla arbetet för ökad upptäckt av våld fick Socialstyrelsen 2025 i uppdrag att beakta bristerna i hälso- och sjukvården samt socialtjänsten som lyfts av IVO. Därtill fick Socialstyrelsen 2024 i uppdrag att stödja socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med att upptäcka och åtgärda våld mot barn och unga (S2024/01110). Socialstyrelsen har även i uppdrag att se över om befintliga rekommendationer kring att systematiskt fråga om våld behöver förtydligas eller uppdateras (S2025/01181).

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket och Socialstyrelsen har sedan 2019 haft i uppdrag att utveckla arbetet för ökad upptäckt av våld (S2018/03696, A2019/01517, A2022/00842). Under uppdragstiden har myndigheterna genomfört en bredd av kunskapshöjande insatser och erfarenhets-

utbyten. Ett resultat från uppdraget är att våld upptäcks i högre grad när klientnära myndigheter ställer frågor om våldsutsatthet på rutin och inte enbart vid indikation. Jämställdhetsmyndigheten har inom ramen för uppdraget gett stöd till samordningsförbund vars uppgift är att stödja samverkan och finansiera insatser för individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Bakgrunden är att det finns ett tydligt samband mellan behov av rehabiliterande insatser mot egenförsörjning och erfarenheter av olika former av våld. 50 samordningsförbund ställer nu frågor om våld på rutin (A2025/00371). Dessa myndigheter har, tillsammans med Konsumentverket, Pensionsmyndigheten och Statens servicecenter, även i uppdrag att sprida och utveckla information om ekonomiskt våld till sina målgrupper. Kronofogdemyndigheten och Skatteverket bidrar aktivt i arbetet (A2024/00777). Uppdraget har ändrats och förlängts, bl.a. mot bakgrund av Riksrevisionens kritik av statens insatser mot ekonomiskt våld (RiR 2025:6). Myndigheterna ska, med stöd av Jämställdhetsmyndigheten, bl.a. motverka att våldsutövare utnyttjar myndigheters rutiner och system för att utöva ekonomiskt våld. De ska även säkerställa att anställda har adekvat kunskap om ekonomiskt våld och hur det hänger samman med andra våldsformer (A2025/00884).

I regeringens åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel 2024–2026 är ett program för att lämna destruktiva relationer ett av utvecklingsområdena. Inom ramen för detta område har Socialstyrelsen i uppdrag att föreslå åtgärder för att våldsutsatta ska få samordnat stöd vid kontakter med centrala aktörer. Socialstyrelsen har funnit att 167 av de 262 kommuner som har svarat uppger att de ger våldsutsatta samordnat stöd och hjälp vid myndighetskontakter och att det finns en stor variation i hur stödet och samordningen av myndighetskontakter utformas i de kommuner som uppger att de erbjuder det (A2025/00430).

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har fortsatt haft uppdrag om unga hbtqi-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive omvändelseförsök. I en rapport från 2022 redovisar MUCF att 18 procent av tillfrågade hbtqi-personer anger att någon har försökt påverka deras sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

MUCF har vidare haft fortsatta uppdrag som bl.a. avsett informationsinsatser och kunskapsunderlag med fokus på våldsförebyggande arbete och hedersrelaterat våld och förtryck, riktade till fritidsledare och andra yrkesverksamma som arbetar med ungas fritid samt yrkesverksamma och andra vuxna som möter nyanlända och unga asylsökande i sitt arbete eller inom ideella engagemang. Webbutbildningen ”Rätt att veta! – Hedersrelaterat våld och förtryck” är en del av metodstödet som har utvecklats inom ramen för dessa uppdrag. Myndigheten har under 2024 utvecklat utbildningen och lagt till en utbildningsmodul om sexuell utsatthet för att ytterligare lyfta frågor kopplade till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), vilket har efterfrågats av målgrupperna. Ett samarbete med Migrationsverket innebär att utbildningen även kommer att erbjudas i Migrationsverkets interna utbildningskatalog. Utvärderingar visar att utbildningarna och övriga kunskapsstödande insatser har fått god spridning och att de fortsatt är eftertraktade. Utvärderingarna visar även att insatserna sammantaget har haft goda effekter i det våldsförebyggande arbetet för berörda målgrupper och att fler unga som är nya i Sverige har fått den information och kunskap de har rätt till (A2025/00315).

Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK) har under 2024 drivit Kvinnofridslinjen som riktar sig till alla som har utsatts för fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld, samt två specifika nationella stödlinjer som riktar sig till män respektive till icke-binära personer och personer med transexfarenhet som har utsatts för den typ av våld som omfattas av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns

våld mot kvinnor. En nationell funktion dit enskilda som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck samt deras närstående kan vända sig för råd och vägledning, Rätt att välja, togs i bruk i juni 2024. Linjen drevs under 2024 av NCK på uppdrag av Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, men drivs sedan januari 2025 av NCK på uppdrag av regeringen. Mellan den 3 juni 2024 och den 27 april 2025 besvarade Rätt att välja 303 samtal. Under samma period besvarades ytterligare 545 samtal där det framkom uppgifter om hedersrelaterat våld och förtryck vid NCK:s övriga stödlinjer, i huvudsak vid Kvinnofridslinjen. Majoriteten av de stödsökande var utsatta kvinnor eller flickor. Det är dock en för kort period för att dra större slutsatser om statistiken (NCK, maj 2025).

Under 2024 har Kvinnofridslinjen besvarat 48 369 samtal. Stödlinjen för män och Stödlinjen för transpersoner har besvarat 6 225 samtal respektive 480 samtal. Totalt sett har 55 257 samtal besvarats, vilket är en ökning med drygt 5 procent sedan 2023. Den största ökningen gäller Stödlinjen för män, där det har skett mer än en fördubbling (Årsredovisning 2024, Uppsala universitet).

Den 28 april 2025 lanserade NCK det EU-harmoniserade telefonnumret 116 016 till Kvinnofridslinjen. Samma dag lanserades chattfunktioner till samtliga fyra stödlinjer. Samtidigt breddades målgruppen. Tidigare har stödet främst riktat sig till personer över 18 år, men nu uppmuntras alla, oavsett ålder, att söka hjälp genom dessa stödlinjer.

I januari 2025 lanserade Socialstyrelsen ett nytt bedömningsverktyg, Heva, för att bedöma om barn är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Verktöget riktar sig till socialsekreterare som utreder barn mellan 12–17 år och ska hjälpa till att urskilja om barnet är utsatt för just hedersrelaterat våld, utreda barnets nuvarande situation samt bedöma risken för (fortsatt) utsatthet av hedersrelaterat våld. Socialstyrelsen har i uppdrag att säkerställa att bedömningsverktyget även kan användas för personer över 18 år (S2024/00720).

Regeringen har de senaste åren ingått överenskommelser med Sveriges Kommuner och Regioner inom området förlossningsvård och kvinnors hälsa. Under 2023 har flera regioner genomfört insatser för ett bättre och mer jämlikt omhändertagande av kvinnor som genomgått könsstympning, genom kompetenshöjande insatser för hälso- och sjukvårdspersonal. Flera regioner har även redovisat insatser för att stärka vården för personer som utsatts för sexuella övergrepp och sexuellt våld, bl.a. genom att säkerställa att medarbetare har rätt kompetens för att identifiera personer som är sexuellt utsatta (Förstärkta insatser för kvinnors hälsa Uppföljning av regionernas insatser inom området förlossningsvård och kvinnors hälsa 2023, Socialstyrelsen). Se vidare utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, avsnitt 3.

Flera centrala myndigheter har sedan 2021 haft gemensamma uppdrag att genomföra insatser för att förebygga och bekämpa könsstympning av flickor och kvinnor (A2021/01029, A2023/01754, S2023/03257). Under 2024 har Socialstyrelsen publicerat flera kunskapsstöd för hälso- och sjukvårdens arbete. Jämställdhetsmyndigheten och Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck har bl.a. utvecklat kunskapsstöd för yrkesverksamma som finns tillgängligt på knsstympning.se.

Den nationella samordningen mot prostitution och människohandel vid Jämställdhetsmyndigheten har stärkts, bl.a. genom en ny samordningsstruktur, en årlig människohandelskonferens och en förstärkning och översyn av regionkoordinatorerna. Regionkoordinatorerna har blivit fler och bidrar i arbetet med att upptäcka offer för prostitution och människohandel (Arbete mot prostitution och människohandel i Sverige 2024, Jämställdhetsmyndigheten 2025:11).

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att fördela medel till det nationella stödprogrammet för utsatta för prostitution och människohandel och det frivilliga Återvändandeprogrammet människohandel och prostitution (ÅMP). År 2024 förmedlade myndigheten stöd till 63 personer inom det nationella stödprogrammet till en summa av 3,2 miljoner kronor. Myndigheten fördelade 6,9 miljoner kronor till ÅMP, jämfört med 3,96 miljoner kronor under 2023. Ökningen berodde på ett stort ärende om arbetskraftsexploatering där flera thailändska bärplockare identifierades under 2023. Därför beviljades tillträde till programmet för 32 nya individer under 2024 (Jämställdhetsmyndigheten 2025:15).

Få kommuner erbjuder kunskaps- och metodstöd om sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel och flera efterfrågar standardiserade verktyg likt Freda och stöd för att ställa frågor och hänvisa rätt (Jämställdhetsmyndigheten 2025:11).

Statsbidrag till kvinno- och tjejjourer och vissa andra ideella organisationer inom brottsofferområdet

Socialstyrelsen har fördelat tvååriga statsbidrag för 2024 och 2025 till kvinno- och tjejjourer och vissa andra ideella organisationer inom brottsofferområdet. Socialstyrelsens sammanställning visar att de organisationer som erhöll bidrag under 2023 har tillhandahållit en bredd av verksamhet gällande både inriktning och målgrupper, men att statsbidraget framför allt används till samtalsstöd (A2024/01258).

Fler regionala resurscentrum för personer som har utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen i Östergötlands län (NCH) fick 2024 i uppdrag att fortsatt samordna arbetet med att utveckla regionala, kommun- och myndighetsgemensamma resurscentrum för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Under 2024 har NCH fördelat 18 miljoner kronor till länsstyrelserna för utveckling av elva resurscentrum i tio län. Det finns nu 16 resurscentrum (etablerade eller under uppbyggnad) i 13 av 21 län. En utvärdering visar att framgångsfaktorer för att etablera resurscentrum är att i ett tidigt skede göra en behovsinventering i länet, att förankra beslut på högsta ledningsnivå och att bygga resurscentrum i redan etablerade länsövergripande strukturer. De största utmaningarna beskrivs vara att erbjuda ett direkt stöd till utsatta i alla åldrar, att hitta hållbara finansieringslösningar över tid och att involvera polisanställda och åklagare med kompetens inom hedersrelaterat våld och förtryck (A2025/00237).

Regeringen har beslutat om en ny förordning (2025:838) om statsbidrag för att stärka och utveckla regionalt och lokalt arbete mot vissa former av våld (A2025/00825). Enligt förordningen ska ansökningar för att utveckla regionala resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck prioriteras. Samtliga länsstyrelser har även fått i uppdrag att stödja och bidra till utveckling av regionala resurscentrum genom en ändring i förordningen (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor.

Effektivare brottsbekämpning

Polismyndigheten har under 2024 förstärkt arbetet med initiala utredningsåtgärder för att öka kvaliteten på utredningar om våld mot kvinnor så att fler ärenden kan gå till åtal. Polismyndigheten har bl.a. genomfört utbildningar samt ökat spridningen och användningen av metodstödet för initiala utredningsåtgärder. Polismyndighetens förhållningssätt att utreda våld mot kvinnor har delvis ökat under 2024, bl.a. har fler våldtäktsärenden redovisats till åklagare än något tidigare år (Polismyndighetens årsredovisning 2024). Polismyndigheten driver ett antal nationella och regionala initiativ, t.ex. den

nationella polisoperationen Beta, som syftar till att skapa större samordning och uthållighet mot våldet och som på sikt bedöms kunna ge ett minskat inflöde av grova våldsbrottsärenden. I en intern analysrapport av Polismyndighetens egen verksamhet inom ramen för Beta lyfts samtidigt ett antal brister, bl.a. gällande polisens arbete med strukturerade riskbedömningar, att polisanställda inte alltid upprättar brottsanmälan samt att metodstöd och checklistor inte alltid följs (Polismyndigheten 2025, Slutrapport; Mäns dödliga våld mot kvinnor, Ju2025/01067).

Polismyndigheten har sedan 2019 haft ett särskilt fokus på att bekämpa brott mot särskilt utsatta brottsoffer, vilket inkluderar mäns våld mot kvinnor. Det har bl.a. inneburit betydande resursförstärkningar inom utredningsgrupper för brott i nära relation. Trots förstärkningar och att ärendeinflödet av dessa brott har varit relativt oförändrat över tid, visar en uppföljning av Brå att andelen ärenden redovisade till åklagare av ärenden med inledd förundersökning under perioden 2018–2023 endast förbättrades marginellt. En möjlig förklaring är enligt Brå att dessa brott generellt är svårutredda och att det inte är möjligt att nå samma nivåer av uppkläring som för vissa andra typer av brott. Samtidigt är inte heller de organisatoriska förutsättningarna optimala då utredningsgrupperna ofta har en instabil personalsituation med hög frånvaro och hög personalrörlighet. Det leder i sin tur på många håll till brister i ledning och styrning som gör det svårare för grupperna att hålla fast vid beslutade arbetssätt och strukturer (Brå 2024:9). I en intern analysrapport av arbetet mot mäns dödliga våld mot kvinnor lyfter Polismyndigheten att ledning och styrning på samtliga nivåer inom myndigheten måste prioritera brottsområdet våld i nära relationer i praktiken och vidta åtgärder som syftar till att förändra enskilda medarbetares attityder till brottsområdet (Polismyndigheten 2025, Slutrapport; Mäns dödliga våld mot kvinnor, Ju2025/01067).

Polismyndigheten har sedan ett par år tillbaka omorganiserat arbetet mot människohandel så att det numera ingår i arbetet mot internationell grov organiserad brottslighet. Omorganiseringen har påverkat aktörer som erbjuder stöd och skydd för personer inom prostitution och människohandel. I vissa regioner har tidigare etablerad samverkan mellan regionkoordinatorer och Polismyndigheten försämrats kraftigt eller gått förlorad. I andra regioner finns goda exempel på hur ny fungerande samverkan har byggts upp (Jämställdhetsmyndigheten 2025:11). Den nationella rapportören mot människohandel föreslår att resurser för arbetet mot exploatering fredas (Människohandel för sexuella och andra ändamål. Lägesrapport 23). Omorganiseringen av de specialiserade människohandelsgrupperna har även kritiserats av GRETA (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings), Europarådets granskande expertgrupp för Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (GRETA 2023, Evaluation report Sweden Third evaluation round Access to justice and effective remedies for victims of trafficking in human beings).

Även Åklagarmyndigheten har under 2024 haft ett särskilt fokus på att bekämpa brott mot särskilt utsatta brottsoffer, vilket inkluderar mäns våld mot kvinnor, våld och sexualbrott i nära relation, brott mot barn och brott med hedersmotiv. Myndigheten har även prioriterat arbetet mot bl.a. mäns våld mot kvinnor i myndighetens verksamhetsplan och har under 2022–2024 publicerat ett stort antal rättsliga vägledningar inom området. En del av Åklagarmyndighetens arbete består i handläggning av kontaktförbud. Mediantiden för Åklagarmyndighetens handläggning av kontaktförbud har ökat från fem till sju dagar på två år, med variation över landet. Handläggningstiden (median) är fortsatt sju dagar, vilket fortfarande är inom den av Åklagarmyndigheten utsatta handläggningstiden, vilket är två veckor. Åklagarmyndigheten använder sig vidare av den metod som den har skapat för särskilt utsatta brottsoffer: SUB-metoden. Inom alla åklagarområden finns åklagare med särskild utbildning och erfarenhet inom området.

Brottsförebyggande rådet fick i regleringsbrevet för 2025 i uppdrag att bl.a. analysera rättsväsendets hantering av ärenden om hedersförtryck, från anmälan till dom. Uppdraget ska redovisas senast den 28 maj 2026. Åklagarmyndigheten ska redovisa hur myndigheten har säkerställt en ökad operativ förmåga i arbetet med bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck. Även Polismyndigheten ska redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att säkerställa en effektiv förmåga att förebygga och utreda bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck. I redovisningen ska framgå hur myndigheten har samverkat med Åklagarmyndigheten för att fler brott ska utredas och lagföras.

God kunskap inom rättsväsendet om hedersrelaterat våld och förtryck är viktigt. Jämställdhetsmyndigheten menar utifrån en granskning av rättsfall att kunskap och förståelse hos domstolar om det hedersrelaterade våldets kollektiva karaktär behöver öka (A2025/00278). Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att, i samarbete med NCK, ta fram stödmaterial som innefattar information om våldets orsaker, omfattning och konsekvenser med särskilt fokus på rättsväsendet (A2023/01754). Brottsoffermyndigheten har även haft i uppdrag att genomföra informations- och utbildningsinsatser till rättsväsendet om barns våldsutsatthet (Ju2023/00587). Brottsoffermyndigheten har tagit fram en webbutbildning riktad till alla som möter barn i rättsväsendet, från poliser och åklagare till advokater, biträdande jurister och domare. Utbildningens syfte är att öka kunskapen om barns rättigheter och hur barn kan skyddas i rättsliga processer, med särskilt fokus på barns utsatthet för olika former av våld, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har utvecklat stödstrukturer för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, bl.a. genom nätverk. Samverkan sker även mellan myndigheterna, strategiskt och operativt, för att förbättra förundersökningar och öka lagföringen av hedersrelaterade brott. Polismyndigheten har tagit fram stödmaterial om vilka åtgärder som bör vidtas när en person riskerar att, mot sin vilja, föras utomlands eller hållas kvar utomlands, eller när en person återvänder från en ofrivillig utlandsvistelse. Polismyndigheten har också genomfört kompetenshöjande insatser om hedersrelaterat våld och förtryck för polisanställda och allmänheten (Polismyndighetens årsredovisning 2024).

Förbättrad kunskap och metodutveckling

För att möta behoven av forskning om evidensbaserade metoder har regeringen initierat en strategisk forskningssatsning, med fokus på uppbyggnaden av excellent forskning och starka forskningsmiljöer, för forskning om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Inom ramen för Vetenskapsrådets anslagsökning för forskning har därför medel avsatts fram till 2028. 10 miljoner kronor har avsatts för 2025. Därefter beräknas 15 miljoner kronor avsättas 2026, 20 miljoner kronor 2027 och 30 miljoner kronor 2028 för detta ändamål. Forskningen ska vara verksamhetsnära, genomföras i samverkan mellan forskare och omgivande samhälle och ha en tydlig koppling till policy och praktik för att skapa goda förutsättningar för nyttiggörande av resultaten (prop. 2024/25:60).

Barnombudsmannen har publicerat forskningsöversikten Flickor och unga kvinnor i kriminella gäng (Barnombudsmannen 2024) samt rapporter såsom Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem (Barnombudsmannen 2025) om barns och ungas erfarenheter av olika former av våld under uppväxten, där myndigheten särskilt belyst könsskillnader och kopplingen till hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns skillnader i utsatthet och Barnombudsmannen konstaterar att det brister i kunskap om hur exempelvis hedersrelaterade strukturer kan leda till kriminalitet.

Myndigheten för delaktighet har redovisat uppdrag för att upptäcka och förebygga våldsutsatthet, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, bland barn och unga med

vissa funktionsnedsättningar. Rapporten visar att personer med funktionsnedsättning, särskilt barn och unga, är extra våldsutsatta och lyfter vikten av att yrkesverksamma har kunskap om dessa individers specifika utsatthet och behov (Myndigheten för delaktighet 2025:6).

Regeringen har utvidgat utreseförbudet för barn och unga bl.a. för att öka skyddet för dem som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Socialstyrelsen har i uppdrag att ta fram och sprida kunskap om det nya regelverket om utreseförbud till de yrkesverksamma som möter personer som utsätts eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck (S2024/00721). NCH har tagit fram ett stödmaterial för kommuners arbete med att förebygga och motverka att barn och vuxna förs bort utomlands i hedersrelaterade kontexter. Stödet syftar till att underlätta för förskola, skola och socialtjänst att utforma träffsäkra och kunskapsbaserade lokala rutiner i arbetet (Länsstyrelsen Östergötland 2025). Flera kommuner har under 2024 tagit fram stödmaterial på området prostitution och människohandel. Åklagarmyndigheten har tagit fram en rättslig vägledning kring människohandel. Polismyndigheten arbetar med att färdigställa ett metodstöd för uppsökande arbete mot s.k. sugardejting, dvs. att en äldre person ger någon form av ersättning för att dejta en yngre person. Polismyndigheten har även genomfört utbildningsinsatser om människohandel för gränspoliserna. Socialstyrelsen har inventerat socialtjänstens behov av kunskapsstöd om bland annat sexuell exploatering av barn och har släppt en uppdaterad version av sin webbutbildning. Migrationsverket har arbetat med åtgärder utifrån en tidigare analys av arbetskraftsexploatering av thailändska bärplockare. Jämställdhetsmyndigheten har under senare år bidragit till kunskapsutveckling gällande människoexploatering och människohandel för tvångsarbete (Arbete mot prostitution och människohandel i Sverige 2024, Jämställdhetsmyndigheten 2025:11).

Jämställdhetsmyndigheten har haft flera uppdrag som handlar om våldsutsatthet bland särskilt sårbara grupper. Under 2024 presenterades en kartläggning om kunskap bland personer som arbetar inom kommuner, regioner och myndigheter om våldsutsatthet bland äldre personer. Kartläggningen visar att äldre som utsätts för våld sällan söker stöd och att personal inom sjukvården och äldreomsorgen sällan ställer frågor om våld eller uppmärksammar tecken på våldsutsatthet (Ett värdigt liv – att åldras fredad från våld, Jämställdhetsmyndigheten 2024:11). Jämställdhetsmyndigheten har tillsammans med NCK kartlagt hbtqi-personers utsatthet och risk för utsatthet för våld i nära relationer. Där konstateras att hbtqi-personer är i hög grad utsatta för våld i nära relationer. Hbtqi-personer är dock en heterogen grupp och kunskapen om utsattheten i olika grupper behöver stärkas. I kartläggningen konstateras bland annat att en heteronormativ bild av våld i nära relationer utgör hinder för våldsutsatta hbtqi-personer och att offentlig verksamhet behöver bli bättre på att kommunicera att det stöd som finns även vänder sig till hbtqi-personer (A2025/00390).

Jämställdhetsmyndigheten har haft flera regeringsuppdrag med fokus på att förebygga våld i ungas nära relationer. Myndigheten har bl.a. finansierat tre forskningsstudier för att stärka kunskapen om våld i ungas nära relationer. Den har ingått som samverkanspart i det nationella våldsförebyggande arbetet Svartsjuka är inte romantiskt, tillsammans med stiftelsen 1000 Möjligheter, länsstyrelserna och Polismyndigheten, genomfört kunskapshöjande insatser, samt tagit fram en kartlägningsrapport med fokus på myndigheters kunskapsproduktion och kunskapsstöd. Kartläggningen visar att pojkars våld mot flickor och våld i ungas nära relationer oftast inte uppmärksammas i samma utsträckning som mäns våld mot kvinnor och våld i vuxnas nära relationer. Den kunskapsproduktion som finns tillgänglig på området består i stor utsträckning av akademiska rapporter. De når inte alltid ut till de tänkta målgrupperna utan skulle behöva göras mer lättillgängliga, både för praktiker och för unga själva (Att se, agera och

förändra. Väger framåt i arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer, Jämställdhetsmyndigheten 2025:05, A2025/00384).

Regeringen har gett Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att kartlägga kunskapsläget om de digitala dimensionerna av mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel (A2024/00815). Regeringen har även beviljat medel till stiftelsen Allmänna Barnhuset för att påbörja en studie om gymnasieungdomars sexualitet, erfarenhet av övergrepp, sexuell exploatering samt sexuell exploatering via digitala medier (S2025/00570).

5.3.7 EU och internationellt samarbete

Regeringen har arbetat med frågor om jämställdhet inom ramen för samarbetet inom EU, FN, Europarådet, Nordiska Ministerrådet, OECD, Nato och i andra internationella organisationer. Regeringen har också arbetat för att på nationell nivå uppfylla Sveriges internationella åtaganden och förpliktelser när det gäller jämställdhet.

Regeringens utgångspunkt är att säkerställa att EU:s politik genomsyras av jämställdhet. Den övergripande målsättningen är att säkerställa att EU lever upp till sina åtaganden på jämställdhetsområdet utifrån fördragen. För en effektiv måluppfyllelse krävs att jämställdhetsperspektivet beaktas i alla relevanta sakområden. Utgångspunkt är de nationella jämställdhetspolitiska målen.

Sverige har under perioden arbetat aktivt för att främja jämställdhetsintegrering i EU:s verksamhet. Sverige har lett en arbetsgrupp i kommissionens rådgivande kommitté för jämställdhet mellan kvinnor och män och varit aktiv i högnivågruppen för jämställdhetsintegrering. Även inom OECD har Sverige arbetat aktivt för att främja jämställdhetsarbetet.

Under 2024 och 2025 har Sverige arbetat aktivt för att i FN:s verksamhet främja jämställdhetsintegrering, ekonomisk jämställdhet och mäns och pojkars roll och ansvar i arbetet för jämställdhet. Vidare har Sverige agerat aktivt i FN:s olika forum för mänskliga rättigheter för att försvara och befästa framsteg som har gjorts när det gäller kvinnors och flickors fulla och lika åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inte minst sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, och när så bedömts möjligt, driva dessa frågor framåt.

Vid FN:s kvinnokommissions (CSW) möte i mars 2025 genomfördes en femårsöversyn av Pekingplattformen, den globala handlingsplanen för jämställdhet. Förhandlingarna, i vilka Sverige ingick i EU:s förhandlingsteam, resulterade i en politisk deklaration med viktiga referenser till bland annat sexuellt och genderbaserat våld (SGBV), våld i hemmet och unga flickors situation.

Under Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2024 stärktes och vidareutvecklades det nordiska arbetet för jämställdhet och för hbtqi-personers fulla och lika åtnjutande av mänskliga rättigheter. Under ordförandeskapet beslutade Ministerrådet för jämställdhet och LGBTI (MR- JÄM) ett nytt samarbetsprogram för 2025–2030. MR- JÄM beslutade även i november 2024 om ett nytt strategiskt nordiskt ramverk (Pushing for Progress) för att agera mot ett växande motstånd mot jämställdhet och hbtqi-personers fulla och lika åtnjutande av mänskliga rättigheter. Inom arbetet mot prostitution och människohandel beslutades att ett nordiskt nätverk för arbetet mot människohandel där barn är utsatta formellt upptas under det Nordiska ministerrådet.

GREVIO (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence) publicerade den 28 november 2024 rapporten avseende Sverige i den första tematiska granskningen inom Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen).

I rapporten välkomnar GREVIO att Sverige har vidtagit flera åtgärder på lagstiftningsområdet, vilket uppfyller och överskrider kraven i Istanbulkonventionen. Rekommendationerna till Sverige omfattar att säkerställa en förståelse för mäns våld mot kvinnor där kön är en utgångspunkt, att säkerställa en likvärdig tillgång till skydd och stöd samt att vidta lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att säkerställa att riskbedömning genomförs systematiskt av alla berörda aktörer (A2024/01103). Rekommendationerna kommer att vara föremål för vidare uppföljning senast den 7 juni 2028.

5.3.8 Jämställdhetsintegrering – strategin för att uppnå målen

Jämställdhetsintegrering är, i kombination med särskilda åtgärder, regeringens huvudsakliga strategi för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen och genomförs på internationell, nationell, regional och lokal nivå.

Jämställdhetspolitikens genomslag i centrala beslutsprocesser och produkter

En kvantitativ uppföljning av Regeringskansliets arbete med jämställdhetsintegrering som har genomförts av Statistiska centralbyrån (SCB) visar på en fortsatt hög nivå av jämställdhetsintegrerade produkter, även om det finns viss variation över tid (A2021/01442) (se tabell 5.5). Andelen skrivningar om jämställdhet i relevanta fakta-pm minskade till exempel jämfört med 2023 samtidigt som andelen skrivningar om jämställdhet i relevanta direktiv ökade.

Tabell 5.5 Jämställdhetsintegrerade produkter

Procent

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Statliga utredningar	97	87	99	95	100	100	100	97	100	98
Propositioner	95	89	94	99	97	96	97	97	100	98
Fakta-pm	–	20	51	77	88	96	86	96	89	25
Skrivelser	–	87	100	96	100	100	94	88	87	83
Departements-serien	100	88	82	82	96	100	96	92	85	96
Direktiv	67	78	81	82	83	82	68	72	64	91

Anm.: Andel av det totala antalet publikationer inom lagstiftningsprocessen och EU-arbetet där skrivningar om jämställdhet är relevanta att redovisa. På grund av ändrade riktlinjer är resultaten fr.o.m. 2016 inte helt jämförbara med tidigare år.

Källa: Statistiska centralbyrån.

SCB:s uppföljning visar vidare att det 2024 fanns skrivningar om jämställdhet i instruktionen för 112 myndigheter, vilket motsvarar 59 procent av alla instruktioner.

Jämställdhetsbudgetering

Jämställdhetsbudgetering är en tillämpning av jämställdhetsintegrering i budgetprocessen, vilken innebär att prioriteringar, vägval och tilldelning av resurser i budgeten främjar jämställdhet, där det är tillämpligt. SCB:s uppföljning visar att 77 procent av tabellerna och diagrammen i budgetpropositionen för 2025 har kön som övergripande indelningsgrund och är kommenterade efter kön. Det är en ökning med 7 procentenheter jämfört med budgetpropositionen för 2024.

Myndigheter bidrar till att nå de jämställdhetspolitiska målen

Utvecklingsprogrammet för jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) 2020–2025 omfattar ett femtiotal statliga myndigheter samt Folkbildningsrådet. Myndigheterna ska både åtgärda jämställdhetsproblem i den egna verksamheten och, i samverkan med relevanta aktörer, bidra till att öka jämställdheten i samhället.

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att stödja myndigheterna (A2020/02041). Under 2024 har myndighetens stöd till JiM-programmet bl.a. innefattat tematiska nätverksträffar för samordnare och andra nyckelfunktioner i myndigheterna. Jämställdhetsmyndigheten har utvecklat en ny digital vägledning för arbetet med jämställdhetsintegrering som stöd för den som ansvarar för, samordnar och arbetar med jämställdhetsintegrering vid myndigheter och lärosäten. I samarbete med Ekonomistyrningsverket har myndigheten tagit fram en ny digital utbildning i jämställdhetsbudgetering, som har ökat kunskaperna om vad det innebär att arbeta med jämställdhetsbudgetering.

Jämställdhetsmyndighetens stödjande arbete inkluderar även ett uppdrag att fortsätta tillämpa, samt inkludera fler myndigheter i, JiM+-modellen för systematiskt erfarenhetsutbyte om jämställdhetsintegrering. Inom ramen för JiM+ har sju myndigheter under 2024 utvecklat och stärkt arbetet med jämställdhetsintegrering, bl.a. jämställdhetsperspektivet i det brottsförebyggande arbetet.

Jämställdhetsmyndighetens analys av arbetet visar att myndigheterna i JiM-programmet når resultat genom att de bidrar till ökad jämställdhet för den egna målgruppen eller genom att de skapar bättre förutsättningar för andra myndigheter och aktörer att bidra till jämställdhet. Myndigheter som producerar kunskap och beslutsunderlag hjälper andra aktörer att fatta beslut som främjar en samhällsutveckling mot de jämställdhetspolitiska målen.

Arbete med jämställdhetsintegrering vid universitet och högskolor

Under 2024 har universitet och högskolor fortsatt arbetet med att genomföra beslutade inriktningar för arbetet med jämställdhetsintegrering 2023–2025. Arbetet med jämställdhetsintegrering i lärosäten har under 2024 fokuserat på kompetensuppbyggnad med sikte på strategiska nyckelfunktioner vid lärosätena, såsom rektorer och ledningsfunktioner. Jämställdhetsmyndighetens uppföljning visar att lärosätena främjar jämställda villkor för studenter och anställda, men ett ökat fokus på att förändra ojämställda strukturer, kulturer och normer behövs för att utvecklingen ska fortsätta i positiv riktning. Arbetet med jämställdhetsintegrering vid universitet och högskolor bedrivs utifrån den inriktning som respektive lärosäte har tagit fram för den egna verksamheten. Bland annat arbetar flera lärosäten med förbättrad rekrytering, utifrån akademiska meriter och utan att tillämpa kvotering.

Fortsatt arbete med länsstrategier för att uppnå de jämställdhetspolitiska delmålen

Länsstyrelserna har fortsatt att arbeta med de beslutade länsstrategierna för 2024–2027, i syfte att bidra till uppfyllandet av de jämställdhetspolitiska målen, inklusive fokusområdena ekonomisk jämställdhet, utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden och civil beredskap på länsnivå. Samtliga länsstyrelser har strategier och i många fall även särskilda handlingsplaner som omfattar delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel.

Jämställdhetsmyndigheten bedömer att det hos länsstyrelserna nu finns en tydlig röd tråd mellan problemformuleringar, mål och åtgärder i fler länsstrategier än tidigare (2025:8). Av länsstyrelsernas respektive delredovisningar av implementeringen av länsstrategierna under 2024, framgår att fokus var att förankra länsstrategierna med aktörer på lokal och regional nivå.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Sverige står sig väl i internationella mätningar av jämställdhet, bl.a. som nummer ett i Europeiska jämställdhetsinstitutets (EIGE) jämställdhetsindex för 2024. Det övergripande målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv är dock ännu inte uppnått.

Trots vidtagna åtgärder är fördelningen av makt och inflytande inte jämn mellan kvinnor och män.

Den ekonomiska ojämställdheten är fortfarande ett faktum: kvinnor har lägre sysselsättningsgrad än män och gapet mellan kvinnors och mäns lön kvarstår. Regeringen har tagit ett helhetsgrepp om området ekonomisk jämställdhet genom att inkludera frågor som till exempel företagande, investeringar och sparande. De initiativ som har tagits för att öka kvinnors företagande och ägande bedöms vara viktiga för att öka den ekonomiska jämställdheten framöver.

Målet om en jämställd utbildning är inte uppnått. Regeringen konstaterar att de minskade skillnaderna i studieresultat mellan flickor och pojkar bidrar positivt till måluppfyllelsen.

Det obetalda hem- och omsorgsarbetet är inte jämnt fördelat mellan kvinnor och män. Stereotypa normer kring kvinnors och mäns ansvar för och möjlighet till obetalt hem- och omsorgsarbete kvarstår alltför. Regeringen konstaterar att förändringstakten mot en mer jämställd fördelning av det obetalda arbetet är låg, vilket också inverkar negativt på möjligheten att nå målet om ekonomisk jämställdhet.

Målet om jämställd hälsa är inte uppnått. Det finns fortfarande omotiverade skillnader mellan kvinnor och män när det gäller hälsa, t.ex. i fråga om psykisk hälsa och livslängd. Det finns också återstående utmaningar när det gäller vissa gruppers tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

Målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra är inte uppnått. Det finns vissa positiva tendenser under perioden för den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026, bl.a. vad gäller återfallsförebyggande insatser och en minskning av kvinnors och flickors utsatthet för sexuellt våld. Detta har bidragit positivt till måluppfyllelsen. Regeringen bedömer att arbetet för att alla barn, unga och vuxna som är eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck ska ha jämlik tillgång till specialiserat och anpassat stöd och hjälp oavsett vistelseort har stärkts, bl.a. genom förbättrade förutsättningar för inrättande av regionala resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns flera analyser som visar att rättsväsendet behöver en tydligare intern ledning och styrning, mer ändamålsenlig organisering och tillräckliga resurser för att prioritera det jämställdhetspolitiska arbetet mot våld i större utsträckning, vilket skulle bidra positivt till att nå målet om effektivare brottsbekämpning i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (skr. 2024/25:69, SOU 2025:28, A2024/00628, Brå 2024:9, RiR 2024:1, Ju2025/01067).

Regeringen bedömer att myndigheternas, inklusive universitets och högskolors samt länsstyrelsernas, utvecklingsarbete med jämställdhetsintegrering är betydelsefullt för deras arbete med de jämställdhetspolitiska målen.

Det internationella jämställdhetsarbete som Sverige bedriver i Norden, EU och FN har bidragit till det övergripande jämställdhetspolitiska målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

5.5 Politikens inriktning

Regeringens arbete för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv bedrivs utifrån de jämställdhetspolitiska delmålen.

Mer behöver göras för att driva på utvecklingen mot en jämn fördelning av makt och inflytande. Till exempel behöver kvinnors och mäns förutsättningar och möjligheter att vara delaktiga och delta i den lokala demokratin i områden där utanförskapet är stort fortsätta att utvecklas. Arbetet med att skapa jämställda förutsättningar för delaktighet och representation i beslutsfattande processer behöver därför fortsätta.

Kvinnor i politiska positioner är särskilt utsatta för hat och hot av sexuell karaktär och påverkas negativt i sitt uppdrag i större utsträckning än män. Det får en direkt påverkan på demokratin och det är därför viktigt att aktivt motverka.

Ekonomisk jämställdhet är en förutsättning för att kvinnor och män ska kunna fatta självständiga beslut om sina liv. En stark arbetslinje och möjligheten till egen försörjning genom arbete är centrala delar i detta, liksom en lönesättning som är fri från könsdiskriminering och som baseras på sakliga grunder såsom erfarenhet, kompetens och prestation. Färre kvinnor än män äger och driver företag, vilket visar på vikten av att fortsätta främja kvinnors företagande. Arbetet fortsätter också för att få fler utrikes födda kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden. Ekonomisk jämställdhet bör betraktas ur ett brett och långsiktigt perspektiv och även inkludera till exempel investeringar, kapital och sparande.

Alla barn och unga, oavsett kön eller bakgrund, ska få det stöd och den stimulans de behöver för att utvecklas i skolan och nå kunskapsmålen. Skillnaderna i kunskapsresultaten mellan flickor och pojkar, där pojkar som grupp har lägre resultat, behöver minska genom att pojkars resultat ökar. Den yrkessegregerade arbetsmarknaden och flickors och pojkars, kvinnors och mäns olika studieval, påverkar den ekonomiska jämställdheten negativt. Könsuppdelningen på arbetsmarknaden behöver fortsätta att minska. Regeringen har presenterat en STEM-strategi som bland annat tar sikte på att utbildningar inom naturvetenskap, teknologi, ingenjörsvetenskap och matematik behöver attrahera fler kvinnor.

Både kvinnor och män ska ha goda förutsättningar att kunna dela lika på det obetalda hem- och omsorgsarbetet och på föräldraledigheten. Arbetet med att främja ett jämställt föräldraskap fortsätter (utg.omr. 12 avsnitt 3.8).

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor. Regeringen fortsätter satsningen på mödrahälsovård, förlossningsvård och en stärkt hälso- och sjukvård för flickors och kvinnors hälsa. Vidare satsar regeringen på en stärkt vård för barn och vuxna som har utsatts för sexuellt våld. Arbetet för ökad psykisk hälsa och suicidprevention utvecklas. Satsningen på att främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i områden där utanförskapet är stort fortsätter. Se vidare utgiftsområde 9, avsnitt 3 och 4.

Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel är fortsatt högt prioriterat utifrån det jämställdhetspolitiska målet. Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som strider mot grundläggande värderingar och får aldrig accepteras. Det nuvarande jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra kan uppfattas som otydligt när det gäller vilka våldsformer och grupper som omfattas. Regeringen bedömer därför att delmålet behöver förtydligas. Regeringen bedömer vidare att det behövs ett särskilt delmål för hedersrelaterat våld och förtryck, för att ge området ökad uppmärksamhet och synlighet, samt förbättra kunskapen för att detta våld ska upphöra. Ett särskilt delmål synliggör också att

hedersrelaterat våld och förtryck tar sig kollektiva uttryck och därför kan skilja sig åt i sin karaktär från andra våldsformer.

Mot denna bakgrund ger regeringen det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet en ny lydelse: Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet till kroppslig och psykisk integritet.

Regeringen inför också ett nytt sjunde jämställdhetspolitiskt delmål: Hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet att leva sitt liv utan att begränsas av kollektivt grundade hedersnormer.

Den nuvarande nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor gäller för perioden 2017–2026. Det finns även framåt behov av en samlad, långsiktig nationell strategi för att säkerställa ett hållbart och samordnat arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Regeringen ska därför under 2026 ta fram en ny strategi som ersätter den nuvarande. Den nya strategin ska bidra till ökad effektivitet och fokus på tydligare styrning och strukturerad uppföljning i arbetet.

Regeringen avser att i en skrivelse till riksdagen återkomma mer utförligt om den nya strategin och de nya och reviderade delmålen.

För att kraftsamla kring det nya delmålet tillför regeringen ytterligare medel till en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck. Satsningen syftar till att lyfta kunskapen och förbättra arbetsmetoderna i hela samhället kring hur hedersvåldet och förtrycket kan förebyggas och bekämpas.

Regeringen fortsätter att stärka rättsväsendets arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringen skalar upp satsningen på regionala resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck för att alla som är eller riskerar att bli utsatta ska få specialiserat och likvärdigt stöd i hela landet. Satsningen innebär en permanent förstärkning till länsstyrelserna för deras arbete med att utveckla resurscentrum. Regeringen tillför också permanenta medel till kommuner och regioner för att stärka deras arbete.

Arbetet med att effektivisera myndigheternas arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck stärks, bl.a. genom att nationella uppgifter samlas vid Jämställdhetsmyndigheten.

Regeringen stärker finansieringen till handlingsplanen mot prostitution och människohandel, som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Satsningen, som har ett särskilt fokus på barn och unga, syftar till att förebygga och bekämpa utnyttjande i prostitution och människohandel för alla ändamål samt att stärka stöd och skydd för utsatta personer.

Handlingsplanerna ska följa regeringens kommande strategi på området.

Regeringen ökar det permanenta stödet till kvinno- och tjejjourer och vissa andra ideella organisationer inom brottsofferområdet för att ytterligare stötta de som har utsatts eller riskerar att utsättas för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringen avser också att särskilt arbeta med pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar (A2025/00636) och med hur innehåll och budskap på olika digitala arenor påverkar kvinnor och män, flickor och pojkar och i förlängningen jämställdheten i Sverige.

I omvärlden ska Sverige fortsatt vara en tydlig förespråkare av jämställdhet som en grundläggande förutsättning för demokrati och mänskliga rättigheter. Rätten till fri abort ska värnas. Sverige ska tillsammans med likasinnade stater vara en kraftfull röst för att flytta fram positionerna för att uppnå jämställdhet samt aktivt försvara årtionden av landvinningar som idag står på spel för kvinnors och flickors fulla och lika åtnjutande av mänskliga rättigheter och möjligheter.

Arbetet med jämställdhetsintegrering, som sedan 1990-talet är regeringens strategi för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen, fortsätter.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tabell 5.6 Anslagsutveckling 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

2024	Utfall	634 615	Anslagssparande	40 423
2025	Anslag	571 039 ¹	Utgiftsprognos	562 392
2026	Förslag	682 039		
2027	Beräknat	620 039		
2028	Beräknat	601 039		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilda jämställdhetsåtgärder och för utgifter för statsbidrag för att stödja projekt och insatser som främjar jämställdhet mellan kvinnor och män. Anslaget får även användas för administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet hos berörda myndigheter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.7 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	571 039	571 039	571 039
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	111 000	49 000	30 000
<i>varav BP26</i>	<i>151 000</i>	<i>144 000</i>	<i>144 000</i>
– <i>Handlingsplan mot prostitution och människohandel</i>	<i>14 000</i>	<i>14 000</i>	<i>14 000</i>
– <i>Förstärkning av bidraget till kvinno- och tjejjourer m.fl.</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>
– <i>Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck</i>	<i>17 000</i>	<i>10 000</i>	<i>10 000</i>
– <i>Kommuner och regioners arbete mot HRV m.m.</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	682 039	620 039	601 039

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att stärka arbetet mot prostitution och människohandel ökas anslaget med 14 miljoner kronor för 2026. För 2027–2028 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

En permanent förstärkning till kvinno- och tjejjourer och vissa andra ideella organisationer inom brottsofferområdet ökar anslaget med 20 miljoner kronor för 2026 och framåt.

Medel till en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck ökar anslaget med 17 miljoner kronor för 2026. För 2027–2028 beräknas anslaget öka med 10 miljoner kronor. Vidare ökar anslaget med 100 miljoner kronor permanent från och med 2026 till kommuners och regioners arbete med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringen föreslår att 682 039 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 620 039 000 kronor respektive 601 039 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag

Regeringen bemyndigas att under 2026 för anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 285 000 000 kronor 2027.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen har beslutat att avsätta 185 miljoner kronor årligen för att stärka de ideella kvinno- och tjejjourernas arbete, deras riksorganisationer och andra organisationer som arbetar med liknande stöd till våldsutsatta. Vidare har regeringen avsatt 100 miljoner kronor årligen för statsbidrag till kommuner och regioners arbete med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck.

Medlen fördelas i första hand som tvååriga bidrag för 2026 och 2027. Bemyndigandet behövs för den del av bidraget som avser 2027. Tvååriga bidrag bidrar till ökad långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för de aktuella organisationerna samt kommuner och regioner.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2026 för anslaget 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 285 000 000 kronor år 2027.

Tabell 5.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Tusental kronor

	Utfall 2024	Prognos 2025	Förslag 2026	Beräknat 2027
Ekonomiska åtaganden vid årets början	42 603	148 500	40 000	
Nya ekonomiska åtaganden	148 500	40 000	285 000	
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-42 603	-148 500	-40 000	-285 000
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	148 500	40 000	285 000	
Beslutat/föreslaget bemyndigande	150 000	40 000	285 000	

5.6.2 3:2 Jämställdhetsmyndigheten

Tabell 5.9 Anslagsutveckling 3:2 Jämställdhetsmyndigheten

Tusental kronor

2024	Utfall	73 441	Anslagssparande	2 043
2025	Anslag	166 350 ¹	Utgiftsprognos	172 175
2026	Förslag	188 197		
2027	Beräknat	195 697 ²		
2028	Beräknat	187 841 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 192 124 tkr i 2026 års prisnivå.

³ Motsvarar 180 663 tkr i 2026 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Jämställdhetsmyndighetens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.10 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 3:2 Jämställdhetsmyndigheten

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	166 350	166 350	166 350
Pris- och löneomräkning ²	2 847	5 994	9 569
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	19 000	23 353	11 922
<i>varav BP26³</i>	<i>19 000</i>	<i>26 000</i>	<i>29 000</i>
– Arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck	19 000	26 000	29 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	188 197	195 697	187 841

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2025. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2027–2028 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Den 1 januari 2026 överförs uppgifter enligt förordningen (2022:1345) om nationellt centrum mot hedersrelaterat våld från Länsstyrelsen i Östergötlands län till Jämställdhetsmyndigheten enligt regeringsbeslut (A2024/01395 och A2024/01396). Anslaget ökas därför med 19 miljoner kronor 2026, 26 miljoner kronor 2027, 29 miljoner kronor 2028 och därefter permanent med 31 miljoner kronor per år. Ökningen på anslag 3:2 *Jämställdhetsmyndigheten* finansieras av en minskning på anslag 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Regeringen föreslår att 188 197 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Jämställdhetsmyndigheten* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 195 697 000 kronor respektive 187 841 000 kronor.

5.6.3 3:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tabell 5.11 Anslagsutveckling 3:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

2024	Utfall	46 686	Anslagssparande	1 477
2025	Anslag	53 163 ¹	Utgiftsprognos	54 259
2026	Förslag	48 163		
2027	Beräknat	48 163		
2028	Beräknat	48 163		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för kvinnors organisering.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.12 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 3:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	48 163	48 163	48 163
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	48 163	48 163	48 163

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Civilsamhällets aktörer får fortsatt möjlighet till offentligt stöd för kvinnors och flickors organisering, med särskilt fokus på utanförskapsområden.

Regeringen föreslår att 48 163 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Bidrag för kvinnors organisering* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 48 163 000 kronor respektive 48 163 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag

Regeringen bemyndigas att under 2026 för anslaget 3:3 *Bidrag för kvinnors organisering* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 48 163 000 kronor 2027.

Skälen för regeringens förslag

Regeringen har beslutat att avsätta drygt 48 miljoner kronor årligen för att stärka kvinnors och flickors organisering. Medlen fördelas i första hand som tvååriga bidrag för 2026 och 2027. Bemyndigandet behövs för den del av bidraget som avser 2027. Tvååriga bidrag bidrar till ökad långsiktighet och bättre planeringsförutsättningar för civilsamhället. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2026 för anslaget 3:3 *Bidrag för kvinnors organisering* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 48 163 000 kronor 2027.

Tabell 5.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:3 Bidrag för kvinnors organisering

Tusental kronor

	Utfall 2024	Prognos 2025	Förslag 2026	Beräknat 2027
Ekonomiska åtaganden vid årets början		46 863		
Nya ekonomiska åtaganden	46 863		48 163	
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden		-46 863		-48 163
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	46 863		48 163	
Beslutat/föreslaget bemyndigande	48 163		48 163	

6 Utanförskap

6.1 Mål för området

Målet för området är att antalet människor som lever i utanförskap ska minska, att parallella samhällsstrukturer ska bekämpas, att det egna ansvaret att bli en del av samhället ska uppmuntras samt att människors trygghet och livschanser ska öka (prop. 2023/24:1 utg.omr. 13, bet. 2023/24:AU1, rskr. 2023/24:102).

6.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultat för arbetet inom området påverkas av faktorer inom flera olika områden, exempelvis boende, arbetsmarknad, utbildning, språk, demokrati och civilsamhälle samt brottslighet. Även hälsa och folkhälsa är viktiga faktorer i arbetet för att minska och motverka utanförskapet, liksom frågor som rör socialtjänst och socialförsäkringar.

Målet är bredare än de insatser som finansieras inom detta utgiftsområde. För att nå målet behövs även åtgärder inom andra utgiftsområden.

Tidigare har redovisningen i detta avsnitt i huvudsak tagit sin utgångspunkt i områdestyperna 1 och 2 enligt Statistiska centralbyråns (SCB) definition, i jämförelse med riksgenomsnittet:

- Områdestyp 1: områden med stora socioekonomiska utmaningar.
- Områdestyp 2: områden med socioekonomiska utmaningar.

Utgångspunkten för den första delen av redovisningen är i huvudsak de 180 områden i 66 kommuner på den så kallade Utanförskapets karta, som av SCB och Boverket i deras fördjupade analys om utanförskap, har bedömts ha så stora utmaningar att de kan betecknas som områden där utanförskapet är stort (A2023/01649). Genom denna analys har områden med liknande förutsättningar, behov och problem som kan kopplas till utanförskap grupperats på ett sätt som underlättar för regeringen och andra aktörer vid planering, utformning och genomförande av insatser med olika inriktning för att motverka utanförskap. Viss redovisning kommer emellertid även fortsättningsvis baseras på områdestyperna 1 och 2. Det beror bl.a. på att viss statistik inte kan tas fram för de 180 områden där utanförskapet är stort.

Tidigare har indikatorn låg ekonomisk standard redovisats i detta avsnitt. Det måttet ersätts av redovisning av statistik om självförsörjning. För att kunna mäta och följa självförsörjning över tid tog regeringen fram ett mått om detta i 2024 års ekonomiska vårproposition (prop. 2023/24:100). SCB fick i november 2024 i uppdrag att ta fram statistik som visar andelen självförsörjande i befolkningen, baserat på regeringens nya mått. Andel självförsörjande ingår därmed också numera som en central indikator.

Resultatredovisningen omfattar följande centrala indikatorer:

- Arbete och försörjning: andel sysselsatta, andel självförsörjande och andel mottagare av långvarigt ekonomiskt bistånd.
- Utbildning: andel inskrivna i förskola, andel behöriga till gymnasieskolans nationella yrkesprogram och andel unga som varken arbetar eller studerar.
- Hälsa: variation sett till olika områdestyper.
- Boende: trångboddhet.
- Demokratiskt deltagande: valdeltagande.

Utöver de centrala indikatorerna finns kompletterande indikatorer. I vissa delar baseras redovisningen även på andra bedömningsgrunder i form av återrapporteringar och andra underlag.

Den andra delen av redovisningen, avsnitt 6.3.2, följer anslagsstrukturen inom utgiftsområdet. Bedömningsgrunder för resultatredovisningen i denna del baseras i huvudsak på återrapporteringar från myndigheter.

6.3 Resultatredovisning

6.3.1 Utveckling av utanförskap i Sverige

Områden där utanförskapet är stort präglas av bl.a. hög arbetslöshet, ett högt beroende av ekonomiskt bistånd, lägre utbildningsnivå, trångboddhet och ett lägre valdeltagande. Boverket visar i sin senaste rapport om utanförskap från 2025, Livsvillkor i utanförskapsområden, att livsvillkoren i viss utsträckning har förbättrats sedan 2014, men dessa områden sticker ändå ut med sin stora sammanvägda problematik när de jämförs med andra områden i Sverige. Som exempel har andelen unga som varken arbetar eller studerar i områden där utanförskapet är stort minskat mellan 2014 och 2023, och självförsörjningsgraden i dessa områden har ökat under samma period, särskilt bland utomeuropeiskt födda kvinnor och män. Samtidigt är enligt Boverket endast 62 procent av kvinnorna och 69 procent av männen i dessa områden sysselsatta, jämfört med 80 respektive 82 procent i andra områden. Boverket uppger också att 52 procent av barn och ungdomar i områden där utanförskapet är stort lever i hushåll med låg ekonomisk standard, jämfört med 16 procent i övriga områden.

Fördjupad analys om utanförskapet i Sverige

Inom ramen för SCB:s och Boverkets uppdrag att göra en fördjupad analys om utanförskap har myndigheterna analyserat registerbaserad statistik som avser följande områden:

- kriminalitet
- bidragsberoende
- trångboddhet
- lågt demokratiskt deltagande
- svaga skolresultat
- svag arbetsmarknadsetablering
- ohälsa.

Analysen har genomförts med utgångspunkt i så kallade regionala statistikområden (RegSO). För respektive område har myndigheterna först identifierat lämpliga indikatorer som sedan har använts i den fördjupade analysen. Myndigheterna har gjort en sammanvägd bedömning av de utmaningar som finns i varje RegSO i syfte att kunna identifiera områden där utanförskapet är stort.

Resultatet visar att 180 områden i 66 kommuner har så stora utmaningar att de kan betecknas som områden där utanförskapet är stort. Totalt bor drygt 700 000 personer i ett område där utanförskapet är stort, varav ca 170 000 är barn. Det bor en högre andel barn i dessa områden jämfört med riket som helhet. I områden där utanförskapet är stort finns också en högre andel personer som är i åldrarna 18–29 år jämfört med övriga områden. Drygt 386 000 (55 procent) av de boende i dessa områden är utrikes födda, varav majoriteten är födda utanför Europa.

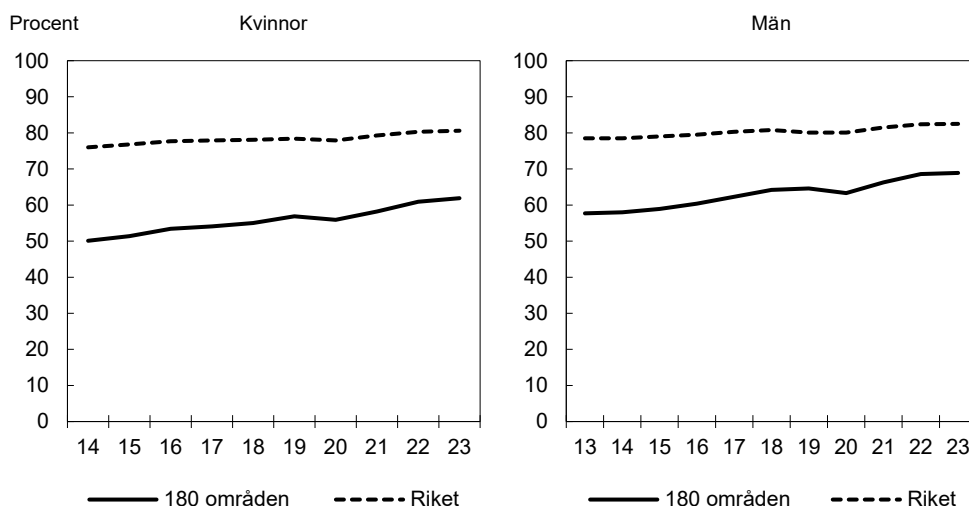
Majoriteten av områdena där utanförskapet är stort ligger i storstäder med omnejd samt i större städer. Ett betydande antal områden ligger emellertid också i mindre

kommuner. Totalt 38 av de 180 områdena ligger utanför storstäder, större städer samt pendlingskommuner till dessa städer.

Arbete och försörjning

Andelen sysselsatta är betydligt lägre i områden där utanförskapet är stort än i landet som helhet (se diagram 6.1). I dessa områden är även könsskillnaderna större. År 2023 var den genomsnittliga sysselsättningsgraden 62 procent bland kvinnor och 69 procent bland män, medan motsvarande andelar för hela riket var 81 procent bland kvinnor och 83 procent bland män.

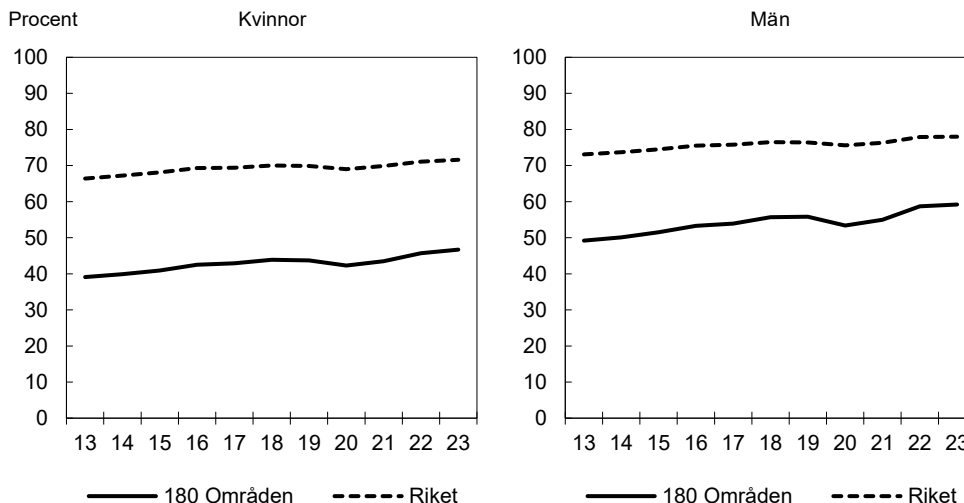
Diagram 6.1 Andel sysselsatta i åldern 20–64 år

Anm.: Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) är registerbaserad statistik som ersätter RAMS. Övergången från RAMS till BAS årsregister har medfört skillnader som påverkar jämförbarheten över tid. Från och med referensår 2019 används en ny datakälla och metod för att klassificera förvärvsarbetande i RAMS. Bytet av källa och metod innebär tidseriebrott och jämförelser av statistik avseende 2019 och tidigare referensår måste därför göras med stor försiktighet.

Källa: Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS) åren 2013–2019 och BAS 2020–2023.

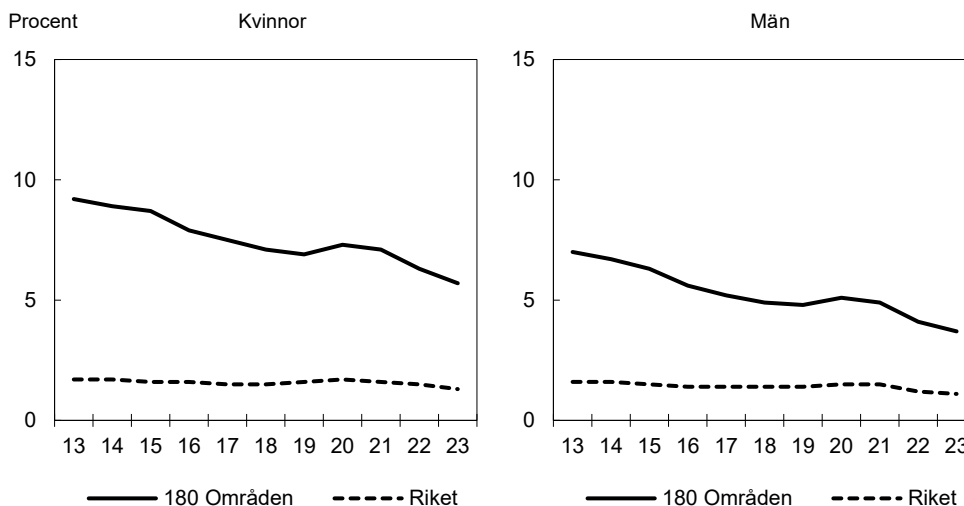
Självförsörjningsgraden mäter hur stor andel av individer i förvärvsaktiv ålder (20–64 år) som under ett år arbetar, alternativt erhåller annan egen inkomst, i sådan omfattning att de antas vara självförsörjande. År 2023 var 75 procent av befolkningen i åldern 20–64 år självförsörjande. Motsvarande andel i områdena där utanförskapet är stort var 53 procent. Samtidigt var skillnaden mellan andelen självförsörjande större bland kvinnor och män i dessa områden, 47 respektive 59 procent, medan motsvarande andel i riket uppgick till 72 respektive 78 procent (se diagram 6.2).

Diagram 6.2 Andel självförsörjande i åldern 20–64 år

Anm.: Avser individer 20–64 år som är bosatta i Sverige hela året. Som självförsörjningsgrundande inkomst räknas bruttolön, inkomst av aktiv näringsverksamhet, inkomst av kapital, vissa arbetsrelaterade transfereringar samt inkomstrelaterad pension. Inkomstgränsen för självförsörjning är tre inkomstbasbelopp, vilket 2023 motsvarade en årsinkomst på 222 900 kronor.

Källa: SCB, särskild beställning.

År 2023 erhöll 6 procent av kvinnorna och 4 procent av männen i åldrarna 20–64 år långvarigt ekonomiskt bistånd i områden där utanförskapet är stort, jämfört med drygt 1 procent bland både kvinnor och män i hela landet. Andelen mottagare av långvarigt ekonomiskt bistånd i områdena hade en minskande trend mellan 2013 och 2023 (se diagram 6.3). Detta mönster syns för såväl kvinnor som män.

Diagram 6.3 Andel personer i åldern 20–64 år med ekonomiskt bistånd i minst 10 månader

Källa: SCB, särskild beställning från databasen STATIV.

Utbildning

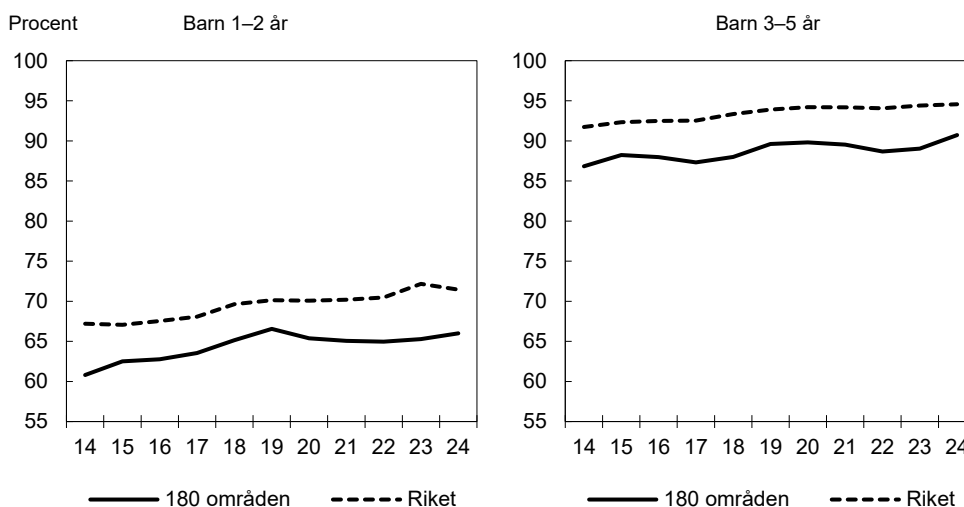
Deltagandet i förskola är generellt sett högt i Sverige. Hösten 2023 var drygt 501 000 barn inskrivna i förskolan, vilket motsvarar nästan 87 procent av samtliga barn i åldern 1–5 år. Förskolan är viktig för barns kunskapsresultat i grundskolan, särskilt för barn med annat modersmål än svenska och för barn som växer upp i familjer med svag socioekonomi. Förskolan har med sitt kompensatoriska uppdrag därmed särskilt stor betydelse för många barn som bor i områden där utanförskapet är stort. För att kunna erbjuda en förskola med god kvalitet behövs personal med tillräckliga kunskaper i det

svenska språket och om läroplanen. Skolverket konstaterar att insatser som har vidtagits för att stärka språkkunskaper bland anställda i välfärden gör nytta men att det behövs större fokus på förskolor i områden där utanförskapet är stort (Språkinsatser för personal i förskolan, 2025).

Enligt Skolverkets rapport Segregation och likvärdighet i förskolan (2025) är barn i hög utsträckning uppdelade mellan förskolor både utifrån socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund vilket speglar boendesegregationen. Problematiken är ett förväntat resultat eftersom kommuner enligt skollagen ska erbjuda plats i förskola nära hemmet. Rapporten visar att det över lag finns brister i den kompensatoriska resursfördelningen och att det finns en lägre andel personal med förskollärarexamen på förskolor med en mindre gynnsam socioekonomisk sammansättning. Rapporten visar även på en korrelation mellan barn på dessa förskolor och barnets senare resultat på de nationella proven i årskurs 3 och 6. Sedan den 1 juli 2023 ska alla kommuner arbeta aktivt för att fler barn ska delta i förskolan. Skolinspektionen har granskat arbetet för att öka deltagandet i förskolan bland barn i åldern 3–5 år och det närvarofrämjande arbetet bland inskrivna barn (Rapport 2025:6). Granskningen visar att både det uppökande och det närvarofrämjande arbetet behöver utvecklas.

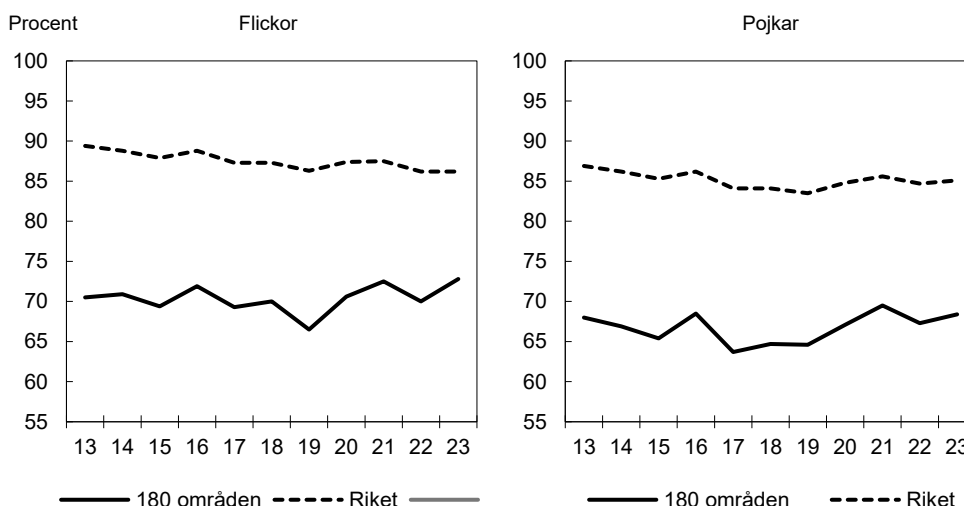
Bland barn 1–2 år som bor i områden där utanförskapet är stort var 66 procent inskrivna i förskolan år 2023, jämfört med 72 procent i hela riket (se diagram 6.4). För barn 3–5 år som bor i dessa områden var inskrivningsgraden 91 procent, jämfört med 95 procent i hela landet. Det finns inga skillnader i deltagandet mellan flickor och pojkar på områdesnivå.

Diagram 6.4 Andel inskrivna barn i förskolan

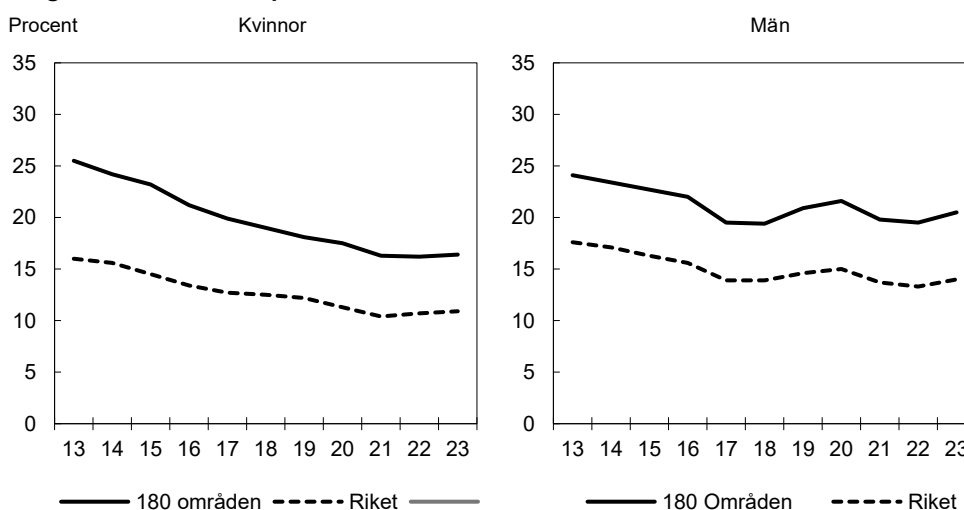
Källa: SCB, särskild beställning.

Godkända betyg, fullföljd skolgång och behörighet till gymnasieskolan är viktiga faktorer för att minska utanförskapet. Efter läsåret 2022/23 var 86 procent av eleverna som gick ut årskurs nio behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Andelen behöriga varierar dock mycket mellan områden (se diagram 6.5). I områden där utanförskapet är stort var andelen behöriga till gymnasieskolans nationella program 73 procent bland flickor och 68 procent bland pojkar, jämfört med 86 respektive 85 procent i riket som helhet.

Diagram 6.5 Andel elever som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram efter läsåret 2022/23

Källa: SCB, särskild beställning.

Andelen kvinnor och män i åldern 20–25 år som 2023 varken förvärvsarbetar eller studerar har minskat jämfört med föregående år, såväl i riket som helhet som i områden där utanförskapet är stort (se diagram 6.6). Andelen är dock avsevärt mycket högre i dessa områden än riksgenomsnittet. År 2023 var det 16 procent bland unga kvinnor och 21 procent bland unga män i dessa områden som varken arbetade eller studerade, jämfört med 11 respektive 14 procent i riket.

Diagram 6.6 Andel personer i åldern 20–25 år som varken arbetar eller studerar

Anm.: Från och med referensår 2019 används en ny datakälla och metod för att klassificera förvärvsarbetande i RAMS. Bytet av källa och metod innebär tidseriebrott och jämförelser av statistik avseende 2019 och tidigare referensår måste därför göras med stor försiktighet.

Källa: År 2013–2019 Registret för integrationsstudier (STATIV), år 2020–2023 Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) och Befolkningens studiedeltagande.

Hälsa

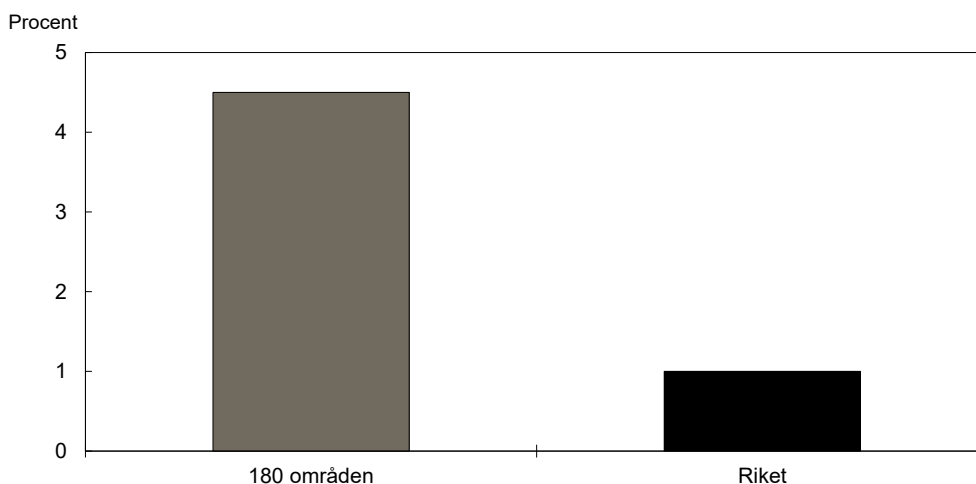
För att bidra till effektivare integration och minskat utanförskap har bl.a. Socialstyrelsen ett pågående uppdrag om att använda områdesindelad statistik. I Socialstyrelsens delrapport (S2025/00079) framgår att i områden med stora socioekonomiska utmaningar (enligt definitionen i rapporten) gjorde en mindre andel av befolkningen en basundersökning i tandvården under 2020–2022, jämfört med områden med bättre socioekonomiska förutsättningar.

Insjuknande, dödlighet och överlevnad i cancer skiljer sig åt mellan boende i olika områdestyper. För femårsöverlevnaden är överlevnaden lägst i områden med stora socioekonomiska utmaningar och högst i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Könsskillnader relaterade till överlevnad, som observeras i nästan alla områden oavsett socioekonomi, var nästintill utjämnade i områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

Boende

Boverket redovisar ett mått på s.k. ofrivillig trångboddhet, dvs. hushåll som lever i trångboddhet och samtidigt har ansträngd boendekonomi. Kriteriet trångboddhet avser i detta sammanhang att det utöver vardagsrum och kök/kokvrå inte finns möjlighet till eget sovrum. Sammanboende vuxna förutses dock dela rum. Två barn under tolv år kan också dela rum utan att hushållet räknas som trångbott. För hushåll där det saknas uppgifter om antal rum används boendeytan per person. Om hushållet har mindre än 20 kvm boyta per person räknas det som trångbott. Dessa hushåll har små möjligheter att påverka sin boendesituation. Trångboddhet och ansträngd boendekonomi är betydligt vanligare i områden som präglas av utanförskap i jämförelse med riket (se diagram 6.7). Utanförskapet förstärks när hushåll både är trångbodda och har ansträngd boendekonomi. Boverket konstaterar i rapporten Livsvillkor i utanförskapsområden att trångboddhet ofta hänger samman med låg inkomst, stora hushåll och avsaknad av möjlighet att flytta. Trångboddhet kan påverka vardagslivet och ökar risken för psykisk ohälsa. Trångboddhet kan också öka risken för skolsvårigheter och för konflikter i hemmet.

Diagram 6.7 Andel trångbodda hushåll med ansträngd boendekonomi 2023

Källa: Boverket.

Av de hushåll som 2023 var trångbodda och samtidigt hade ansträngd boendekonomi fanns 28 procent i områden där utanförskapet är stort (ca 13 800 hushåll). Det finns skillnader mellan dessa områden och landet som helhet. I dessa områden var 5 procent av hushållen trångbodda med ansträngd boendekonomi 2023 och i riket var 1 procent av hushållen i denna situation.

Otrygghet

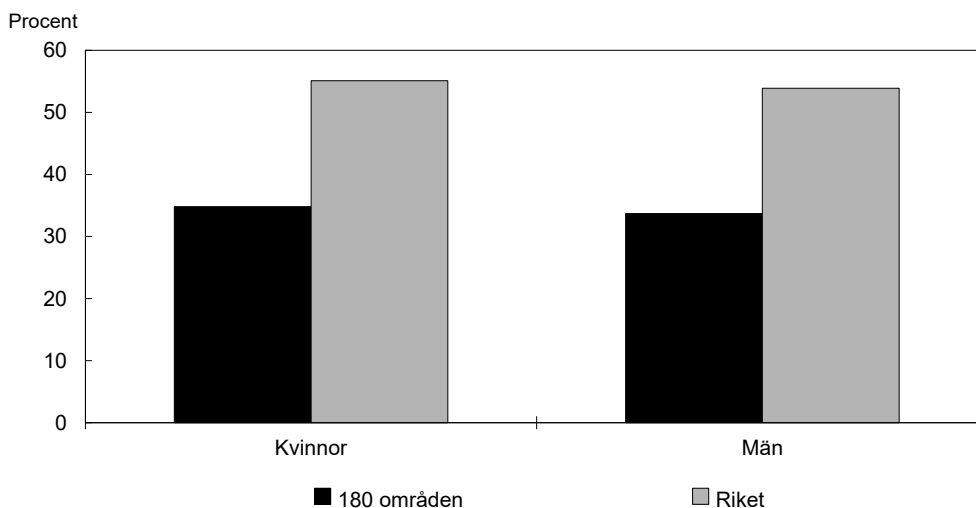
Sedan 2022 redovisar Brottsförebyggande rådet (Brå) resultaten från den nationella trygghetsundersökningen (NTU) uppdelat på olika områdestyper. Brås senaste undersökning från 2024 visar bl.a. att bland boende i områden med socioekonomiska utmaningar är andelen som känner sig otrygga vid utevistelse dubbelt så stor jämfört

med boende i områden med goda socioekonomiska förutsättningar (40 respektive 20 procent). Andelen är dessutom större bland boende i områden med socioekonomiska utmaningar jämfört med områden med bättre socioekonomiska förutsättningar vad gäller oro för att utsättas för misshandel, rån samt stöld av eller skadegörelse på bil. Det är också fler som uppger att de avstått från någon aktivitet på grund av oro för brott.

Demokratiskt deltagande

Valdeltagandet i det senaste EU-valet visar att folkbokförda personer i utanförskapsområden är mindre aktiva i denna del av den demokratiska processen. Det finns betydande skillnader i valdeltagandet mellan områden där utanförskapet är stort och riket i sin helhet (se diagram 6.8). Skillnaden i valdeltagandet i 2024 års EU-val uppgick till drygt 20 procentenheter då valdeltagandet var 34 respektive 55 procent. Valdeltagandet bland kvinnor är något högre än bland män och det gäller både bland personer i dessa områden och riket i stort.

Diagram 6.8 Andel valdeltagare i EU-valet 2024

Anm.: Statistiken över valdeltagandet skiljer sig något jämfört med den officiella valdeltagandestatistiken. Valdeltagandet i registerdata för integration beräknas utifrån var röstberättigade personer var folkbokförda i Sverige den 31 december 2024. Det behöver inte överensstämma med var personerna var folkbokförda vid valtilfället 9 juni. Den officiella valstatistiken innehåller även röstberättigade personer som bor utomlands, liksom personer som efter valdagen blivit folkbokförda utomlands eller avlidit innan årsskiftet.

Källa: Allmänna val, valdeltagandeundersökningen.

6.3.2 Övergripande åtgärder för att motverka utanförskap

Övergripande åtgärder för att minska och motverka utanförskap avser verksamhet och insatser som finansieras via anslag 4:1 *Åtgärder mot utanförskap*.

Sedan 2024 administrerar Socialstyrelsen ett statsbidrag som syftar till att stärka det förebyggande arbetet när det gäller barn som löper risk att begå brott i miljöer kopplade till organiserad brottslighet (förordningen [2024:158] om statsbidrag till kommuner för insatser som avser barn som löper risk att begå brott i miljöer kopplade till organiserad brottslighet). 2024 fördelade myndigheten totalt 76 miljoner kronor till 70 kommuner.

Sammanlagt 58 kommuner (84 procent) anser att de under 2024 har uppnått syftet med statsbidraget, dvs. att medlen har bidragit till att stärka det förebyggande arbetet när det gäller barn som löper risk att begå brott i miljöer kopplade till organiserad brottslighet. Flera kommuner lyfter samtidigt att det är för tidigt att kunna se en effekt av arbetet efter så kort tid med aktuellt statsbidrag. De tycker dock att de är rustade inför sitt fortsatta förebyggande arbete under 2025, då de fortsätter att utbilda perso-

nal och jobba med implementering av kunskaperna. Socialstyrelsen bedömer att kommunerna sannolikt kommer kunna redovisa mer konkreta resultat av satsningen under kommande år.

Boverket har i uppdrag att tillgängliggöra och fortsätta utveckla befintligt verktyg för sammanställning av statistik på områdesnivå.

Kammarkollegiet fortsätter att arbeta med kvarvarande avvecklingsfrågor för myndigheten Delegationen mot segregation (Ju2022/02228).

Utredningar om bidragsreformer för att minska utanförskapet och öka integrationen

Regeringen arbetar med flera åtgärder parallellt för att ta itu med utanförskapet i samhället. Det handlar om att öka varje persons drivkraft och förmåga att komma närmare arbete, egenförsörjning och bli en del av samhällets gemenskap. Regeringen har därför beslutat om tre utredningar med den inriktningen. Två av utredningarna handlar om aktivitetskrav för att få försörjningsstöd för att motverka långvarigt bidragsberoende och närma sig egen försörjning respektive ett bidragstak för att bidragen inte ska vara högre än inkomsten vid arbete (se vidare utg.omr. 9). Den tredje utredningen handlar om en successiv kvalificering till den svenska välfärden (se vidare utg.omr. 9, 10 och 12).

6.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Målet på detta område är inte uppnått. Det finns fortfarande stora skillnader mellan områden vad gäller t.ex. mottagande av ekonomiskt bistånd och skolresultat.

Det utanförskap som präglar delar av samhället påverkar oss alla. Människor som bor och verkar i områden där utanförskapet är stort är dock särskilt drabbade. Särskilt bekymmersam är situationen för barn och ungdomar, vars livsvillkor påverkas av den sammansatta problematik som finns i deras omedelbara närmiljö.

Resurser ska riktas till de områden som behöver det mest. Genom att lyfta områden där utanförskapet är stort blir samhället starkare samtidigt som framtidsutsikterna och livschanserna för de individer som bor där stärks.

Tack vare uppdraget till SCB och Boverket att göra en fördjupad analys om utanförskapet i Sverige har 180 utanförskapsområden kunnat identifierats. Denna så kallade Utanförskapets karta är ett viktigt kunskapsunderlag i arbetet för att kunna bryta utanförskapet genom riktade och precisa insatser och har bidragit positivt till att uppfylla målet.

6.5 Politikens inriktning

Arbetet för att förbättra integrationen och minska utanförskapet behöver stärkas och bli mer träffsäkert. Sedan regeringen tillträdde har arbetet mot utanförskap fått en ny inriktning, med ökat fokus på att lyfta områden där utanförskapet är stort. Statistiska centralbyråns och Boverkets fördjupade analys om utanförskap utgör ett viktigt underlag för såväl regeringen som andra aktörer i det fortsatta arbetet att bekämpa utanförskapet i Sverige. Analysen visar att Sverige har 180 utanförskapsområden fördelade på 66 kommuner. Över 700 000 personer, varav ca 170 000 barn, bor i ett utanförskapsområde.

Parallella samhällsstrukturer behöver motverkas och förebyggas och det är centralt i arbetet mot utanförskap. Regeringen bedömer att det behövs ett bättre kunskapsunderlag om hur parallella samhällsstrukturer kan bekämpas i syfte att förbättra

integrationen och minska utanförskapet i samhället och har därför utsett en särskild utredare (dir. 2025:68).

Politisk islam är ett hot mot vårt demokratiska samhälle – även när den inte leder till våld eller terrorism – eftersom radikala religiösa idéer kan påverka både individer och samhället. Regeringen avser att ta fram ett fördjupat kunskapsunderlag om religiös radikaliserings med fokus på politisk islams påverkan på individer, samhället, integration och utanförskap.

Genom att långsiktigt lyfta områden där utanförskapet är stort blir samhället starkare samtidigt som framtidsutsikterna och livschanserna för de individer som bor där stärks. Eftersom problematiken är omfattande och mångfacetterad behöver träffsäkra åtgärder genomföras parallellt och inom flera politikområden.

Satsningar för att lyfta utanförskapsområden

Barn som växer upp i utanförskapsområden riskerar bl.a. att få sämre betyg, sämre hälsa och som vuxna få en sämre ekonomi än barn som växer upp i socioekonomiskt starkare områden. Den fysiska och sociala miljön som utgör bostadsområdet spelar en roll för barn vad gäller hälsa, välmående, utsatthet för våld och studieprestation. Studier visar att barn och unga i jämförelse med vuxna påverkas i högre grad av förhållanden i sin närmiljö eftersom de tillbringar mer tid där. Forskning har även påvisat att utanförskap förs över mellan generationer. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen medel för att kartlägga barns uppväxtvillkor i utanförskapsområden. Fokus ska vara erfarenheter och åsikter från barn och unga som bor i utanförskapsområden. I utanförskapsområden råder större otrygghet och barn är i hög grad utsatta för brottslighet. Barn och unga som växer upp med brottslighet i sin närhet är särskilt sårbara. Regeringen föreslår medel för att kartlägga barn och unga – flickor och pojkar - som växer upp i släktbaserade kriminella nätverk. Kunskap om barn och ungas uppväxtvillkor och hur de påverkas av att växa upp i områden där utanförskapet är stort är viktig för att öka träffsäkerheten och långsiktigheten i regeringens insatser, och därmed för att kunna nå målet för arbetet mot utanförskap.

Den nationella samordnaren mot utanförskap lämnade den 18 juni 2025 sitt betänkande Det handlar om oss – så bryter vi utanförskapet och bygger en starkare gemenskap (SOU 2025:76). Syftet med uppdraget har varit att stärka förutsättningarna för och underlätta kommunernas arbete i områden där utanförskapet är stort. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Det sker också en rad satsningar på andra utgiftsområden, i syftet att motverka utanförskap. Bland annat avsätts medel i syfte att inrätta fler och vidareutveckla befintliga familjecentraler eller familjecentralsliknande verksamheter i utanförskapsområden (se vidare utg.omr. 9, avsnitt 5).

Simkunnighet är en grundläggande färdighet och centralt för både hälsa och säkerhet. Mer måste göras för att stärka simkunnigheten i samhället. Det gäller bl.a. i utanförskapsområden, där simkunnigheten generellt är lägre. Regeringen föreslår därför statsbidrag till simundervisning och andra riktade insatser för att öka simkunnigheten i vissa utanförskapsområden (se vidare utg.omr. 17, avsnitt 6).

Friluftsliv främjar hälsa, gemenskap, integration och kan motverka utanförskap. Regeringen avsätter därför medel för att öka möjligheterna till friluftsliv i områden där utanförskapet är stort (se vidare utg.omr. 17, avsnitt 15).

6.6 Budgetförslag

6.6.1 4:1 Åtgärder mot utanförskap

Tabell 6.1 Anslagsutveckling 4:1 Åtgärder mot utanförskap

Tusental kronor

2024	Utfall	90 200	Anslagssparande	11 565
2025	Anslag	168 000 ¹	Utgiftsprognos	166 828
2026	Förslag	175 000		
2027	Beräknat	22 000		
2028	Beräknat	18 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att minska och motverka utanförskap och för utgifter för statsbidrag som har detta syfte. Vidare får anslaget användas för viss administration samt uppföljning och utvärdering. Anslaget får även användas för kvarvarande kostnader för avveckling av Delegationen mot segregation.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.2 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 4:1 Åtgärder mot utanförskap

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	168 000	168 000	168 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-68 000	-221 000	-225 000
varav BP26	7 000	4 000	
– Studie av barn i släktbaserade kriminella nätverk	4 000	4 000	
– Kartläggning av barns uppväxtvillkor i utanförskapsområden	3 000		
Överföring till/från andra anslag	-2 461	-2 461	-427 461
Övrigt	77 461	77 461	502 461
Förslag/beräknat anslag	175 000	22 000	18 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att genomföra en studie som belyser hur barn och unga påverkas av släktbaserade kriminella nätverk ökas anslaget med 4 miljoner kronor. För 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För att genomföra en kartläggning om barn och ungas uppväxtvillkor i områden där utanförskapet är stort ökas anslaget med 3 miljoner kronor för 2026.

Regeringen föreslår att 175 000 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Åtgärder mot utanförskap* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 22 000 000 kronor respektive 18 000 000 kronor.